

Henkeä pidättäväsellä ilolla ilmoitan.....

Tutkielma Aleksanteri Ahola-Valon kasvatusajattelusta

Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden laitos
Pro gradu –tutkielma
Kasvatustiede
Maaliskuu 2008
Risto Suvanto

Tampereen yliopisto

Kasvatustieteiden laitos

SUVANTO, RISTO: Henkeä pidättäväsellä ilolla ilmoitan..... Tutkielma Aleksanteri Ahola-Valon kasvatuserittelu.

Pro gradu –tutkielma, 75 s. 4 liitesivua.

Kasvatustiede

Maaliskuu 2008

TIIIVISTELMÄ

Tutkielmassa tarkastellaan Aleksanteri Ahola-Valon (1900-1997) kasvatuseritteluä analysoimalla hänen tekstejään sekä suhteuttamalla niitä kasvatustieteelliseen kirjallisuuteen. Aleksanteri Ahola-Valon kasvatustieteellista ajattelua ja toimintaa on tutkittu varsin vähän. Koska aihe on varsin tutkimaton, niin tässä tutkielmassa pyritään luomaan kokonaiskuvaa Ahola-Valon ajatuksista ja sitomaan hänen ajatuksensa nykyhetkeen. Tutkielma ei siis ole historiallinen vaan lähestymistapa on kasvatuserittelu.

Tutkielmassa kuvataan, miten Ahola-Valon kasvatuserittelu pohjautuu Rousseauin, Pestalozzin ja Tolstoin ajatuksiin. Ahola-Valo oli hyvin radikaali kasvatuseritteluä aivan kuin esikuvansa omana aikanaan. Ahola-Valon kasvatuserittelu pohjautuu myös pitkälti niihin kokemuksiin, jotka hän sai lapsuudessaan 1900-luvun alussa Venäjällä. Tutkielman tärkeinä lähteinä ovat hänen lapsuuden päiväkirjansa, joista on julkaistu neljä osaa Koulupojan päiväkirja-sarjana. Mutta myös hänen aikuisiän kirjoituksiaan ja kuvataidettaan käytetään tutkielman lähteinä.

Tutkimusmenetelmänä on systemaattinen analyysi, jonka mukaisesti huomio keskitetään Ahola-Valon ajattelun keskeisiin käsitteisiin itsekasvatuserittelu, kasvatuserittelu, hyvä ja paha. Tutkielmassa nämä käsitteet määritellään Ahola-Valon tapaan ja hänen näille käsitteille antamansa sisältö rinnastetaan nykyhetken kasvatustieteelliseen keskusteluun. Ahola-Valon käyttämien käsitteiden taustalta tuodaan esiin moraaliseritteluä käsite.

Tutkimuksen tuloksena on, että Ahola-Valo on osa hyve-eettistä kasvatuseritteluä sitä omalla tavallaan kehittämällä. Ahola-Valo halusi purkaa perinteisen liberaalin moraaliseritteluä ja pyrki rakentamaan uudenlaista moraaliseritteluä toimijaa. Ahola-Valo itse katsoi tärkeimmäksi elämäntyyliä ae-evohomologian, joka on itsekasvatuseritteluä. Tutkielmassa todetaan, että suomalaisessa kasvatustieteessä ei ole itsekasvatuseritteluä tutkittu, joten Ahola-Valon elämäntyyliä kohdistuu suomalaiselle kasvatustieteelle vieralle alueelle.

Asiasanat: *Aleksanteri Ahola-Valo, itsekasvatuserittelu, hyve-eettiikka, radikaali kasvatuserittelu, kasvatustiede, moraaliseritteluä*

Ihmiskunnan tulevaisuus riippuu yksinomaan lapsen aktiivisuuden laadun kehittämisestä.

Aleksanteri Ahola-Valo 6.5.1996

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	6
1.1. Kysymys	6
1.2. Tutkielman tausta.....	8
1.3. Tutkimuskysymykset.....	9
1.4. Tutkimusmenetelmän ja täsmennetyt tutkimuskysymykset.....	10
1.5. Aiemmat tutkimukset.....	14
2. Ahola-Valon kasvatustajatteluun juuret	15
3. Lasten ja nuorten omatoimisuus-valmentaminen	20
3.1 Omatoimisuudesta itsekasvatukseen.....	20
3.2 Mitä itsekasvatus on Ahola-Valon mukaan?.....	22
3.3 Itsekasvatus lapsiyhteisössä tsaarin Venäjällä 1900-luvun alussa.....	28
4. Hyveiden ja paheiden ongelma	32
4.1 Mitä hyveet ja paheet ovat Ahola-Valon mukaan ?.....	32
4.2 Kristus ja yltyvä maailman pahe.....	40
4.3 Uusliberalismi – paheiden ylläpitojärjestelmä.....	43

5. Kasvatustieteen täydentäminen	50
5.1 Suomalaisen kasvatustieteen musta aukko.....	50
5.1. Mitä kasvatus on Ahola-Valon mukaan?.....	54
5.2. Kasvatuksen (ja kasvatustieteen) asema maailmassa	57
6. Kasvatuksen tärkein tehtävä	62
7. Pohdintaa	67
7.1 Yhteenvetoa ja arviointia	67
7.2 Jatkotutkimusehdotuksia.....	69
LÄHDELUETTELO	72

LIITTEET

Liite 1: Aleksanteri Ahola-Valon kirjoitus 27.6.1997

Liite 2: Kristus ja yltyvä maailman pahe taideteos vuodelta 1986

1. JOHDANTO

1.1 Kysymys

”On kiire, sillä huomenna, noin 9 tunnin kuluttua tulevat luokseni ensikerran tietorikkaat kasvatusalalta ja ei yksitellen vaan yhdessä kolme” Näin kirjoitti Aleksanteri (Ali) Ahola-Valo (1900-1997) yöllä 27.6.1997 Hämeenlinnassa. Hänellä oli kiire, sillä häntä oli seuraavana päivänä tulossa tapaamaan tärkeitä vieraita ja hän halusi lyhyesti kertoa heille elämäntyöstään ja kirjoitti: ”Henkeä pidättäväsillä ilolla ilmoitan, että pitkäaikainen elämäni työni on näinä viimeisinä vuosina päässyt sille asteelle, että voimme alkaa käynnistämään.”

Vieraat olivat Oulun yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan kolme professoria, jotka kysyivät Aleksanteri Ahola-Valolta suostumusta kasvatustieteen kunniatohtoriksi. Tapaamista edeltävänä yönä kirjoittamansa tekstin hän oli otsikoinut: LASTEN JA NUORTEN OMATOIMISUUS – VALMENTAMINEN KASVATUSTIETEEN TÄYDENTÄMISELLE. Pian sen jälkeen kun Oulun yliopiston professorit olivat tavanneet hänet ja saaneet Ahola-Valon kirjoituksen, Ahola-Valo lähti matkalle Ruotsiin, josta hän ei enää palannut, vaan menehtyi 15.9.1997.

Tässä tutkielmassani yritän selvittää mitä Ahola-Valo kasvatuksesta ajatteli eli mitä hän ”henkeä pidättäväsillä ilolla” halusi ilmoittaa.

Aleksanteri Ahola-Valo oli taiteilija ja arkkitehti, joka kulki kasvatustieteilijänä omia polkujaan läpi 1900-luvun historian. Hän oli täysin suomalainen, mutta joutui olosuhteiden pakosta pikkulapsena Pietariin, jossa hän silminnäkijänä koki viisivuotiaana verisen sunnuntain vuonna 1905. Tämä tapahtuma muutti hänen elämänsä kuten koko Venäjän historian kulun. Verisen sunnuntain kokemuksia täydentävät elinikäiset kasvatukselliset vaikutteensa hän sai vuosina 1907-1916 Viiritsassa noin 60 km:n päässä Pietarista, jossa toimi kasvatuksen historiassa ainutlaatuinen lasten oma koulu.

Vallankumousvuonna 1917 hän oli aivan Pietarin keskustassa todistamassa miten tsaarin vuosisatainen valtarakenne murtui ja ihmiskunnan historiassa alkoi uusi ajanjakso. Osallistuttuaan valistusupseerina sisällissotaan hän 1920-luvun alussa siirtyi Vitebskiin taidekouluun, jossa opiskeli mm. Marc Chagall ja monia muita nykyäänkin tunnettuja taidehistorian suuria nimiä. Vitebskissä hän toimi myös hetken aikaa opettajana, mutta hänet irtisanottiin liian radikaalien opetusmenetelmiensä takia. Vitebskistä hän siirtyi Minskiin, jossa hän toteutti elämänsä suurimman työn – Ihmiskunnan kärsimysten historian paviljongin. Hitlerin joukot tuhosivat paviljongin niin että siitä ei ole enää mitään jäljellä. Minskistä Ahola-Valo pakeni Moskovaan juuri ennen kuin Stalinin puhdistuksissa tuhottiin lähes täysin Valko-Venäjän sivistyneistö. Moskovassa Ahola-Valo työskenteli mm. Äitiyden ja lasten suojelun keskusinstituutissa tutkien lasten kehitystä ja valmistuen eri-ikäisille lapsille huonekaluja. Säästääkseen henkensä Ahola-Valo pakeni Stalinin Moskovasta 1930-luvun ryssävihaiseen Suomeen ja joutui yhteiskunnan ulkopuolelle ja talvisodan aikana Tammisaareen turvasäilöön. Päästäkseen rauhaan hän muutti Ruotsiin vuonna 1946 ja eli siellä yksinäisyydessä elättäen itsensä taiteellaan ja kehittäen kasvatustiedettään. Viimeiset 15 elinvuottaan hän eli Suomessa yrittäen löytää ajatuksilleen ymmärtäjiä.

Vaikka ymmärtäjiä hän ei Suomessa juuri saanut, niin uskoaan hän ei menettänyt. Elämänsä viimeisen vuoden ensimmäisenä päivänä Ahola-Valo kirjoitti päiväkirjaansa:

Olen jäävä luovuuden hurmeeseen viimeisinä elämäni hetkinä, sillä olen syntynyt monipuolisen hyvyyden palvelijaksi. Haluan olla uskollinen luovuudelleni aivan samoin kuin laululintu keväällä.

Olkoon tämä vuosi minulle luovuuden vuosi, jolloin portit avautuvat. Rakastan luovuutta, jotka hetki siitä nautin. Olkoon tämä vuosi henkisen nuoruuden hurmetta..... (Ahola-Valo 1997/1914, 10.)

1.2 Tutkielman taustaa

Tutustuin Aleksanteri Ahola-Valoon ja ystäväystyin hänen kanssaan 1980-luvun alussa Hämeenlinnassa. Tämä ystävyysuhde näkyy myös tässä tutkielmassa. Oltuani 15 vuoden ajan hänen läheisyydessään minulle kertyi monennäköisiä kokemuksia ja tietoja hänestä. Jotkut vain minun muistissani olevat hänen kannanottonsa ovat näkyvissä myös tässä tutkielmassa. Tutkielmani lähtökohta on siis hyvin henkilökohtainen.

Tapaamisemme alkuvaiheessa minua erityisesti kiehtoi hänen ihmeellinen elämäntarinansa. Ryhdyin amatöörimäisesti nauhoittamaan hänen kertomuksiaan elämästään. Hän oli tuolloin jo vanha mies, syntynyt 27.1.1900. Näistä tarinoista kertyi varmaan Suomen laajin yhden ihmisen elämäntarina keskittyvä äänitiedosto, joka edelleen lepää taltioimattomana Ahola-Valon jäämistön omistavan Valola-Säätiön arkistossa Hämeenlinnassa.

Aina silloin tällöin näissä kertomuksissa vilahti kummallinen sana, ae-evohomologia, jonka ymmärsin liittyvän jotenkin hänen kasvatusajatuksiinsa. Hän sanoi olevansa paitsi taiteilija myös tiedemies, kasvatustieteilijä. Ja hänen tieteesä oli tuo kummallinen ae-evohomologia. Se ei minua silloin kiinnostanut enkä ymmärtänyt hänen kasvatuspuheistaan juuri mitään. Sen ymmärsin, että kasvatusta oli hänelle kaikki kaikessa, myös taiteen piti palvella kasvatusta.

Ahola-Valo oli kasvatusajattelijana hyvin yksinäinen. Sain vierestä seurata miten hän yritti epätoivoisesti saada kontakteja kouluihin ja kasvatustieteellisiin tiedekuntiin. Useisiin paikkoihin hän pääsikin vierailemaan, mutta mitään konkreettista hänen vierailuistaan ei syntynyt, ei tutkimusta eikä mitään toimintaohjelmaa – lähinnä hämmennystä. Kuitenkin hän sai myös arvostusta. Hän pääsi puhumaan vuonna 1990 suureen Unescon järjestämään Sosiaalinen kasvatusta - konferenssiin Neuvostoliittoon Jaroslavlisiin. Hänet kutsuttiin vuonna 1994 puhumaan myös Lapin yliopiston avajaisiin. Hänen puheensa aihe yliopiston avajaisissa oli *Tulevaisuuden*

kasvatus. Puheessaan hän valoi uskoa ihmisyyteen ja sanoi tuovansa terveiset kaukaisesta menneisyydestä ja kaukaisesta tulevaisuudesta. Mitään konkreettista näistäkään puhetilaisuuksista ei syntynyt.

Koska kasvatus on Ahola-Valolle maailman tärkein asia, niin hän pyrki levittämään tietoisuutta kasvatusajatuksistaan ja ae-evohomologiasta kaikkialla missä hän liikkui. Kun seurasin vierestä Ahola-Valon ponnisteluja kasvatusajatusensa levittämisessä, niin ärsyynnyin siitä, että kukaan ei oikein välittänyt edes ottaa selvää mitä Ahola-Valo kasvatuspuheellaan tarkoitti ja mihin hän oikein pyrki. Ahola-Valon korkean iän vuoksi tajusin, että oli kiire tallentaa hänen ajatuksensa muistiin sellaisina kuin hän itse tarkoitti. Tämän takia kokosin alkuvuonna 1996 yhdessä Ahola-Valon kanssa kirjan ”Tie Arvoelämään, Pois virheiden ajasta. Aleksanteri Ahola-Valo - kasvattajana”. Pyrin tuossa kirjassa esittämään sen, mitä Ahola-Valo kasvatuksesta ajatteli. Kirjasta tuli Ahola-Valon kasvatusajattelun kuvaus. Tämän tutkielman aiheena on tutkia ja selvittää tarkemmin hänen kasvatusajatteluaan.

1.3. Tutkimuskysymykset

Tutkielmassa selvitän Ahola-Valon kasvatusajatuksia analysoimalla niitä ja suhteuttamalla niitä kasvatustieteelliseen kirjallisuuteen. Kuunnellessani Tampereen yliopiston opiskelijana luentoja ja lukiessani kasvatustieteellisiä teoksia johtoajatukseni on ollut miettiä, mitä Ahola-Valo olisi ajatellut ja miten hän olisi lukemiini tietoihin ja ajatuksiin suhtautunut. Olen ikään kuin tehnyt koko ajan tutkimustyötä, jossa olen yrittänyt löytää ne Ahola-Valon kasvatusajattelun kohdat, jotka ovat jotenkin keskeisiä hänen kasvatusajatuksissaan ja kuuluvat nykyhetken kasvatustieteelliseen keskusteluun. Olen ollut hermeneuttisessa ymmärtämisen prosessissa. Tämän opintoretkeni tuloksena mielestäni Ahola-Valon kasvatuksellisissa ajatuksissa on kolme keskeistä kohtaa:

1. Lasten ja nuorten valmentaminen omatoimisuuteen (joka johtaa itsekasvatukseen)
2. Hyveiden ja paheiden ongelma
3. Kasvatustieteen täydentäminen

Näistä ensimmäinen ja kolmas olivat Ahola-Valon Oulun yliopiston professoreille 26.7.1997 antaman tekstin otsikossa ja toinenkin on mukana itse tekstissä. Nämä ovat tutkimuskysymyksiä. Pysin analysoimaan ja jäsentämään Ahola-Valon kasvatustieteen ajattelua niiden avulla ja tuomaan hänen ajattelunsa olennaiset piirteet esiin.

Ahola-Valo eli hyvin voimallisesti ja tietoisesti koko elämänsä. Hän seurasi tarkkaan mitä maailmassa tapahtui ja kommentoi maailman tapahtumia hyvin selkeäsanaisesti - niin taideteoksissaan kuin puheissaan. Hänen kasvatustieteen ajattelunsa kuvaus ja tutkimuskysymyksiin vastaaminen jää hyvin vajavaiseksi ellei hänen ajatteluaan sidota nykyiseen uusliberalistiseen maailmaan. Hänen ajattelussaan oli aina mukana myös ympäröivä yhteiskunta - niin myös tässä tutkielman tutkimuskysymyksiin vastattaessa.

1.4 Tutkimusmenetelmä ja täsmälliset tutkimuskysymykset

Tutkimuskohteenani on edesmenneen ihmisen ajattelu. Häneltä ei voi enää kysyä, mitä hän kulloinkin ajatteli tai mitä hän tarkoitti. Jäljellä on kuitenkin valtava määrä materiaalia:

- Kirjallista materiaalia on paljon. On 90 vuoden ajalta (vv 1907-1997) päiväkirjoja, joista osa tosin on kadonnut. Päiväkirjat sisältävät paitsi arkielämän tapahtumia myös kasvatustieteen pohdintoja. On kirjeenvaihtoa, on näyttelyjulkaisuja, jopa 1920-luvun Valko-Venäjältä, on lehtiartikkeleita, kortistoja, valokuvia ja haastattelutekstejä. On myös Ahola-Valon keräämä merkittävä kirjasto (Vesterinen 2008, 36-42).

- Ahola-Valo luetteloi periaatteessa kaikki tekemänsä taideteokset, joita on n. 10.000. Hän oli taitava graafikko, muotokuvamaalari ja akvarellisti. Useiden hänen kuvataideteosten tehtävä oli valistaa ja opettaa. Hän nimitti taidenäyttelyjään yleensä opinnollisiksi.

- Hänen jäämistönsä sisältää arkkitehtonisia piirustuksia asunnoista, huonekaluista ja erilaisista käyttöesineistä. Niillä kaikilla on Ahola-Valon mukaan kasvatuksellinen merkitys.
- Hänen puheitaan on nauhoitettu ja filmattu kymmeniä tunteja.

Tutkijalla on siis käytettävissään erilaisia ja eriaikaisia tuotoksia, joista Ahola-Valon ajattelu ilmenee. On todella haastava tehtävä tutkia tätä kasvatustieteellisesti. Hän itse väitti, että kaikessa hänen tekemissään on ollut johtavana ajatuksena kasvattaminen, maailman parantaminen ja ihmisen ohjaaminen arvoelämään ja piti elämäntyötään merkittävänä koko ihmiskunnalle. Itse kuitenkin merkitystä ja arvostusta ei voi luoda - se pitää muiden antaa. Arvostus syntyy vuorovaikutuksesta. Niin kasvatustieteessä kuin muutenkin.

Kun aloitin tutkimukseni, niin minulla ei ollut mitään selkeää käsitystä metodista, jota soveltaisin. Tavoitteeni oli vain ymmärtää Ahola-Valoa entistä paremmin ja suhteuttaa hänen ajatuksiaan muiden kasvatusajattelijoiden ajatuksiin. Tällöinen avoin suhtautuminen ei ole ehkä kuitenkaan vahingollista, sillä ”työhön ryhdyttäessä metodin on oltava vain otaksuma. Sen tulee selvitä vasta tekemisen myötä siksi, että työn kohteen on päästävä vaikuttamaan siihen miten se otetaan haltuun. Jos metodi on olemassa täydellisenä ennen tutkimukseen ryhtymistä, se määrää, kuinka tutkimuksen kohde saa olla olemassa tutkimukselle. Tämä on tieteen nostamista elämän edelle.” (Uurtimo 1998, 16.) Aluksi vain luin tekstejä - hänen ja muiden ajattelijoiden samoja asioita käsitteleviä tekstejä. Lukemisen kestäessä löysin menetelmän: systemaattisen tekstianalyysin.

Systemaattinen analyysi on filosofistyyppiseen tutkimukseen kuuluva menetelmä, jonka avulla selvitetään jonkin teorian, aatteen tai ajattelijan tuotannon sisältöön liittyviä seikkoja. Tarkoituksena on selkeyttää alkuperäinen ajatuskokonaisuus, ja siinä tunkeudutaan kielellisen ilmaisun esittämään ajatusmaailmaan. Systemaattisella analyysillä on kaksi tehtävää: analyttinen, jolloin siinä eritellään tekstiin sisältyvää ajatusjärjestelmää, ja synteettinen tehtävä, jolloin ajatusrakennelma kootaan uudelleen. Analyttinen tehtävä on aikaisempien lähtökohtien erittelyä. Uudelleen luominen, synteesi, perustuu aikaisemmin ajatellun tuntemiseen. Synteettisen tehtävän ja analyttisen tehtävän välillä on molemminpuolinen vuorovaikutus.... Analyysi on ajatuksen keinoin tapahtuvaa retkeilyä käsite- ja teoriasysteemin muodostamassa maailmassa ja pyrkimyksenä on ajatusrakennelman kannalta olennaisten oivallusten esiintuominen, niin että alkuperäinen ajatuskokonaisuus säilyy. Pyrkimyksenä on päästä tutkimuskohteen aikaisempaa parempaan ymmärtämiseen. (Hannula 2000, 33.)

Systemaattinen analyysi jakautuu kolmeen vaiheeseen:

1. hahmotetaan tutkimusongelma ja aineisto
2. analyysivaihe –käsitteiden etsiminen, väitteiden rekonstruointi ja argumentaation erittely
3. analyysin tulosten selvittäminen – ajattelujärjestelmän ja tutkittavan asian rinnastaminen sekä vertailu ja synteesi. (Hannula 2000,38.)

Kun haluaa saada kokonaiskuvan Ahola-Valon kasvatustajatteluista, niin ei tarvitse kuin katsoa yhtä hänen taideteostaan, ”Kristus ja yltyvä maailman pahe” (ks. liite). Siinä se on, koko hänen ajattelunsa kuva. Yhdessä silmänräpäyksessä voi hahmottaa koko ajatusjärjestelmän, systeemin. Ahola-Valo oli taiteilija, joka viestitti ajatteluaan taiteellaan. Monissa muissakin hänen teoksissaan on samantapaisia sisältöjä.

Tähän ei kuitenkaan hänen kasvatustajattelunsa tutkija voi pysähtyä, vaan on mentävä hänen teksteihinsä. Tunnen ne jotenkin kaikki. Näistä on etsittävä ne käsitteet, jotka ovat hänen ajattelunsa ytimessä. Valitsin teksteistä ne, jotka ovat uskoakseni hänen kasvatuksellisten ajatustensa ymmärtämisen kannalta oleellisimpia. Otan tutkimuksen kohteeksi ensinnäkin hänen tekstiensä alun ja lopun. Alku on hänen lapsuuden päiväkirjansa, jonka kirjoittamisen hän aloitti 30.8.1907. Näitä lapsuudenpäiväkirjoja on painettu Koulupojan päiväkirja-nimisenä sarjana neljä osaa, yhteensä 1364 painosivua tekstiä. Kun jäljempänä viitataan näihin teksteihin, niin tekstikatkelmien jälkeen on kirjaimet PK ja se päiväys, jonka tapahtumista lapsuuden päiväkirja kertoo. Ahola-Valon omat tekstit olen kirjoittanut *kursiivilla*, jotta ne erottuisivat selkeästi muusta tekstistä. Ahola-Valon lapsuudessa Inkerissä t- ja d-kirjaimia ei käytetty nykysuomen tapaan. Tämä näkyy myös hänen aikuisiän teksteissään, jotka eivät ole nykysuomen mukaisia oikeinkirjoitukseltaan. Ahola-Valon alkuperäiset päiväkirjat ovat Valola-säätiön hallussa. Niiden massiivisuus ja pikkutarkkuus eivät voi olla tekemättä vaikutusta lukijaan.

Hänen tekstiensä loppu on hänen kirjelmänsä Oulun yliopiston professoreille 27.6.1997 (ks. liite 1). Alun ja lopun välissä on lähes 90 vuotta ja hurja määrä tapahtumia sekä historian myllerrystä. Tästä välistä valitsen tutkimuskohteekseni hänen ilmeisesti 1970-luvulla kirjoittamansa päiväämättömän käsikirjoituksen, jonka otsikkona on: ”Maailman paheiden ja tarpeettomuuksien kasvot. AE-evohomologia. Johdanto, julisteellinen osa edistystieteelle”.

Suoritan analyysin taustalähtöisesti eli hyödynnän tekstin ulkopuolista kasvatustieteellistä aineistoa. Kun otan mukaan muiden kuin Ahola-Valon tekstejä, niin en harrasta niiden lähdekritiikkiä, vaan tuon ne esiin vertailuaineistona sellaisenaan. Ne toimivat ikään kuin peileinä, jotka selventävät Ahola-Valon ajatusmaailmaa. Tämä lähestymistapa on mielestäni välttämätön, koska Ahola-Valo ei ole kasvatustieteessä tunnustettu klassikko vaan pikemminkin hieman erikoislaatuiseksi leimattu oman tiensä kulkija. Taustalähtöinen lähestymistapa sitoo hänet muuhun kasvatustieteelliseen tutkimukseen (Jussila, Montonen & Nurmi 1998, 198). Taustalähtöisyys ei kuitenkaan tarkoita tässä tutkimuksessa sitä, että tutkimuksen keskipisteenä eivät olisi Ahola-Valon omat tekstit, joiden ajatusmaailman sisään tutkimuksellani pyrin.

Olen edellä hahmotellut tutkimuskysymykset ja rajannut tutkimusaineiston. Analyysi edellyttää niiden tutkittavien käsitteiden etsimistä, joihin tutkimukseni kohdistuu. Käsitteet löytyvät suoraan tutkimusongelmiksi nimeämieni aiheiden takaa. Voin nyt nimetä käsitteet ja niiden avulla esittää uudestaan tutkimuskysymykseni. Täsmälliset tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä Ahola-Valo tarkoittaa itsekasvatuksella?
2. Mitä Ahola-Valo tarkoittaa käsitteillään hyvä ja paha?
3. Mitä Ahola-Valo tarkoittaa käsitteellä kasvatus ?

Vaikka tutkielmani kohdistuu edesmenneen ihmisen ajatteluun, tutkielmani lähtökohta ei siis ole historiallinen, vaan filosofinen. Jotta Ahola-Valon ajatusjärjestelmä tulee ymmärrettäväksi, se pitää kuitenkin sitoa historiaan. Tämän teen luvussa kaksi **Ahola-Valon kasvatusajattelun juuret**.

Systemaattisen analyysin toisen vaiheen eli varsinaisen analyysin toteutan luvuissa 3-5. Luvussa kolme **Lasten ja nuorten omatoimisuus-valmentaminen** tulkitse Ahola-Valon itsekasvatuskäsitettä. Aluksi kuvaan matkaa omatoimisuudesta itsekasvatukseen, sitten määrittelen mitä Ahola-Valo tarkoitti itsekasvatuksella ja lopuksi kuvaan, miten itsekasvatusta toteutettiin Ahola-Valon lapsuuden lapsiyhteisössä. Luvussa neljä **Hyveiden ja paheiden ongelma** tulkitse Ahola-Valon käsitteitä hyvä ja paha. Aluksi selvitän hyveiden ja paheiden luonteen Ahola-Valon ajatusten mukaan ja määrittelen asioita jotka ovat hyviä tai pahoja. Sitten pohdin hyvyyden ja rakkauden suhdetta ja esitän käsitykseni siitä, mitä hyvä Ahola-Valolle oli. Lopuksi kuvaan paheiden valtaa maailmassa. Luvussa viisi **Kasvatustieteen täydentäminen** tulkitse Ahola-Valon kasvatuskäsitteen. Aluksi sijoitan Ahola-Valon ajatuksia kasvatustieteen kenttään ja kasvatuskäsitteen määrittelyn jälkeen esitän miten Ahola-Valo käsitti kasvatuksen (ja kasvatustieteen) aseman

maailmassa. Selvitän käsitteitä niiden käyttöyhteyksissään ja vertailemalla niitä kasvatustieteelliseen kirjallisuuteen.

Systemaattisen analyysin kolmannen vaiheen eli tutkittavien asioiden rinnastamisen koko Ahola-Valon ajatusjärjestelmään ja sen vertailun muuhun kasvatustieteen ajatteluun toteutan luvussa kuusi **Kasvatuksen tärkein tehtävä**. Luku kuusi muodostaa synteetin tutkielmani tuloksista.

Tarkoitukseni ei siis ole teoreettisen selityksen rakentaminen jollekin ilmiölle, vaan yksinkertaisesti tuoda esiin mitä Ahola-Valo kasvatuksesta ajatteli, ymmärtää hänen luomaansa ajatusjärjestelmää ja tuoda se ajankohtaiseen tilanteeseen. Tutkimani käsitteet (itsekasvatus, kasvatus, hyvä ja paha) ovat paitsi Ahola-Valon ajatusmaailman avainkäsitteitä, niin myös koko kasvatustieteen avainkäsitteitä. Näemme kasvatuksen maailman näiden käsitteiden läpi. Näin tutkimusmenetelmäni johdattaa tutkimaan kasvatuksen perusasioita.

1.5 Aiempi tutkimus

Ahola-Valosta on tehty aiemmin kulttuurihistoriassa, käänntieteessä ja taidehistoriassa pro gradu-tutkimus. Hänestä on myös tehty kaksi kasvatustieteellistä pro gradu-tutkielmaa, josta tuorein on Hanna Haltian tutkimus (Elämän mittainen lapsuus, Lapsuus elämän pituisena projektina Aleksanteri Ahola-Valon kasvatustieteen tutkimuksessa, Turun yliopisto 2003). Hanna Haltian kasvatustieteellisen tutkielman lähtökohta on mikrohistoriallinen (Haltia 2003,8). Ahola-Valoon kohdistuva tutkimus on siis ollut lähinnä historiallista, kulttuuri- taide- tai kasvatustietehistoriallista. Näiden tutkielmien lähtökohta on siis ollut eri kuin tässä tutkielmassa.

2. AHOLA-VALON KASVATUSAJATTELUN JUURET

Ahola-Valon kasvatustajattelu sai koko elämänsä kestäneen suuntansa aika pitkälti yhdestä tapahtumasta ja yhdestä henkilöstä ja siitä yhteisöstä, jossa hän eli vuodet 1907-1916 eli Viiritsasta.

Tapahtuma on Pietarin verinen sunnuntai vuonna 1905, jonka silminnäkijä hän oli. Tuolloin vasta viisivuotias Ali-poika näki edessään hyvin dramaattisesti väkivallan maailman ja vakuuttui, että aikuiset ovat hulluja kun tappavat toisiaan ja että maailma ei ole tolkkullisesti rakentunut. Verinen sunnuntai muutti pienen Ali-pojan persoonallisuuden. Lapsuuden leikit oli tuolloin leikitty ja hänestä tuli vakavasti elämään suhtautuva maailmanparantaja. Koko ikänsä hän palasi tuohon tapahtumaan ja selitti sillä itseään. Näin myös vuonna 1997 Oulun yliopiston professoreille antamassaan kirjelmässä.

Aleksanteri Ahola-Valoon eniten vaikuttanut henkilö oli Lydmila Kusmina, venäläinen vallankumouksellinen intellektuelli. Ahola-Valon isä Pekka Ahola johdatti Ali-poikansa Lydmila Kusminan yksityisoppilaaksi kesällä 1907 Viiritsassa, jonne tsaarin hallinto oli karkottanut Pekka Aholan Pietarista. Viiritsa oli hyvin monipuolinen huvilayhdyskunta noin 60 km:n päässä Pietarista etelään. Edelleenkin Viiritsassa voi havaita miten tsaarin ajan varakkaat pietarilaiset asuivat kesäisin datsoissaan (kesähuviloissaan). Olen vierailut pari kertaa Viiritsassa Ahola-Valon kuoleman jälkeen ja käynyt mm. Lydmila Kusminan kodissa, joka edelleen seisoo paikallaan Ordesajoen rannalla. Talo on aikoinaan ollut paikkakunnan suurimpia. Lydmila Kusmina oli siis varsin varakas henkilö, joka asui yhdessä tyttärensä kanssa isossa talossa. Hänen miehensä oli saanut vallankumouksellisenä surmansa tsaarin hallinnon vankilassa. Lydmila Kusminan ansiosta Ahola-Valon kasvuympäristö oli hyvin poikkeava, jotakin aivan muuta kuin tavallisen tsaari Nikolai II:n ajan venäläislästen saama hyvin autoritäärinen koulukasvatus, jos he ylipäänsä edes saivat käydä koulua.

Lydmila Kusmina antoi Alille elokuussa pienen mustakantisen vihon ja kehotti häntä pitämään päiväkirjaa. Näiden päiväkirjojen ansiosta meille on jäänyt erittäin yksityiskohtainen kuvaus tapahtumista Viiritsan lapsiyhteisöstä. Päiväkirjoja on julkaissut kirjoina pieni Aleksanteri Ahola-

Valon perustama yhdistys Elpo ry. Tähän mennessä on ilmestynyt Koulupojan päiväkirja-nimisenä neljä kirjaa, yhteensä 1364 painosivua, jotka kattavat ajan 30.8.1907- 31.12.1911.

Lydmila Kusmina (LyM, kuten Ali hänen nimensä päiväkirjassaan lyhentää) oli melkeinpä Alin sijaisäiti, joka koko tarmollaan ryhtyi kasvattamaan Alia ja opetti hänellä jo hyvin varhain erittäin teoreettisiakin asioita. Ali oli innokas oppilas ja imi LyMiltä hurjan määrän tietoja. LyM tutustutti Alin myös kasvatustieteen suuriin klassikkoihin, Rousseauhin ja Pestalozziin ja tuolloin vielä eläneeseen Leo Tolstoiin, jonka pieni Ali-poika oli henkilökohtaisestikin tavannut tolstoilaisia ajatuksia omaksuneen isänsä seurassa vuonna 1904.

Nuori Leo Tolstoi (1828 – 1910) jumaloi kahta filosofiaa: Rousseautta (1712-1778) ja Voltairea. 21-vuotiaana hän oli lukenut kaikki Rousseauin teokset. Rousseauin, hän sanoo päiväkirjassaan, hän oli ”enemmän kuin innostunut”. Tolstoi ”palvoi” häntä ja kirjoitti muistelmissaan: ”Viisitoistavuotiaana kannoin hänen medaljonkimuotokuvaansa lähinnä ruumistani ortodoksisen ristin asemasta. Monet hänen sivunsa ovat niin läheistä sukua oman henkeni kanssa, että minusta tuntuu, kuin olisin kirjoittanut ne itse.” (Wright 1974, 223.)

Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) opiskeli teologiaa 1760-luvulla Zurichissä ja arvosteli vallitsevia poliittisia ja sosiaalisia oloja. Tuolloin hän tutustui Rousseauin teoksiin, hurmaantui ja kirjoitti elämäkerrassaan: ”Mahdollisimman epäkäytännöllisen uneksijan olemukseni hurmasi tämä samoin mahdollisimman epäkäytännöllinen Emile-kirja”. Rousseau herätti Pestalozzin innostuksen koruttomaan ja luonnolliseen maalaiselämään ja hän ryhtyi tutkimaan maanviljelystä ja osti lainarahoilla huonokuntoisen maapalstan, jota ryhtyi kunnostamaan. Avioiduttuaan Pestalozzi ryhtyi kasvattamaan esikoistaan Rousseauin periaatteiden mukaan. (Natorp 1926, 63-66.)

Rousseau, Pestalozzi ja Tolstoi olivat siis toisilleen läheisiä sukulaisajattelijoita. Rousseauin vapauden ja luonnon evankeliumi vaikutti siis Lydmila Kusminan kautta myös nuoren Ahola-Valon ajatusmaailmaan. Suurimman vaikutuksen näistä ajattelijoista teki Leo Tolstoi.

Aamiaisen jälkeen meillä oli kaksi tuntia opiskelua. Luimme Leo Tolstoin kasvatustieteen näkökulmia, jota varten hän oli ehtinyt omistaa paljon aikaa päätellen tuon kirjan paksuudesta. Kirja oli mielenkiintoinen ihmisrakkauten julisteena ja muutenkin. Tolstoi ei hyväksynyt väkivaltaisuutta vertaillessaan muita alan näkemyksiä ja on kasvattajana vakuuttavampi kuin Rousseau ja Pestalozzi. (KP 2.2.1911.)

Tolstoi oli hyvin läheinen myös hänen isälleen, Pekka Aholalle, joka oli kiinteästi mukana 1900-luvun alun suomalaisessa kansanvalistusliikkeessä ja oli hyvin aatteellinen. Jouduttuaan karkotetuksi Pietarista Viiritsaan Inkeriin hän kirjoitti mm. sanomalehtiartikkelin: ” Inkerinmaan nuoret miehet !Ylös jalon ihmiselämän viiri!” Ahola-Valon lapsuudessaan saamat kasvatukselliset aatteelliset juuret olivat siis hyvin vahvat. Isä Pekka Ahola oli LyMin ohella hyvin merkittävä henkilö Alin kehitykselle. Ahola-Valon lähtökohdat elämälleen olivat totaalisesti toisenlaiset kuin yleensä pikkupojilla tsaarin Venäjällä 1900-luvun alussa.

Yhteisö, jossa Ahola-Valo varttui, ei ollut sekään tavanomainen. Viiritsa oli hyvin monipuolinen huvilayhdyskunta, jossa erilaiset yhteiskuntaluokat elivät rinnan ja jonka lähetyvillä sijaitti myös tsaarin kesäasunto Tsarskoje Selo. Sellaista loistoa mitä Tsarskoje Selossa oli, Suomessa ei voinut tuolloin kuvitellakaan. Viiritsa oli yhteiskuntarakenteeltaan monimuotoinen. Yhteiskunnallista valtaa piti tsaarin hallintokoneisto ortodoksisen kirkon tukemana. Ihmisten mieliin vyöryivät monet uudet aatteet kuten sosialismi, raittiusaate, tolstoilaisuus. Koska kaikki lapset eivät päässeet viralliseen kouluun, niin paikkakunnan lapset Alin isän, LyMin ja muiden aikuisten tukemina perustivat lasten oman koulun, jonka avajaisjuhlaa vietettiin 1.8.1908. Mallia omalle koululle lapset saivat virallisesta yksiopettajaisesta koulusta, jota he olivat jo opettajan sairastuttua hetken aikaa yksin pitäneet. Tämän koulun väliaikainen opettaja Mari oli lempeällä opetustavallaan ihastuttanut kaikki lapset, myös Alin, joka oli saanut valtavasti vaikutteita ja uskoa tulevaisuuteen aikuisilta.

Uskon useimmiten olevani onnellinen. Minulla on ympärilläni ihmisiä, jotka antavat minulle paljon rakkautta ja elämisen taitoa sekä ennen kaikkea uskoa tulevaisuuteen. Minulle tulee paljon vaikutusrikkaita saavutuksia, jos olen uskollinen oppimiselle ja viisaasti elämiselle. Siitä tulee riippumaan menestykseni. Olen liikaa rikas, sillä ei riitä aikaa kaiken sielussa sulattaakseni. (KP 25.5.1908.)

Koulun perustamisesta päätettiin kokouksessa, jossa oli mukana 38 lasta. Kokouksessa Ali asetti koululle korkean päämäärän.

Riittää jo olla sairaana, tyhminä apinana menneisyyden kahleissa. Kysymys on korkean ihmisarvon luomisesta maailmaan. Sen mukaisesti tulee olla leikkikoulumme. Oppikaa elämään tietoisena korkeista ihmisarvoista. (KP 21.7.1908.)

Kouluun ilmoittautui aluksi 32 lasta 5-vuotiaista 14-vuotiaisiin. Opettajina oli alkuvaiheessa kuusi lasta ja oppilaat jaettiin edistystason mukaan. Ensimmäisessä ryhmässä olivat pienimmät, jotka eivät tunteneet kirjaimiakaan, toisessa ryhmässä opeteltiin tavaamaan ja kolmannessa ryhmässä lapset, jotka osasivat jo lukea jotenkuten.

Lisäksi koulussa oli myös opettajaharjoittelijoiden ryhmä, johon ilmoittautui halukkaaksi jopa 63 lasta (KP 6.8.1908). Innostus on niin suurta että alun perin vain kesäksi aiottu koulu päätettiin laajentaa ympärivuotiseksi. Lasten oman koulun vaikutuksesta myös virallisessa Zemstvon koulussa ryhdyttiin pitämään lasten oman koulun mallin mukaisia valistustunteja vuoden 1909 alusta.

Vuoden 1909 elokuussa vietettiin koulun 1-vuotisjuhlaa ja todettiin että lukutaitoiseksi on saatu 59 oppilasta ja sen lisäksi on pidetty 446 valistustuntia, opiskeltu 49 tuntia maantietoa ja 59 tuntia kasvioppia. Piirustusta on opiskeltu itsenäisesti 31 tuntia ja lasten palkkaaman aikuisopettajan johdolla 72 tuntia. LyMin luona on opiskeltu lääketieteen alkeita 26 tuntia. Käsityötä on opetettu pojille 47 ja tytöille 50 tuntia ja kodinhoidon opetusta on ollut kaikille yhteisesti 24 tuntia. Matematiikkaa on opetettu pienemmille 55 tuntia ja toisluokkalaisille 86 tuntia. Voimistelua ja liikuntaa on ollut joka päivä. Opettajaksi harjoittelevien neuvotteluja oli 38 kertaa ja koulun johtajien kokouksia 5 kertaa ja aikuisten kanssa kaksi kertaa. Opetusta oli seurannut 520 aikuista ja lisäksi 38 uteliasta mukaan luettuna poliisit ja heidän lähettämänsä urkkijat, yhteensä 11. Häiritseviä juoppoja oli ollut kaksi ja niitä aikuisia jotka olivat seuranneet koko päivän opetusta oli vain viisi. (KP 30.6.1909.) Koulun yksivuotisjuhlaan osallistui myös läheisen Virkkilän koulun lapsia, jonne lasten oman koulun idea oli levinnyt. Virkkilässä mukana toiminnassa oli yhteensä 68 lasta. (KP 5.8.1909.)

Lasten oman koulun pääsaavutuksen Ali ilmaisi yksivuotisjuhlan korkealentoisessa juhlapuheessaan.

Lopuksi sana pääsaavutuksestamme – se on jokaisen itsensä kasvattaminen, josta tulee paljon riippumaan niin yksilön kuin valtakunnan onnellisuus. Nimenomaan ihmisen laadusta tulee riippumaan yleinen kehitys. Mitä enemmän meille tulee korkealle kehittyneitä ihmisiä, sitä mahtavammaksi tulee meidän valtakuntamme.

Minä uskon, että nyt olen tullut sanoneeksi kaikkein tärkeimmän. Lopuksi haluan kiittää teitä kaikkia, jotka ovat meille myötämielisiä ja tukevat meidän työtämme, jonka avulla saamme kuin siivet noustaksemme korkealle ihmisyyden onnen tasolle. (KP 2.8.1909.)

Viiritsan lapsilla oli myös suorat yhteydet pietarilaiseen sivistyneistöön. Tämä ilmeni esim. lasten oman koulun kaksivuotisjuhlassa.

Juhlan toinen osa alkoi kello 2.30 Gansowskien järjestämällä konsertilla. Siihen sisältyivät painonsoitto erikseen ja laulu pianon säestyksellä. Laulajana oli Gansowskien perheystävä Pietarin Mihailovskin oopperasta ja Marinskin teatterissa monessa oopperassa laulanut Medra Figner. Hän lauloi kaksi aariaa ”Oresten” oopperasta niin suurella tunneherkkyydellä, että Gansowskij sanoi konserttinsa päätteeksi, että tämä on teidän koulunne rakkauden suurin lahja, johon me vastasimme, että kokonaan konsertti oli meille rakkain lahja. (KP 1.8.1910.)

Lasten koulun toiminta jatkui vuosia Viiritsassa loppuakseen ennen Venäjän vallankumousta. Huolimatta monista sodista ja yhteiskunnallisista myllerryksistä, muistitieto lasten omasta koulusta on säilynyt Viiritsassa nykyaikaan asti. Ahola-Valo sai postikortin Viiritsasta 1991, jossa kerrottiin lasten oman koulun orkesterista. (Valve A, 1991,5.)

Yhteisö, jossa Ahola-Valo lapsuutensa vietti, oli siis hyvin poikkeuksellinen ja erilaisia vaikutteita tuli runsaasti.

3. LASTEN JA NUORTEN OMATOIMISUUS-VALMENTAMINEN

3.1. Omatoimisuudesta itsekasvatukseen

Lapset ovat itse pystyvämpiä opettamaan itseään, kun heitä ei pakoteta, vaan heillä on alkuperäinen innostuksensa. Esimerkiksi lapsi pienempänä on helpompi innostuva leikkimiseen – se jo merkitsee itsensä kasvattamista, opettamista, oppimista, elämään valmistautumista. (KP 2.11.1908)

Lapsessa on siis Ahola-Valon mukaan luonnostaan alkuperäinen innostus ja jo leikkiminen merkitsee itsekasvatusta. Kasvatuksen tehtävä on tämän innostuksen säilyttäminen ja ohjaaminen oikeille urille. Muistan Ahola-Valon usein sanoneen, että tämän innostuksen ohjaaminen oikealla tavalla on ihmiskunnan vaikein tehtävä.

Lapsen omatoimisuuden kunnioittaminen ja kasvattaminen itsenäisyyteen on myös nykyisen pedagogiikan luonnollinen osa. Oppilaan oman tahdon huomioiminen ja sen ohjaaminen kasvatuksellisessa vuorovaikutuksessa on yleisesti hyväksytty pedagogiikan eräs keskeinen lähtökohta.

Oikein ohjattu omatoimisuus johtaa itsekasvatukseen. Kun kasvatus johtaa itsenäisyyteen ja omatoimisuuteen, on luonnollinen seuraus tästä siirtymä itsekasvatukseen, jossa itsenäinen ja omatoiminen yksilö huolehtii ja vastaa itse itsestään ja omasta kasvattamisestaan ja kehittymisestään. Tämä siirtymä voi myös jäädä tapahtumatta. (Paakkola 2007, 265.) Ahola-Valon lasten ja nuorten omatoimisuusvalmennuksen tavoitteena on, että tuo siirtymä tapahtuisi.

Kun Aleksanteri Ahola-Valo 97-vuotiaana kirjoitti Oulun yliopiston professoreille lasten ja nuorten omatoimisuus-valmentamisesta, niin hänellä oli muistissaan oman lapsuutensa, jolloin omatoimisuus ja itsekasvatus olivat lähes sama asia. Alin vieraillessa yksityisopettajansa Ludmila Kusminan

(LyMin) luona 31.8.1908 oli Alin ja muiden paikkakunnan lasten yhdessä perustama lasten oma koulu toiminut vasta muutaman kuukauden. Kuitenkin LyM oli silloin jo vakuuttunut lasten itsenäisen omatoimisen kasvatuksen merkityksestä.

Olin LyMin luona. Vieraat olivat lähteneet pois. Taas käsittelimme kasvatuskysymyksiä. Tällä kertaa vertailimme Baden Powellin partioliikettä Rousseauun ja Pestalozzin menetelmiin ja on niissä paljon yhteistä varsinkin kasvatettavan lapsen tai nuoren itsenäisen toiminnan tukemisessa ja luonteen kehittämisen keinoissa. Sitten LyM sanoi:

- Leikkikoulumme on siinä suhteessa edellä muita, että lapset toimivat itsenäisesti, jota ei vielä aiemmin ole ollut. Sinun valistustuntisi voisivat olla esimerkkinä muille tulevaisuudessa. (KP 31.8.1908.)

Lasten itsenäisen toiminnan tukeminen ja luonteen kehittäminen oli siis itseoikeutetusti mukana kasvatuksessa sekä Ahola-Valon lukemien klassikkojen teksteissä, että Viiritsan lasten oman koulun käytännössä. Ahola-Valo tunsi jo tuolloin hyvin Rousseauun ja Pestalozzin kasvatusajatuksset, mutta piti niitä liian teoreettisina. Partioliikkeen perustaja Baden-Posellin käytännöllisyyttä hän arvosti. Koska teorian käytännöllistä toteuttamista Alin mielestä puuttui, niin hän haaveili paremman kasvatusmenetelmän kehittämisestä.

Siksi minun ja oikeastaan MEIDÄN – viitaten kädelläni yli luokan – on vielä paljon opittava että pystyisimme luomaan oman ja paremman kasvatusmenetelmän (KP 6.9.1908).

Tämä kasvatusmenetelmä on hänen sittemmin kehittämänsä ae-evohomologia. Jotta lapsi ja nuori voisi sitä käyttää, on hänet ensin valmennettava omatoimiseksi. Lasten ja nuorten omatoimisuusvalmentamisen tavoite on siis saada lapset käyttämään ae-evohomologista kasvatusmenetelmää ja itse kasvattamaan itseään ja olemaan omatoimisia – aivan kuten Ahola-Valon omassa lapsuudessa tapahtui. Ahola-Valo käytti menetelmäänsä (joka vuosien mittaan eli ja muuttui) koko ikänsä ja oli oiva esimerkki siitä miten lapsuuden alkuperäinen innostus voi kestää koko ihmisiän. Vielä yli 90-vuotiaanakin hän oli hyvin innostunut kaikista uusista asioista, joihin hän halusi tutustua.

Omatoimisuus kasvatuspäämääränä ei suinkaan ole Ahola-Valon keksintö, vaan perinteinen tavoite myös suomalaisessa kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa. Esimerkiksi J.E.Salomaa Koulukasvatustopissaan vuonna 1947 kirjoitti, että koulun on kasvatettava persoonallisuuksia eikä tietosanakirjoja. Persoonallisuuden täytyy kyetä liikuttamaan itse itseään. Salomaan mukaan omatoimisuuden ja sen edellytyksenä olevan autonomisuuden edistämisen tulee olla kasvatuksen tärkein päämäärä. (Itkonen 2007, 505.)

Reilu puolivuosisataa sitten J.E.Salomaa vuonna 1950 kirjoitti itsekasvatusta käsittelevässä kirjassaan ”Tie ihmisyyteen”:

Lapsen kasvatusta edellyttää *lapsen itsekasvatusta*. Kasvatustoiminnalle on näet ominaista ettei se edellytä *toiminnallisuutta* ainoastaan kasvattajan puolelta, vaan myös *kasvatettavan*. Lapsen kasvatuksessa on kasvatettavan *myötävaikutus, omatoimisuus* välttämätön.... Todellista sivistystä ei synnytä se, mikä *ulkopuolelta* tyrkytetään lapselle, vaan se minkä hän itse sisäisesti elävässä *toiminnallisuudessaan* omaksuu ja omalla tavallaan muokkaa. Itse toimivana ja hahmottavana puuttua ympäristön olosuhteisiin: siinä tie, jota kulkien lapsen taipumukset kehittyvät..... Onnellinen se nuori ihminen ja aikuinen, jossa itsekasvatusta on tullut eläväksi voimaksi. (Salomaa 1950, 21-22.)

J.E.Salomaa korostaa tekstinsä kursivoinnilla erityisesti toiminnallisuutta. Sama korostus on Ahola-Valolla. Erona on vain se, että Salomaa kirjoittaa asiasta yliopiston professorina ja siis teoriana. Ahola-Valo toteutti tätä jo melkein puoli vuosisataa aiemmin käytännössä ja omassa elämässään.

3.2 Mitä itsekasvatusta on Ahola-Valon mukaan?

Salomaan vuonna 1950 ilmestyneen kirjan ”Tie ihmisyyteen” jälkeen ei Suomessa ole ilmestynyt itsekasvatusta käsittelevää kasvatustieteellistä kirjallisuutta lainkaan lukuun ottamatta kahta juuri ilmestynyttä väitöskirjaa. Salomaa ei nimenomaisesti määrittele itsekasvatusta-sanaa, vaan sanan käytöllä osoittaa mitä sillä tarkoitetaan. Näin on myös Salomaata aikaisemmassa kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa ja niin on myös niissä harvoissa teoksissa jossa itsekasvatusta käsitellään muiden aiheiden ohella. Myöskään Ahola-Valo ei esittänyt milloinkaan itsekasvatusta-sanan määritelmää. Yritän sen nyt tehdä ja aukaista sitä, mitä Ahola-Valo itsekasvatuksella tarkoitti.

Sen sijaan vastikään kaksi itsekasvatusta käsittelevää väitöskirjaa keskittyvät nimenomaan pohtimaan mitä itsekasvatus on ja määrittelemään sanan itsekasvatus. Väitöskirjat ovat:

Kirsti Sivonen: Itsekasvatus suomalaisena käsitteenä ja käytäntönä. Joensuun yliopisto 2006, Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o117.

Esko Paakkola: Itsekasvatus – pyrkimys kohti ihanteellista ja hyveellistä elämää. Länsimainen ja konfutselainen näkökulma. Joensuun yliopisto 2007, Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 122.

Kumpikin väitöskirja ilmoittaa tutkimuksen pääongelman jo tutkimuksen tiivistelmässä samansuuntaisesti, ei kuitenkaan täysin identtisesti:

Tutkimuksen tarkoituksena on määrittellä itsekasvatus suomalaisena käsitteenä ja kuvailla itsekasvatusta suomalaisena käytäntönä. (Sivonen)

Tutkimuksen pääongelma on, mitä itsekasvatuksella tarkoitetaan ja millaisia menetelmiä siinä esiintyy.(Paakkola)

Kirsti Sivosen väitöskirjassa itsekasvatus on määritelty tutkimuksen tuloksena seuraavasti:

Itsekasvatus on ihmisen omaan ajatteluun pohjautuva elämänikäinen prosessi, jossa itseohjautuva ihminen on itsensä kasvattaja ja kasvatettava kulttuurisissa ja sosiaalisissa yhteyksissään ja jonka itse määritellyt sisällöt liittyvät ihmisenä kasvamiseen, tietämiseen ja toimimiseen. Itsekasvatusprosessi on tavoitteellinen ja yleensä tietoinen.

Viime kädessä kukin itseään kasvattava ihminen määrittelee oman itsekasvatuksensa itse.(Sivonen 2006, 270.)

Määritelmässä kiinnittää huomiota ihmiselle annettu määre: itseohjautuva. Termin ”itseohjautuva” ihmisen luonnehdintana Kirsti Sivonen on ottanut itsekasvatuksen määritelmäänsä tutkimansa haastatteluaineiston perusteella. Määritelmä on siis suomalaisen itsekasvatuksen määrittelyä kuten Kirsti Sivonen jo väitöskirjansa nimessä ilmoittaa.

Itseohjautuva on hyvin moderni ja myös suosittu termi pedagogisessa kirjallisuudessa. Itseohjautuvuus liitetään yleensä tietojen ja taitojen oppimiseen. Usein todetaan, että nykyinen moderni nopeasti muuttuva yhteiskunta edellyttää elinikäistä oppimista ja tässä prosessissa on itseohjautu-

vuus tärkeä ominaisuus. Ymmärrän niin, että itseohjautuvuus-termin ydinsisältö liittyy olennaisesti tietojen ja taitojen oppimiseen. Näin se runsaassa itseohjautuvuus-kirjallisuudessa määrittyy.

Kun Sivosen määritelmässä oppimisesta ydinsisältönsä saava itseohjautuvuus-käsite liitetään itsekasvatukseen, niin tämä edellyttää itse kasvatuksen ja oppimisen käsitteiden luonnehdintaa.

Kasvatuksesta on esitetty läpi historian hyvin monia määrittelyjä ja luonnehdintoja. Yleensä niissä on kolme toisistaan selkeästi erottuvaa ulottuvuutta: kasvattajan ja kasvatettavan välisen suhteen vuorovaikutuksellinen luonne, kasvatuksen tavoitteellisuus ja päämääränä kasvattajalla on aina jonkinlainen tiedostettu tai tiedostamaton ihmisideaali. (Paakkola.2007, 91) Ihmiserieaalin mukana olo tuo kasvatukseen myös eettisen momentin.

Mitä sitten on opettamisen ja kasvattamisen ero? Eroksi voidaan nimetä juuri tämä kasvatuksen eettinen momentti. Oppiminen on tietojen ja taitojen omaksumista. Oppimista voidaan kuvata siten että ihminen itse ei mitenkään muutu, vaan ainoastaan hänen tietonsa ja taitonsa lisääntyvät. Kasvatuksen tarkoitus on muuttaa ihmistä, ihmisen laatua kuten Ali sanoi lasten oman koulun 1-vuotisjuhlan juhlapuheessaan:

Lopuksi sana pääsaavutuksestamme – se on jokaisen itsensä kasvattamistyö, josta tulee paljolti riippumaan niin yksilön kuin valtakunnankin onnellisuus. Nimenomaan ihmisen laadusta tulee riippumaan yleinen kehitys.(KP 2.8.1909.)

Oppiminen tavanomaisesti käsitetään kasvatuksen alakäsitteeksi ja siihen sisältyväksi. Sanoja voidaan käyttää myös toisin. Oppiminen ja kasvatustavoitus voidaan ymmärtää myös rinnakkaisiksi ja toisensa poissulkeviksi termeiksi. Tällöin oppiminen rajautuu tietojen ja taitojen oppimiseen ja ei sisällä lainkaan kasvatustavoitusta, jossa on aina mukana eettinen momentti. Oppiminen on aina jotenkin ”ulkokohtaista”, kun taas kasvatustavoitus on ihmisen sisäisyyteen pyrkivää. Oppiminen on jotenkin pintatason toimintaa, kun taas kasvatustavoitus on jotakin syvempää.

Jos sanoja käytetään näin, Sivosen itsekasvatustavoituksen määritelmä menee rikki, koska siinä oppimisen maailmaan kuuluva itseohjautuva ihminen on erilaisessa eettisessä kasvatustavoituksen maailmassa. Itseohjautuvaan ihmiseen pohjautuva itsekasvatustavoituksen tulkinta on materialistisen ajan tulkinta itsekasvatustavoituksesta. Se ei ole Ahola-Valon tulkinta.

Historiasta löytyy paremmin Ahola-Valon maailmaan soveltuva tulkinta, esim. Pestalozzin käsitys itsensä kasvattamisesta. Vuonna 1797 kirjoittamassaan kirjassa ”Tutkimukseni luonnonkulusta ihmissuvun kehityksessä” Pestalozzi kertoo käsityksensä siitä mikä on ihminen. Teos on kirjoitettu minä -muotoon ikään kuin vastauksena kysymykseen: mikä minä olen? Pestalozzi päätyy itsetutkistelussaan siihen, että ihminen on samanaikaisesti sekä luonnon ja yhteisön tuottama olento sekä oman itsensä tuottama olento. Olennaisimman sanottavansa Pestalozzi kiteyttää näin:

Luonnontuotteena olen fyysistä voimaa käyttävä eläin.

Sukukuntani tuotteena minulla on taitoa yhteiskunnallisen voiman käytöstä.

Itseni tuotteena minulla on hyveen siveellistä voimaa. (Pestalozzi 1997/1797, 122.)

Pestalozzi suorastaan yllyttää lukijaansa itsekasvatukseen:

Mutta tahtoisitko tehdä työsi ainoastaan puoliksi siihen katsoen, että luonto on tehnyt oman työnsä täysin?

Jos tahdot pysytellä eläimellisen ja siveellisen olemassaolosi väliasteella, jossa itsesi täydellistäminen ei ole mahdollista, niin älä silloin ihmettele, ettei sinusta tule *ihmistä* vaan jäät räätäliksi, suutariksi, veitsenteroittajaksi tai ruhtinaaksi.

Älä silloin kummeksu sitä, että elämäsi on oleva taistelua voitotta ja että jäät tulemattasi, mitä luonto avuttasi on sinusta tehnyt, sekä että sen sijaan jäät peräti paljon vähemmäksi, nimittäin kansalais*puoli-ihmiseksi*. (mt. 123.)

Itsekasvatus on siis Pestalozzin mielestä erittäin tärkeää ja vain siten ihminen voi saada itseensä hyveen siveellistä voimaa. Tämän mielipiteen Ahola-Valo jakaa Pestalozzin kanssa. Oppimisen maailmaan kuuluva itseohjautuva ihminen voi kouluttaa itsensä Pestalozzin sanoin ilmaistuna vain räätäliksi, suutariksi, veitsenteroittajaksi tai ruhtinaaksi, mutta varsinaisen itsekasvatuksen tavoite on muualla. Se on ihmisyydessä, jossa on hyveen siveellistä voimaa. Voidaan sanoa myös niin että itseohjautuva oppija toimii jotenkin pinta-tasolla, mutta varsinainen itsekasvatus on jotenkin syvempää.

Esko Paakkola tekee väitöskirjassaan Ahola-Valon ajatusmaailmaan hyvin sopivan ja itsekasvatusta selkeyttävän käsite-erottelun. Paakkola jakaa itsekasvatus-käsitteen sisällön osatekijöihin, momentteihin. Oppimiseen liittyvien momenttien lisäksi Paakkola nimeään itsekasvatuksen osatekijöiksi itsensä kehittämisen ja varsinaisen itsekasvatuksen. Paakkolan mukaan itsekasvatus

on itsensä kehittämistä, silloin kun se on painotetusti jonkin teknisen hyvän (kyvyn, suorituskyvyn, osaamisen tai taidon) kehittämiseen tähtäävää. Itsekasvattaja pyrkii tällöin kehittämään itseään jonkin erilaisen kyvykkyyden, esimerkiksi shakin pelaamisen taidossa, päässäskutaidossa tai kielitaidossa. Tällainen tekninen hyvyys voidaan usein testata.(Paakkola 2207, 122-123.)

Varsinainen itsekasvatus ei ole teknistä hyvyttä, vaan luonteen kehittämistä ja sen jalostamista. Luonteen kehittäminen on tärkeältä osin hyveellisyyteen pyrkimistä vaikka se voi olla muutakin. Hyvät luonteenpiirteet (hyveet) ovat opittavia asioita ja voimme pyrkiä jalostamaan niitä itsessämme. Hyveen takana on usein jokin intohimo, jonka ihminen on oppinut hallitsemaan esim. ahneus. Itsekasvatus edellyttää siis itsekontrollia ja elämäntoimintaa. Ahola-Valo käytti termiä itsekuri, joka kuvaa itsekasvatuksen edellyttämää ihmisen sisäistä moraalista ryhtiä. Se on järjen valtaa sisäisten ristiriitaisten halujen ja yllykkeiden yli. Varsinaisen itsekasvatus voidaan tulkita myös kamppailuksi ihmisessä olevaa pahaa vastaan. On olemassa myös ei-moraalisia hyveitä kuten esim. täsmällisyys tai kärsivällisyys, niin kuitenkin moraalisien hyveiden kehittäminen on varsinaisen itsekasvatuksen ydintä. (Paakkola 2007,124-130.)

Paakkola lähtee siitä että itsekasvatus on kasvatuksellisen jatkumon toinen pää, varsinaisen kasvatuksen tavoiteltava tulos, jossa kasvatettava ottaa vastuun omasta kasvatuksestaan. Näin myös Ahola-Valo asian näki. Lasten ja nuorten valmentamisen tuloksena lasten ja nuorten pitäisi olla kykeneviä kasvattamaan itseään omiin tavoitteisiinsa.

Lukuun ottamatta Paakkolan ja Sivosen väitöskirjoja ei suomalaisessa kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa ole paljoakaan käsitelty itsekasvatusta. Kuitenkin kirjallisuutta, jotka jotenkin liittyvät itsekasvatukseen, on ilmestynyt paljonkin. Ei-tieteellisen itsekasvatuskirjallisuuden mieliteemoja on ns. henkinen kasvu.. Myös kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa tämä termi esiintyy, esim. Raija Huhmarniemi (2000, 477) toteaa, että ns. transmodernin kulttuurin avainsanoja ovat henkinen kasvu, ihmissuhteet ja luova altruismi. Mutta mitä tämä henkinen kasvu oikein on ? En kykene näkemään henkinen kasvu –ilmaisulle sellaista konkreettista sisältöä, mitä Ahola-Valon itsekasvatus-käsitteellä on.

Ahola-Valon itsekasvatus-käsite on perusluonteeltaan sama kuin Paakkolan varsinainen itsekasvatus eli hyveellisyyteen pyrkivää luonteenkasvatusta. Se on Pestalozzin mukaista oman itsen tuottamista, jonka tuloksena itsen tulee hyveen siveellistä voimaa.

Ahola-Valon itsekasvatusta luonnehtii lisäksi kaksi muuta piirrettä:

1. itsekasvatusvälineistö, jota hän kehitti koko eliniän ja jonka hän sanoi Oulun yliopiston professoreille kirjoittamassaan kirjelmässä 26.6.1997 saaneensa valmiiksi.
2. hyvin tietoinen suhde ympäröivään yhteiskuntaan, jonka hän koki turmeltuneeksi samoin kuin Rousseau tai Tolstoikin aikoinaan oman aikansa yhteiskunnan.

Ahola-Valon itsekasvatuksen tavoitteena on yleisellä tasolla ihmisyyys samoin kuin Salomaalla itsekasvatusta käsitelleessä kirjassaan *Tie ihmisyyteen* (Salomaa 1950). Tämän Ahola-Valon tavoitteen laittoi Erkki Pirtola Helsingin kaupungin taidemuseon näyttelyyn Ahola-Valoa käsittelevän artikkelin motoksi.

Kaikkein tärkeintä on että maailmassa säilyisi edes yksi ainoa tietokeskus IHMISYYYS (Pirtola 1998,9).

Tarkentamatta ihmisyyys-käsitettä tarkemmin Ahola-Valon itsekasvatus voidaan mielestäni määritellä näin:

itsekasvatus = hyve-eettistä pyrkimystä kohti ihmisyyttä itsekasvatusvälineiden avulla ymmärtäen itsekasvatuksen yhteydet yhteiskunnalliseen todellisuuteen.

Tämä itsekasvatuksen määritelmä poikkeaa huomattavasti em. tuoreiden itsekasvatusta käsitelleiden väitöskirjojen määritelmistä. Suurin ero on itsekasvatusvälineet. Ne ovat Ahola-Valon mukaan välttämättömiä itsekasvatuksessa. Ne ovat kuin saha ja kirves. Jos niitä ei ole niin koko kasvatus jää helposti vain sanahelinäksi, kehotusfilosofiaksi. Sitä Ahola-Valo ei arvostanut.

Moni voi kirjoittaa omia filosofisia ajatuksia, mutta kuka tekee sen työn? Ei Pestalozzi, ei Rama Krisna, ei Konfutse, ei kukaan ole jättänyt jälkeensä välineitä, joilla hänen ideaansa voi viedä läpi. Mutta jos välineitä tehdään, sellaisia, jotka auttavat ihmistä, sitten on eri asia. Niitä pitää opettaa päiväkodeista yliopistoihin asti. (Suvanto 1996, 78.)

Itsekasvatusvälineistön kehittymisen ja itsekontrollin alkuajatukset Ahola-Valolla oli jo lapsuudessaan Viiritsassa, mutta varsinainen itsekasvatusvälineistön kehittäminen ja sen mukana **ae-evohomologian** luonti alkoi vasta vuonna 1921 Vitebskissä. Silloin Ahola-Valo alkoi myös luoda omaa symbolimerkkikieltään, jolla saattoi ilmaista ajatuksiaan nopeasti ja täsmällisesti. Itsekasvatus

laajeni käsittämään kaikki toimintasuunnaukset (eli toisut) ja toiminnan ulottuvaisuusasteen, joita hän symbolisoi kirjaimilla a,b,c,d ja e. Tästä tulee ae-evohomologian etuliite ae. Evohomologia-sana puolestaan on kooste sanoista evoluutio eli kehitys ja homo eli ihminen ja logos eli järki. Ahola-Valo suomensi sanan evohomologia **ihmisen edistystieteeksi**. Itsekasvatusvälineet soveltuvat rakenteeltaan myös koko yhteiskunnan ohjaamiseen. Kuitenkin ae-evohomologia on ennen kaikkea itsekasvatusmenetelmä ja sinällään oma tutkimuskohteensa. Tämän aiheen tässä tutkielmassa sivuutan.

3.3 Itsekasvatus lapsiyhteisössä tsaarin Venäjällä 1900-luvun alussa

Itsekasvatuksella on monipolvinen historia, joka ulottuu hyvin erilaisiin kulttuureihin ja uskomusjärjestelmiin. Kuitenkaan tuskin missään muualla on toteutettu lasten keskuudessa vastaavaa itsekasvatusta kuin 1900-luvun alussa Viiritsassa. Se, että lapset itse ryhmänä ryhtyvät toteuttavat tietoista itsekasvatusta, lienee ainutlaatuista.

Yksittäisiä itsekasvatusta harrastavia lapsia kyllä tiedetään. Mm. koulureformisti Wilhelm von Humbolt (1767-1835), joka 12-vuotiaana harjoitti oma-aloitteisesti itsekontrollia ja perusti myöhemmin myös itsekasvatusryhmän, jonka nimi oli Tugendbund. Ryhmän tärkeä tavoite oli moraalinen täydellistyminen. (Paakkola 2007,15.)

Koko lasten oman koulun lähtökohta oli yksi kasvatuksen peruslähtökohdista: auttaminen. Kasvatus on olennaisesti avunantoa (Hollo 1952, 52-53). Kasvatuksen maailman verbi on *auttaa* ja kasvattajalla on auttamisvastuu. Auttamishalu synnytti myös lasten oman koulun.

Ajattelen Lönkaa (lapsiaan väkivaltaisesti kurittavien puolalaisvanhempien poika). *Hänen elämänsä on pelottavan köyhää. Häntä ei opeteta edes lukemaan, vaikka on jo sopiva ikäkin. Tyhmien vanhempien lapsena on raskasta olla ja elää. Eiköhän olisi parasta koota kaikki samanlaiset lapset omatekoiseen kouluun – vaikka ulkona opetettavaksi.* (KP 27.6.1908.)

Lasten oman koulun päivät alkoivat yleensä valistustunneilla. Lasten oman koulun ensimmäisinä koulupäivinä 10-vuotias Maria Liske selitti valistustuntien tarkoitusta. Tällöin koulun perustamisen synnyttänyt auttamishalu oli jo saanut rinnalleen itsekasvatuksen.

Valistustunneillamme, joka on aina ensimmäisenä aamulla ennen muita opittavaa, tulee tietää kaikesta mikä kuuluu hyvin valistuneelle ihmisille – siihen sisältyy keskustelut kirjallisuudesta, runoudesta, musiikista, taiteita ja ennen kaikkea ihmisen kasvattamista hyvälle elämäntavoille ja olemaan avulias toinen toisillemme, oppia ymmärtämään, miksi on pahoja ihmisiä ja paheita maailmassa sekä mitä on tehtävä, että ihmiset osaisivat tulla paremmaksi. Meidän on opittava itseämme kasvattamaan, että helpoimmin pystyisimme muita kasvattamaan.(KP 5.8.1908.)

Kaksi vuotta myöhemmin Volodja kertoi lasten omaa kouluun tutustumaan tulleille Hatsinan kouluhallinnon tarkastajille valistustuntien tarkoituksesta näin.

Valistustunneillamme me omaksumme jokaiselle valistuneelle yksilölle ja kulttuuri-ihmisille tarpeellisia tietoja. Siihen kuuluvat terveydensuojelu, joka perustuu oikeisiin elämäntapoihin, kodinhoito ja avun antaminen sairaille sekä ne välttämättömät tiedot lääketieteestä, jotka tulevat otettavaksi käyttöön tulevaisuuden kouluissa. Yleensä kaiken tiedon omaksuminen edellyttää sitä, että ihminen ensin oppii ajattelemaan oikein ja kasvaa humanistiseksi ja tietoiseksi ihmiseksi, joka ei tahdo tehdä paha lähimmäiselleen, edes heille, jotka eivät tiedä elämänsä tarkoitusta.(KP 22.11.1910.)

Alin mukaan lasten oman koulun toiminta ja sen itsekasvatus oli tullut lasten toiseksi luonnoksi kahdessa vuodessa.

Tätä erittäin hyödyllistä tehtävää on vaikea pysäyttää; me olemme siihen niin tottuneet, että siitä on tullut meidän persoonallisuutemme osa. (KP 22.11.1910.)

Ahola-Valolla tämä persoonallisuuden osa säilyi läpi koko hänen elämänsä ajan. Valitettavasti 1900-luvun Venäjän historian myrskyt olivat niin rajut, että Ahola-Valolla ei ollut yhteyttä lapsiyhteisöönsä enää Viiritsasta lähdön jälkeen. Ahola-Valolla ei ollut siten mitään tietoa muiden lasten elämäkulusta. Emme tiedä, säilyikö heillä itsekasvatuspyrkimys läpi elämän osana heidän persoonallisuuttaan Ahola-Valoon tapaan.

Viiritsassa lapset yrittivät saada oman koulunsa mallin mukaisia valistustunteja myös viralliseen kouluun. Alin luokkatoveri selitti viralliselle opettajalle asian näin:

Me olemme tulleet kovin opinhaluisiksi nähkääs, sillä me muun aikataulun oppimisen ohella olemme saaneet tietää sellaisia hyviä asioita, että aloitamme itsenäisesti kenenkään käskemättä ajattelemaan ja ymmärtämään, mikä on hyvä ja mikä on paha. (KP 6.9.1908.)

Tämä itsenäinen ajatteleminen mikä on hyvää ja mikä on paha, on varsinaisen eettisen itsekasvatuksen alku. Hyvän ja pahan ajatteleminen johtaa puolestaan välittömästi hyve-etiikkaan, jolla on pitkät historialliset juuret aina Sokrateeseen, Platoniin ja Aristoteleeseen saakka, joiden ajatuksista pieni Ali-poika oli kuullut LyMiltä.

Oppitunnillamme käsiteltiin filosofisia suuntauksia ennen ja nyt elävien ajattelijoiden. Lydmila Kusmina kertoi kreikkalaisista Platonista, Demosthenestä ja Sokratesta ja vertaili heitä nykyisiin Hegeliin, Marksiin ja Engelsiin. (KP 22.6.1908.)

Valistustunneilla lapset opiskelivat itsenäisesti käytännöllistä hyve-etiikkaa ja kaikkea mitä pitivät tarpeellisena ja mielenkiintoisena kuten esim. suurmiesten elämäkertoja.

Jo lasten oman koulun avajaisjuhlassa 1.8.1908 Ali julisti lasten oman koulun tehtävän, jota sitten koulun valistustunneilla toteutettiin.

Ihmisen on tultava paremmaksi kuin on paheitten maailma. Sitä varten me lapset täällä haluamme olla esimerkkinä muille paikkakunnille paremmaksi tulemisesta. (KP 1.8.1908.)

Vaikka lasten omassa koulussa hyve-eettinen itsekasvatus toimi jo 1900-luvun alussa, niin muualla sitä ei ollut. Se oli vain haave.

Ajattelen sellaista kasvatusta, jota ei vielä ole. Se ei ole jankuttavaa, vaan sellaista jossa kasvatettava on itse mukana. Jotain sellaista, mikä kiinnostaa toimimaan ja on vastakohtana elämälle ilman tietoja ja tietämättömyydelle siitä miten pitäisi elää. Kasvatuksen voima on siinä, että se innostaa kasvatettavan toimimaan itse kasvatuksensa hyväksi. (KP 31.3.1910.)

Tätä hyve-eettisen itsekasvatuksen ideaalia Ahola-Valo tavoitteli kirjoittaessaan Oulun yliopiston professoreille lasten ja nuorten omatoimisuus-valmentamisesta. Lasten oman koulun esimerkki ja erityisesti sen valistustunnit oli hänen haaveensa ja mallinsa. Tämän haaveen toteuttamista unelmoitiin Viiritsassa jo 100 vuotta sitten. Valistustuntien ja koko lasten oman koulun itsekasvatusohjelman kiteytti 23.7.1910 lapsiopettaja Jefim Surgutsev valistustunnilla seuraavasti:

Kaikenlainen pahe ja häärääminen sen ympärillä on ajallista. Kaikelle tarpeettomuudelle, niin paheellekin, tulevaisuudessa tulee loppunsa. Ikuisena jää kuolematon rakkaus, koska se on

viisautta. Pahe lakkaa kun sitä lakataan kannattamasta, mutta sen vähittäisen kuoleminen prosessi on kovin pitkä, sillä pahetta on monta kertaa enemmän kuin hyvyyttä. Hyveen tavoittelijoita on niin vähän – vain prosentin miljoonasosa ihmisistä. Sitä emme saa unohtaa, että juuri me olemme tuo prosentin miljoonasosa. Olkoon tämä pienen pieni osa laadultaan kasvatustieteen historiassa kuin kaikkein arvokkain luonnossa mineraalina löytävä helmiäinen.(KP 23.7.1910.)

Ei varmaankaan milloinkaan kasvatuksen historiassa lapset ole isona ryhmänä ryhtyneet kasvattamaan itseään – ei milloinkaan ennen eikä sen jälkeen. Viiritsan lapsiyhteisön toiminta on ”laadultaan kasvatuksen historiassa kuin kaikkein arvokkain mineraalina löytyvä helmiäinen”. Aivan kuin itse lapset Viiritsassa tsaarin Venäjällä julistivat. Ainakaan lapsikeskeinen pedagogiikka ei voi unohtaa sitä mitä tapahtui Viiritsassa sata vuotta sitten.

4. HYVEIDEN JA PAHEIDEN ONGELMA

4.1 Mitä hyveet ja paheet ovat Ahola-Valon mukaan?

Kasvatusfilosofi Tapio Puolimatka toteaa, että kasvatusta hallitsee arvonäkökulma.

Kasvatus merkitsee yksilön kehityksen suuntaamista arvokkaisiin mahdollisuuksiin ja sen ohjaamisen pois tuhoavista vaihtoehdoista (Puolimatka 1999,33).

Kehityksen suuntaaminen arvokkaisiin mahdollisuuksiin merkitsee suuremmin ilmaistuna ymmärtääkseni samaa kuin kehityksen suuntaaminen kohti hyvää ja kehityksen ohjaaminen pois tuhoavista vaihtoehdoista merkitsee samaa kuin pahan vastustaminen. Kasvattaja edistää hyvää ja vastustaa pahaa. Jokainen kasvattaja on väkisin tämän vaihtoehdon edessä. Hänen on määritettävä mikä on hyvää ja pyrittävä siihen ja vastaavasti vastustettava pahaa. Tämä on mahdollista tehdä pelkästään tottumuksen voimasta ja miettimättä tiedostamattomasti. Mutta koska kasvatusta hallitsee arvonäkökulma, niin jokainen on tämän valinnan edessä – muuten ei toiminta ole kasvatusta, vaan jotain muuta.

Ihminen ei ole Ahola-Valon mukaansa syntyessään hyvä tai paha, vaan ihmisessä on vain joitakin haluja, taipumuksia ja intohimoja ja nämä voivat viedä ihmisen hyvään tai pahaan – riippuen kasvatuksesta.

Asia on niin, että kun ihminen syntyy maailmaan, hän ei mitään tiedä hyvästä eikä pahasta. Jos hän kohtaa hyvää enemmän kuin pahaa, hänestä tulee hyvä ihminen ja päinvastoin.(Suvanto 1996, 16.)

Tämän mielipiteen näyttäisi kiistävän Rousseau joka aloittaa Emilen kuuluisalla lauseellaan: ”Kaikki on hyvää lähtiessään luojan käsistä: mutta huononee ihmisen käsissä”(Rousseau 1933/1762, 9). Tätä lausetta ei ehkä kuitenkaan ole syytä lukea niin kirjaimellisesti kuin se on kirjoitettu, vaan siinä on ehkä vain yritetty korostaa että ihminen ei ole perisyntin kantaja ja siis paha, kuten kirkko opetti. Aikoinaan lause ja koko Rousseauin teos aiheutti perisyntioppia

julistavalle kirkolle järkytyksen ja parlamentti määräsi kerettiläisen teoksen poltettavaksi ja sen tekijän vangitsevaksi.

Ahola-Valon lähtökohta on myös nykyinen yleinen ajattelutapa. Moraali on opetettava ja opittava asia, toteaa filosofi Maija-Riitta Ollila.

Joskus on esitetty, että moraaliala ei tarvitsisi opettaa, koska jokaisella on synnynnäisesti moraalilaki koodattuna geeneihinsä. Mielestäni todistustaakka on niillä, jotka näin väittävät. Jotkut moraalin edellyttämät psykologiset rakenteet, vaikkapa sympatia elollisia olentoja kohtaan, voivat dispositiivina sisältyä ihmispersoonaan, mutta moraalin soveltaminen vaatii paljon tulkintaa, harkintaa ja arvohierarkioiden luomista. Näiden synnynnäisyyden todistaminen on erillinen (ja hikininen) urakka. Edellytykset on luotava kasvatuksella ja tässä prosessissa siirtyy myös paljon moraalin sisältöjä. (Ollila, 1997, 24.)

Kirjoituksessaan Oulun yliopiston professoreille 26.6.1997 Ahola-Valo toteaa, että ”*moraalisuus muodostuu ei kehoittelujen avulla, vaan toiminta-tietojen omaksumisen avulla.*” Moraali on siis kasvatuksen asia.

Jyväskylän yliopistossa laaditun kasvatustieteen käsitteistön mukaan moraalikasvatus on hyvän ja pahan erottamista. Itse hyvän ja pahan käsitteitä ei kasvatustieteen käsitteistössä määritellä, mutta todetaan moraalikasvatuksen yhteydessä, että ”Relativistisen tulkinnan mukaan se, mikä kulloinkin ymmärretään hyväksi ja pahaksi, riippuu yhteisöstä. Toisen tulkinnan mukaan ... hyvä ja paha käsitetään yleispäteväksi”. (Hirsjärvi 1990, 118.)

Hyve on puolestaan sellainen sana, jota kasvatustieteen käsitteistö ei tunne lainkaan. Myöskään kasvatustieteen eri suuntauksia käsittelevä Pauli Siljanderin kirja *Johdatus systemaattiseen kasvatustieteeseen* (Siljander 2002) ei mainitse sanaa hyve kertaakaan. En myöskään niillä kasvatustieteen luennoilla, joilla olen ollut, ole kuullut kertaakaan sanaa hyve. Tämä on jotenkin yllättävää, sillä kysymys hyveistä ja paheista on ymmärtääkseni kasvatusta hallitsevan arvonäkökulman ytimessä.

Myöskin 1900-luvun akateemisessa filosofisessa keskustelussa hyveet ja hyve-etiikka on ollut pitkään syrjässä, vaikka hyve-etiikalla on kunniakas perinne takanaan. Kuitenkin tilanne on viime vuosikymmeninä muuttunut ja hyve-etiikka on noussut mukaan moraaliteoreettiseen keskusteluun.

Aristoteleen hyve-etiikkaa on sovellettu myös pohdittaessa opettajan työtä ja sosiaalisia taitoja. (Huttunen & Kakkori 2007, 87-94.)

Aristoteleesta lähtien on toistettu, että hyve on hankittu kyky. Luonto on antanut ihmiselle edellytykset hyveisiin, joita tulee vaalia, jotta ne tulisivat esiin. Hyve on siis kasvatuksen tai itsekasvatuksen tulos. Ihminen ei synny hyveellisenä, hän tulee hyveelliseksi kasvatuksen kautta. Hyveet on hankittava oppimalla ja harjoittelemalla. Hyveet ovat vallassamme ja ne ovat vapaaehtoisia. Jalostamalla hyveitä itsessämme ne muodostuvat meissä ominaisuuksiksi ja niitä kutsutaan tavallisesti luonteenpiirteiksi ja ovat siten omaksuttuina suhteellisen pysyviä ominaisuuksia. Hyveet toimivat meissä intohimojen ja paheiden voittamista ja rajoittamista varten joko itsemme tai toisten tai molempien hyväksi. (Paakkola 2007,76.) Eettinen naturalismi väittää toisin ja näkee ihmisen moraaliset ominaisuudet eläinten ominaisuuksien kaltaisina. Tätä kasvatuksen voimaan uskova Ahola-Valo ei hyväksynyt, vaan hän oli hyve-eetikko.

Kun Ahola-Valo käytti lapsuudessaan sanoja hyvä, hyve tai hyveellisyys, niin hän ei erottanut käsitteitä toisistaan, vaan ne muodostivat käsiteperheen, joiden sisältö oli osapuilleen sama.

Hyveiden taustalla voidaan nähdä myötätunto ihmisyyden perustunteena. Näin Rousseau.

Rousseau mukaan ihminen alkuperäisessä luonnossaan tuntee myötätuntoa kärsiviä kohtaan eli ihmisellä on synnynnäisesti psykologisesti sellainen rakenne, joka sisältää empatian elollisia olentoja kohtaan. Myötätunto tai oikeastaan sääli on ihmisen perustunne ja tästä tunteesta Rousseau sitten johti muut hyveet. Myötätunto on paitsi tunne, myös hyve, jota voidaan kehittää. (Comte-Sponville 2001, 147-148.) Myötätunto oli myös se tunne, jonka vallassa lasten oma koulu Viiritsassa sai alkunsa ja jonka tunteen ohjaamana Ali ryhtyi auttamaan perheväkivallasta kärsivää puolalaispoika Lönkaa ja muita lapsia. Myötätunto on myös se tunne, joka ohjaa myös nykyajan radikaalia kasvattajaa.

Radikaalia kasvattajan ajattelua, toimintaa ja tutkimusta luonnehtii todellisuuden keskeneräisyydestä nouseva myötätunto (Suoranta 2005, 231).

Ahola-Valon henkilökohtaisen moraaliin kehittymistä (hyvän ja pahan määrittymistä) voimme seurata yksityiskohtaisesti hänen päiväkirjoistaan, jota hän alkoi pitää 30.8.1907. Jo ensimmäisillä päiväkirjojensa sivuilla hän ryhtyy miettimään hyvän ja pahan ongelmaa ja kuvaa ponnistuksiaan, miten toimia hyvin eli matkaansa kohti hyvää. Karmaisevaa pahuutta hän oli kokenut jo aiemmin. Syvän vastenmielisyyden julmuutta ja väkivaltaa kohtaan hän oli omaksunut jo verisenä

sunnuntaina vuoden 1905 alussa. Kuvattuaan veristä sunnuntaita hän kirjoittaa seitsemän vuotiaana heti päiväkirjansa alussa:

Minä haluaisin että kaikki ihmiset olisivat hyviä. Silloin ei kukaan tulisi tekemään kiusaa toiselle ihmiselle eikä kukaan tahdo tappaa toista. Sen takia pitäisi rakastaa lapsia, että heistä tulisi hyviä ihmisiä, kun ne kasvavat isoiksi. (KP 1.9.1907.)

Ihminen tulee siksi, mitä on, yhteisössä. Ahola-Valon lapsuusympäristö, Viiritsa, oli hyvin monimuotoinen huvilaympäristö, jossa elivät rinnakkain tsaarillisessa loistossa elävä yläluokka ja lukutaidoton kansa, jossa juoppous ja perheväkivalta oli yleistä. Ahola-Valo totesi vanhana: ”Sanon vaan, että me kaikki lapset olimme saanet kulttuurijumalattaren runsaasta kädestä innostusta” (Ahola-Valo 1997/1914, 11). Toisaalta lapset näkivät hyvin paljon kaikenlaista kurjuutta. Tämä elävä elämä synnytti lapsissa selkeitä käsityksiä hyvästä ja pahasta. Myös Alin omassa perheessä oli paljon ristiriitoja. Alin oma äiti oli kuollut vuonna 1902 ja sen jälkeen Alista ryhtyi huolehtimaan ankaran kansanomaisen uskonnollisuuden omaksunut äitipuoli, jonka kasvatusmetodi oli: Ken vitsaa säästää, se vihaa lastaan (KP 30.8.1907).

Elämäkokemuksiensa ja LyMin opetusten seurauksena Alilla oli jo heti ryhtyessään päiväkirjaansa kirjoittamaan selkeä päämäärä:

Minä haluan tulla opettajaksi, että opettaisin ihmisiä rakastamaan toinen toistaan. Opettaakseni lapsukaisia tekemään hyvää. (KP 1.9.1907.)

Mitä sitten on hyvää Ahola-Valon mielestä ? Ainakaan se ei ole se elämäntapa, jota Ali näkee ympärillään.

Miksi maailmassa ihmiset elävät niin tolkuttomasti. En pidä tästä elämästä, jossa kaikki on pilattu. Miksi ihmiset kartuttavat tarpeettomia esineitä? (KP 4.10.1907.)

Lisätäkseen poikansa historiallisia tietoja isä vie Alin yhteen Viiritsan huviloista, jonka isäntä on kerännyt matkoiltaan kaikenlaisia käsi- ja ampuma-aseita, keihäitä, kilpiä ja erimallisia tupakka-piippuja. Käynnin jälkeen Ali määrittelee paheiksi väkivallan ja ihmisen tappamisen lisäksi tupakoinnin, viinan juonnin ja joutilaisuuden.

- Menneisyys pitää tietää vain sitä varten, ettei tehdä mitään paha.

Ihmisten, jotka eivät tiedä minkälainen vaara on tupakasta, niin turha on ihaila näiden vehkeiden taidellista puolta. Ja niin kuin se innostaisi tupakoimaan. Pitää kaikille lapsille ja kasvaville ihmisille selittää tupakan vaaraa. Samoin on viinan kanssa. Sen käytöstä ihmiset tulevat hölmöiksi

turakoiksi, menettävät terveytensä ja järkensä ja kaiken lisäksi kuinka paljon aikaa vie tupakoiminen koko elämän aikana. Istuutuvat joutilaana joka päivä. (KP 4.10.1907.)

Näin hyvä määrittyi paheiden kautta.

Kun Ali LyMin historianoppitunnilla saa nähdä kauniita kreikkalaisia jumalankuvia, niin hän yhdistää hyvyyden kauneuteen.

Pitää osata ensin rakastaa hyvyttä, ennen kuin tulee taiteilijaksi voidakseen Jumalia tehdä. (KP 18.12.1908.)

Kun Ali saa opettajakseen viralliseen kouluun Marian, niin hänellä on kaksi hyvää opettajaa, Lydmila Kusmina ja Maria. *He ovat hyvät ja hyvät aivan rakastettavat. (KP 25.2.1908.)*

Tämä saa Alin uskomaan hyvyyden kasvuun.

Miksi sellaisia ihmisiä on niin vähän? Uskon, että jos lapsi osataan paremmin oikein hyvästi neuvoa niin hän kasvaa vuorostaan hyvää tekeväksi. Vuorostaan taas hyväksi ja niin jatkuvasti sukupolvesta sukupolveen niin maailman kaikki ihmiset 200 vuoden perästä enää eivät ole pahoja tai ainakin on enemmän hyviä kuin pahoja. (KP 25.2.1908.)

Hyvyys välittyy ihmisestä toiseen.

Ajattelen Mariaa rajattoman hyvyyden lähteenäni (KP 4.3.1908). Hänen sanansa ovat pureutuneet minuun kuin suuri P y h y y s ja R a k k a u s (KP 7.3.1908).

Alin isän mielestä hyvyys on järjen asia.

Ei ole mitään järkeä olla pahoja, kuten pappa sanoo, jos kerran hyveeseen on niin paljon mahdollisuuksia. Niin hän sanoo, mutta mitkä ovat ne mahdollisuudet? (KP 27.3.1908.)

Hyvyyden lisääminen maailmasta on itsestä kiinni.

Aikaani tässä elämässä, kerran on syntynyt tähän tolkuttomaan maailmaan, on tarkemmin käytettävä sellaiseen että pikemmin pääsisin opettamaan ihmisiä miten pitäisi elää ja mitä osata tehdä hyödyllistä eikä sentapaista, josta on vahinkoa. Itseni pitää kunnostautua että voisin olla esimerkinä toisille ihmisille. Miten voisin olla esimerkkinä toisille, jos en ole oppinut itseäni ohjaamaan? (KP 27.3.1908.)

Hyvyyden saattaa kokea vaikka ruokaillessa.

Ruokailu päättyi onnistuneesti. Ei puhuttu sen enempää ja vain katselimme hymyilen toisiamme. Koko ajan mielessäni oli hyvyyden tunnelma. Oli kuin koko maailma olisi pysähtynyt kuuntelemaan sydämemme lyöntejä... se on sitä rikkautta, jota pitäisi aina ja joka päivä kaikkialla olla maailmassa. Kiitin ruuasta. (KP 8.4.1908.)

Jokaisessa ihmisessä on hyvyyden kipinä (LyMin tyttären ja Alin keskustelu):

- *Niin, kyllä se niin on kuin äitini joskus sanoo, ettei ole paha ilman hyvää. Kaikissa ihmisissä – pakanoissakin on hyvyyden kipinä kytessä. Pitää vain oikeaan aikaan osata puhaltaa tätä kipinää, että se syttyisi hyvyyden liekeiksi.*
- *Aivan oikein! huudahdin ja sanoin: olen samaa mieltä ollut aina. Jokaisen ihmisen voisi herättää pahuuden unesta, jos osataan näyttää kuinka ihanaa on olla hyvä. ((KP 8.4.1908.)*

Hyväksi tulemiseksi tarvitaan uusi tiede.

Pelkkä usko siihen, että vain uskomisella ihminen tulee paremmaksi, ei riitä. Parempi on keksiä sellainen tiede- tai oppi, jolla olisi kaikki tarvittava jota kaikki ihmiset osaisivat käyttää omaksi hyödykseen oppimalla paremmaksi tulemista.....Elän ja opin vain sitä varten, että valmistaisin uuden opin, mikä auttaisi ihmisiä paremmin ajattelemaan hyväksi tulemisen keinoista Tämä on se todellinen p ä ä s i ä i n e n, joka auttaa pääsemään pois rikoksista, paheista, tappamisesta ja kaikista synneistä ja ristiinnaulitsemisista. (KP 14.4.1908.)

Elämää pitää oppia oikein monipuolisesti ymmärtämään, että pystyy antamaan arvoa hyvyydelle ja ihmisrakkaudelle. (KP 12.5.1908.)

Oi rakas LyM! Olet minulle opettanut ensin ymmärtämään ihmisistä, miten on muodostuneet suhteet, joista riippuu hyvän ja pahan maailmaan tulo. Minkälaisen pitäisi ihmisen olla. ... Nyt ymmärrän, kuinka tärkeätä on oppia kaikki oikeassa järjestyksessä. Ensin on tultava hyväksi ihmiseksi eikä alkaa oppia kasveista ja eläimistä. Ensin pitää tulla humanistiksi, kuten sanoo Pappakin. Se merkitsee oppia antamaan arvo ihmisen hyvälle ominaisuuksille, että näitten ominaisuuksien vaikutuksesta olisi enemmän mielenkiintoa kaikkeen, mistä ihminen henkisesti kehittyy. (KP 1.6.1908.)

Lasten omassa koulussa hyveiden omaksuminen oli tärkeää. Koulun avajaispuheessa Ali ilmoitti koulun tarkoituksen.

Ihmisen on tultava paremmaksi kuin on paheitten maailma. Me haluamme paremmin ymmärtää ja auttaa vanhempianne. Haluamme olla heille iloksi ja palkita rakkaudella heidän hyvyytensä.(KP 1.8.1908.)

Maria Liske sanoi puheessaan valistustunnilla saman asian:

Meillä ei ole enää aikaa elää tolkuttomasti, meillä on kiire tulla oppimaan hyveitä ja nauttimaan näistä hyvyiden saavutuksista kautta koko elämämme aikana. (KP 5.8.1908.)

Ali valistustunnilla totesi että hyveiden omaksuminen edellyttää ponnistuksia:

Viisaus hankitaan valitsemalla mitkä vaikutteet ovat hyvät ja pahat. Tyhmyys on ihmisen vajavuutta ja verrattavissa pysyvään tautiin. Rakkaus on viisautta, ainakin viisauden alkua, jota on ruokittava koko ajan tietojen hankinnalla. Ihmisen on tultava päivältään viisaammaksi oppimisella. Se on yhtämittaista taistelua hyvyiden ja rakkauden puolesta. (KP 14.8.1908.)

Lapsena tämä on vielä helppoa.

Meille lapsille kaikki on niin selvää ja helppoa olla hyvä eikä paha.(KP 6.9.1909.)

Ali kritisoi aikansa virallista kasvatusta.

Sitten ei opeteta mikä on hyvä ja mikä on paha, eikä opeteta olemaan hyvä ja auttavainen. Miksi lapsen on pakko oppia matkimaan pahoja ihmisiä?Onko lapset vähänkään samanlaiset kuin kuin Ison Marin KASVATTAMAT? Sanon oikein tuon PYHÄN SANAN.(KP 23.8.1908.)

Alin kasvatuksen logiikka on selkeää:

Elämä on kaksilaatuista, paheesta ja hyveestä, siis ei ole muuta valinnan vaihtoehto. Pahe vaatii alistumista tyhmyydelle, mutta kun ei kaikki halua olla tyhmiä, niin hyveen valitsevat ja siinä on koko logiikka! (KP 26.8.1908.)

LyMin mukaan hyvän valitseminen ei kuitenkaan ole helppoa.

-Kaikki maailmassa on järjestetty niin, että hyvän joutuu valitsemaan paljon paheen ja järjettömän sekamelskan keskeltä. Pitää olla vain oivallusta, tarkka silmä ja hyvä vaisto.(KP 19.4.1909.)

Ahola-Valon lapsuudessa pohdittiin siis paljon hyveitä ja paheita sekä keinoja miten hyvyiden osuutta maailmassa voitaisiin lisätä. LyMillä oli näissä pohdinnoissaan taustanaan antiikin kreikan filosofian tuntemus. Aristoteleen mukaan luonteen hyveiden ja käytännöllisen järjen yhteistoiminta

on ihmisen olemuksen täydellistä toteuttamista käytännöllisessä elämässä. Ne syntyvät kasvatuksen ja pitkän harjoituksen kautta.(Knuuttila 1981, 32.)

Hyveet poikkeavat toisistaan eri aikoina ja eri kulttuureissa. Myös hyvin erilaisia hyve-luetteloita on tehty. Antiikin Kreikassa Platon luetteli neljä kardinaalihyvettä: järkevyyt, rohkeus, maltillisuus ja oikeudenmukaisuus. Aristoteleen hyveluettelo oli pidempi: rohkeus, kohtuullinen itsellisyys, kohtuullisuus, oikeamielinen viha, oikeudenmukaisuus, avoinmielisyys, rehellisyys, ystävällisyys, arvokkuus, kestävyys, suurisieluisuus, edustavuus ja viisaus.(Huttunen & Kakkori 2007, 89.) Nykyaikana ranskalaisfilosofi Andre Comte-Sponville puolestaan luettelee teoksessaan ”Pieni kirja suurista hyveistä” (Comte-Sponville 2001) 18 hyvettä, joita hän analysoi.

Ahola-Valo ei tällaisia hyve-luetteloita milloinkaan tehnyt. Hänen hyveensä syntyivät ”elämän pakosta”, kuten hän asian ilmaisi ja hänen sisäistämänsä hyveet voi yrittää luetteloida hänen päiväkirjoistaan, jotka olivat hänen ”uskontonsa ja totuutensa julistus”. Päiväkirjojen ja oman kokemukseni perusteella luettelen hänen hyveensä näin:

- väkivallattomuus,
- raittius,
- humanisuus,
- rehellisyys,
- suoruus,
- oikeudenmukaisuus,
- ahkeruus,
- vaatimattomuus ja luonnonmukaisuus elintavoissa,
- rohkeus,
- järjestelmällisyys ja
- käytännöllisyys.

Näiden luonteenpiirteiden ja käytännöllisen järjen tuloksena syntyy hyvyys, joka on hyviä tekoja. Ehkä näin voidaan luonnehtia sitä, mitä hän tarkoitti sanoessaan itseään hyvyyden palvelijaksi. Ahola-Valon luoman ae-evohomologian tarkoitus oli edistää ihmisen paremmaksi tulemistä, luoda hyvyttä. Hän itse oli kehittämänsä ae-evohomologian tuote ja mallikappale. Ahola-Valo sanoi, että ihmisen sisällä on tutkimaton musta piste. Ehkä hän katsoi onnistuneensa itsestään poistamaan tämän tutkimattoman mustan pisteen, kun hän kuolinvuoteellaan totesi:

En ole enää Ahola-Valo. Olen vain VALO.(Ahola-Valo 1998, 7.)

Ahola-Valon hyveiden luettelo on tietenkin kiistanalainen ja vain minun mielipiteeni. Hän oli niin intohimoisesti sitoutunut ihmiskunnan palvelemiseen, että jotkut hänelle läheiset tekisivät varmaan toisenlaisen hyveiden ja paheiden luettelon.

Hyveiden eli luonteenpiirteiden lisäksi Ahola-Valoa voi luonnehtia monella muulla tavalla.

Erittäin tärkeä asia hänelle oli kauneus, jota hän taiteellaan ilmensi, niin kukkatauluissaan kuin ankarasti paheita kritisoivissa aatteellisissa maalauksissaan. Mutta yksi asia oli yli kaiken ja se oli rakkaus. Hänen puheessaan vilahteli jatkuvasti käsitepari viisas rakkaus. Mutta se ei enää olekaan hyve, luonteenominaisuus, vaan jotain muuta.

Käsite rakkaus on suuri käsite, josta riippuu elämä kokonaisuudessaan. Ilman rakkautta ei voi luoda jaloutta ja rauhaa. (KP 6.6.1911.)

4.2 ”Kristus ja yltyvä maailman pahe”

Ahola-Valo oli hyvin monipuolinen henkilö, jonka aktiviteetti ulottui hyvin monelle alalle. Ainakin graafikkona Ahola-Valo oli aivan huippuluokkaa. Ahola-Valon grafiikkaa saamme kiittää siitä, että hänen elämäntyönsä on edes jotenkin säilynyt ja tutkittavissa. Tämä ei kuitenkaan ollut tärkeintä hänelle itselleen, vaan kasvatus. Kaiken sen pohjalla mitä hän teki, oli hänen kasvatusajatuksensa ja ae-evohomologia. Näin myös taiteessaan ja sen mukaisesti hän nimitti taidenäyttelyjään opinnollisiksi.

Vuonna 1986 hän teki taideteoksen *Kristus ja yltyvä maailman pahe*, joka mielestäni hyvin konkreettisella tavalla tuo esille hänen näkemyksensä maailmasta ja kasvatuksen paikasta maailmassa. Näen teoksessa myös hänen ajattelunsa tolstoilaisen lähtökohdan, jonka hän oli omaksunut jo lapsena.

Luettiin osia Tolstoin kasvatusnäkemystä. Hän luottaa kovasti jumaluusoppiin. Mutta ei ole silti uskonkiihkoisin. Hän on kirjoittanut evankeliuminäkemysensä, joka perustuu ihmisrakkauteen. Hyvähän se on! (KP 8.10.1908.)

Viisas rakkaus on se sanapari, jota Ahola-Valo käytti jatkuvasti puhuessaan kasvatuksesta. Hän oli viisaan rakkauden julistaja. Hyveet eivät synny itsestään, vaan viisaaseen rakkauteen pohjautuvalla kasvatuksella. Tämä oli Ahola-Valon ohjelma. Hyveellisyys ja hyvä toiminta ei lähde velvollisuudesta, vaan siitä että ihminen on omaksunut viisaan rakkauden ja toimii silloin halunsa mukaisesti. Ahola-Valo halusi omalla elämällään toteuttaa Kristuksen rakkauden.

Ei Kristus tullut maailmaa hajottamaan vihalla, vaan rakentamaan sitä rakkaudella. Luuletteko Andrei Sepanovits, että mie kaiken hyvän mitä Kristus on sanonut, kieltäisin. Ei! Minä elämälläni sen toteutan..... Tulee aika, jolloin kansa valistuu ja löytää totuuden ja silloin varastettu kristinusko palautuu takaisin niille, jotka noudattavat puhtaana Kristuksen aatetta omassa elämässään.(KP 7.1.1909.)

Tämä ei kuitenkaan ole helppoa, sillä rakkaudella on esteensä. Kristinopissaan Leo Tolstoi luetteli kuusi syntiä (pahetta), jotka estävät rakkauden esiintuloa. Ne ovat:

- ylellisyys
- joutilaisuus
- ahneus
- vallanhimo
- haureus ja
- humaltuminen (Tolstoi 1909, 32.)

Taideteoksessa *Kristus ja yltyvä maailman pahe* (ks.liite 2) Tolstoin luettelemien paheiden seuraukset on kuvattu teoksen taustaan Kristuksen taakse. Sieltä löytyvät ahneuden, vallanhimon ja haureuden seurauksena niin väkivalta kuin ulkokultaisesti tulkittu kristinoppiakin. Kristuksen rakastavat kädet suojelevat maailman kaikkia lapsia, joissa on tulevaisuus ja jonka elämä pohjautuu aukeavaan kirjaan, ae-evohomologiaan. Teoksen alareunana on eri maiden lippuja osoittamasta, että ae-evohologia on yleismaailmallinen asia, joka saattaa maailman lapset ystävyuden tielle. Kristuksen sydämen kohdalla on rauhankyyhky sekä äiti ja lapsi (ae-evohologian toinen toisu).

Ahola-Valo teki teoksensa vuonna 1986 ja jo teoksensa nimessä sanoo käsityksensä että maailman paheet olivat vain lisääntyneet siitä kun hän aloitti Viiritsassa taistelunsa hyvyyden puolesta paheita vastaan. Hän sanoi ihmiskunnan uhranneen koko 1900-luvun murhille ja väkivallalle. Tämä ei ollut hänelle mikään teoreettinen päätelmä, vaan elävää elämää. Hän tiesi mitä puhui, sillä hän oli kokenut 1900-luvun väkivallan hyvin konkreettisesti. Paheiden mekanismi ei ollut mihinkään muuttunut sitten Ahola-Valon lapsuuden.

Jokainen häijyys synnyttää uuden häijyyden ja pahuuden. Juuri näin opetti Kristus, että pitää rakastaa lähimmäisiään kuin itseään. Ne, ihmiset, jotka eivät osaa rakastaa itseään, niin kuin pitäisi, he häijyyntyvät kaikesta myrkyttäen itsensä ja toiset. (KP 23.9.1908.)

Koko 1900-luvun kehityksen hän näki hyvin negatiivisesti ihmispsykologian rappeutumisen vuosisatana.

Tottumuksesta on suosittu jakautumista ala-arvoisiin, toisarvoisiin ja ylempiin luokkiin ,vaikka ero on vain siinä, että mitä ylemmälle asetettu on, sitä itsekkäämpien ja suurempien paheitten muodostuma. Näin on ollut ja on yhä vieläkin. Tästä on tuloksena, että ihmispsykologian rappeutuminen jatkuu ja yhä enemmän haihtuvat tästä tilanteesta pelastumisen toiveet....(Ahola-Valo i.a)

Kuitenkin hyveitten ja paheitten osuus maailmassa on omasta tahdosta kiinni. Tämä Ahola-Valon mielipide tulee esiin mm. hänen lapsena kirjoittamassaan näytelmässä ”Aikuiset ja lapset kasvatuksen pyörteissä” ja siihen vuonna 1997 kirjoittamassaan esipuheessa. Näytelmä painettiin kirjaksi, kun Hämeenlinnan Miniteatteri valmistautui esittämään näytelmän.

RAKKAAT TEATTERILAPSET

Tämä näytelmä on osa siitä suuresta maailmanlaajuisesta hyvästä tahdosta voittaa pois kaikki paheet ja tyhmyydet, joilla piinataan hyvän tahdon lapsia.

Kapinoikaa viisaudellanne niitä paheita vastaan, että maailma joskus heräisi uuden elämän koittoon.

Tehtävänne arvokkuus auttaa tulemaan ihmisiä onnellisiksi.

Ali Ahola-Valo 2.3.97

Sanoma on sama kuin lasten omassa koulussa, jossa rakennettiin uuden elämän koittoa.

Meidän tarkoitus on kasvattaa kelpo ihmisiä joihin voi luottaa. Valtakunta tarvitsee vastuullisia ja rehellisiä hyvätahdon ihmisiä niin kuin Kristus on opettanut rakastamaan lähimmäistä ja auttamaan heikompia eikä kenellekään tekemään vääryyttä. (KP 23.8.1911.)

Ahola-Valo koki niin lapsuudessaan kuin vanhuudessaankin, että lapset ovat lähempänä hyvyyttä kuin aikuiset, joiden keskuudessa ”rappeutumisen myrkky pureutuu kaikkialle turruttaen itsearvon käsitteet ajanhengen kaltaisiksi”(Ahola-Valo i.a.).

Entä onko Ahola-Valon ajatusmaailmassa hyvä samanlainen historiallisesti määräytyvä ja kasvatuksesta riippuvainen käsite kuin hyve? Mielestäni ei. *Kristus ja yltyvä maailman pahe* – teoksessa lapsia suojelevat Kristuksen kaikkialle yltyvät kädet. Ahola-Valon tolstoilaisen lähtökohdan mukaisesti Kristus voitaneen samaistaa pitkälti hyvyyteen ja rakkauteen. Ne ovat sellaisia luovuttamattomia perusarvoja, joihin hän viittaa hänen kasvatusajatuksiaan käsittelevän kirjan *Tie arvoelämään* nimessä. Ahola-Valon kanta arvoihin on käsittääkseni sama kuin saksalaisen fenomenologin Max Schelerin (1874-1928).

Arvot ovat Schelerin mukaan tuntevan näkemisen redusoimattomia perusilmiöitä. Arvot ovat annettuina tulevia kvaliteetteja, joiden kokeminen on erilaista kuin mikään muu kokemus. Ne eivät ole aistittavissa, kuten esim. värit ja maut, tai pääteltävissä tai arvioitavissa, kuten teoreettiset käsitteet. (Salosaari 2003, 79.)

Hyvä tarkoittaa lopullista tavoitetta, jonka voi ymmärtää Schelerin sanoin ”tuntevan näkemisen ” avulla ja minkä vuoksi kaikki tehdään. Tuskin erehdyn kovin suuresti jos tulkitseen Ahola-Valoa näin:

Hyveet on ihmisen (itse)kasvatuksella hankkimia ominaisuuksia, jotka muuttuvat käytännöllisen järjen ohjaamina teoiksi. Näin muodostuu tavoitteena oleva ihmisyyys, joka on ihmisen olemuksen täydellistä toteuttamista käytännössä. Tämä on mahdollista kasvatuksen ja pitkäaikaisen harjoituksen avulla. Kun kaiken takana on rakkaus, niin ihminen tavoittaa hyvän, joka on aristotelinen ihmisen telos.

4.3 Uusliberalismi – paheiden ylläpitojärjestelmä

Uusliberalismi on aikamme pääideologia (Värri 2002, 97). Ei tarvitse kuin avoimin silmin katsoa ympärilleen, niin näkee maailman, jota pyörittävät Tolstoin luettelemat paheet: ylellisyys,

joutilaisuus, ahneus, vallanhimo, haureus ja humaltuminen. Ne voivat aikamme pääideologian suojeluksessa hyvin ja niistä uusliberalismi saa voimansa. Tämän toteaa esim. kirjallisuuden professori. Erkki Sevänen, joka kirjoittaa: ”Uusliberalistisesti toimiva yhteiskunta pornoistaa median ja lapsipornoistaa pornon” (Sevänen 2008). Uusliberalismi on voittajien ideologia, joka julistaa sekä virallisessa retoriikassaan että käytännöllisessä toteutumisessaan perinteisten moraalioppien kuolemaa (Värri 2002, 98). Ahola-Valo käytti maailmastamme termiä vääräänkehittynyt.

Aleksanteri Ahola-Valo ei milloinkaan käyttänyt sanaa uusliberalismi ja tuskin edes tiesi mitä sana täsmällisesti tarkoittaa. Hieman ennen Ahola-Valoa kuolleen Paolo Freiren sanavarastoon sen sijaan uusliberalismi kuului. Kun Freire kierteli maailman yliopistoja arvostettuna kasvatustieteilijänä kritisoiden uusliberalismia ankarasti, Ahola-Valo taisteli oman elämäntyönsä säilymisen puolesta omassa yksinäisessä kammiossaan. Vaikka Ahola-Valo ei käyttänytkaan sanaa uusliberalismi niin hänen ajatuksiaan on hedelmällistä peilata nykyiseen uusliberalistiseen maailmaan ja suhteuttaa siihen.

Ahola-Valon vuoden 1986 teoksen *Kristus ja yltyvä maailman pahe* näkemys maailmasta on hurja – yhtä hurja visio kuin hänen lapsuutensa pyrkimykset. Vain Kristus ja ae-evohomologia voivat tuoda hyvyyden ilosanomaa maailman paheiden keskelle, joita synnyttää itsekkyyteen ja ahneuteen perustuva uusliberalistinen maailma.

Emme ole vielä ajatelleet riittävän perusteellisesti mitkä ovat ne elämänarvot, joista voisi muodostua todellinen elämänoppi kaikille ihmisille. Näitä arvoja ei ole ollut aikaa etsiäkään, sillä huomiokykymme kautta ihmishistorian on uhrattu virheitten ja paheitten aiheuttajien keksimiselle niin, että tavallinen kansa ei häiritsisi vallassaolevien omahyväisyyttä. Henkinen tyhjiys on täytetty turhuuksilla. On noudatettu itsekään villiytyksen vaistoja ulkomaisesti niitä korostaen ja nimitetty kaikkea tätä kulttuuriksi. (Ahola-Valo i.a.)

On rohkeaa sanoa uusliberalistista talousajattelua paheisiin perustuvaksi ja siis olevan paheellinen järjestelmä, koska meidän kaikkien elämä on siihen sitoutunut ja me sitä palvelemme eli olemme paheen palveluksessa. Mutta tämä on johtopäätös, jos Ahola-Valon ajattelua seuraa. Niin Ahola-Valo ajatteli. Uusliberalismin sankari on kilpailun markkinoilla pärjäävä ja paljon rahaa joillakin keinoilla ansaitseva ihminen, siis ahneuden ja itsekkyyden paheista ponnistava ihminen, joka toimintansa tuloksena päätyy Tolstoin mainitsemaan ensimmäiseen paheeseen, ylellisyyteen. Ahneuteen ja kilpailuun perustuva uusliberalismi tuottaa joillekin hurjia rikkauksia ja toisille

syрjäytymistä. Kyseessä on virheiden virveli, kuten Ahola-Valo ympäröivää maailmaa kutsui ja jossa ei ole paljoa sijaa hyve-eettiselle itsekasvatukselle.

Kilpailutalous perustuu menestyksen pakkoon, joka luo yhteiskuntaan aggression ja tunnekyllmyyden ilmapiirin (Värri 2002, 99). Veli-Matti Värri kuvaa tilannetta näin:

Uusliberalismin aika on vailla transsendenttia, toivon horisonttia – on sitten kyse uskonnosta, politiikasta tai hyvän elämän ideasta – sillä se viittaa vain ja ainoastaan itseensä, taloudellisiin arvoihin, tämänpuoleiseen tämänpuoleisessa. Näin se on ylempien ja matalampien arvojen laatueroon häivyttämällä tehnyt kaiken muun taloudelle alisteiseksi. (mt. 2002, 99.)

Uusliberalismi katsoo olevansa luonnollisen kehityksen tulos. Uusliberalismin mukaan ihmisten yhdessä – siis valtion - ei pidä luonnolliseen kehitykseen puuttua. ”Luonnollinen” kehitys on kaikkivaltias. Ihmisillä ei voi olla mitään yhteistä käsitystä ”hyvästä elämästä”, joka jotenkin johtaisi yhteiskuntaa ja sen taloudellista toimintaa. Väitetään, että uusliberalistisella yhteiskunnalla (ja sellaisia yhteiskuntiahan maailma on täynnä) ei ole mitään yhteistä päämäärää Tämä on kuitenkin näköharha. Yhteinen päämäärä on pyrkimys taloudelliseen kasvuun, joka muokkaa sekä yhteiskuntaa että yksilöitä. Petri Räsänen kirjoittaa:

Uusliberalismissa yksilöä ohjaa uusliberalistisen ajattelutavan omat piirteet ja ihanteet sekä niitä tukevat yhteiskunnan rakenteet. Näitä piirteitä ja rakenteita ovat esimerkiksi autonomisen yksilösubjektin ihanne, tietynlaisen sopimusteoreettisen ajattelun soveltaminen ihmisten välisiin suhteisiin, inhimillisten suhteiden taloudellistaminen, menetelmällisen oikeudenmukaisuuden ja negatiivisten oikeuksien painottaminen, taloudellisen tehokkuuden ja kilpailun vahvistaminen yhteiskunnan kaikilla osaluilla ja taloudellis-rationaalisen ajattelutavan ihanne. Näin yhteiskunta ja yksilö kehittyvät sisältäpäin kohti uusliberalistisen ajattelutavan niistä rakentamaa kuvaa. (Räsänen 2007, 104.)

Räsänen toistaa sen mitä Rousseua jo 250 vuotta sanoi: yksilö ja yhteiskunta kehittyvät rinnan eli kuten Rousseau sanoi: ”on tutkittava ihmistä yhteiskunnassa ja yhteiskuntaa ihmisessä ” (Rousseau 1933/1762, 460). Tämä on myös Ahola-Valon mielipide, joka osoittaa suoraan yhteiskunta- ja kasvatustieteiden ytimeen: ihmistä ei voi irrottaa yhteisöstä eikä yhteisöä ole ilman ihmistä. Yksilö ja yhteiskunta kietoutuvat toisiinsa. Rousseau näki oman aikansa yhteiskunnan turmeltuneena ja

yhteiskunnan turmeltuneisuuden tuhoavan myös yksittäistä ihmistä, ihmisyyttä. Samoin Ahola-Valo. Turmeltuneisuudesta on tullut luonnollinen olotila, johon olemme tapojen voimasta sidottu.

Ihmisestä on tullut turmelevien elämäntapojen, koneitten ja pääoman orja. Tämä koskee yhtä paljon orjuuttajiakin, sillä kaikki elävät samassa virheitte täytteisessä virvelissä, eikä siinä auta mitkään ainerikkautet. Vääristynyt elämänkehän kietoo henkisen sokeuden niin sankalla eristemyrkyllä, ettei suurin osa ihmiskuntaa enää ollenkaan pysty uneksimaan mistään parannuksen tarpeellisuudesta ja kaikki paheet – tupakasta alkaen – ovat tulleet omaksutuksi perintötottumukseksi. (Ahola-Valo, i.a.).

Mekanismista, jolla paheet selitetään hyveiksi kasvatusfilosofi Tapio Puolimatka kirjoittaa näin:

Väärin tehdessään ihminen muokkaa luonnettaan väärään suuntaan. Vääryyteen perustuvat nautinnot eivät rakenna ja tee elämästä arvokasta, vaan turmelevat ihmisen koska ne vahvistavat hänen taipumustaan paheeseen. Mitä enemmän vääryys tuo menestystä, sitä pahemmin ihmisen oikeudentaju vääristyy koska hän alkaa iloita vääryydestä. Tämä vääristää hänen suhteensa sekä itseensä että muihin ihmisiin. Hän ei opi tuntemaan itseään, vaan oppii selittämään paheellisen toimintansa hyväksi. (Puolimatka 1999, 41.)

Näin on tapahtunut ympärillämme. Ahneuteen ja itsekkyyteen perustuva uusliberalistinen maailma on selitetty luonnolliseksi ja hyväksi.

Ahola-Valo ei suinkaan ollut ainoa 1900-luvun kasvatusajattelijä, joka ankarasti kritisoi ympärillään ollutta maailmaa. Hänen aikalaiskumppaninsa Paulo Freire totesi:

En voi välttää pysyvästi kriittistä asennetta sitä kohtaan, mitä kutsuisin uusliberalismin ikeeksi, ja mihin liittyy kyyninen fatalismi ja pyrkimys torjua oikeutemme unelmoida toisin, unelmoida utopiasta. Kammoni uusliberalismia kohtaan selittää osaltaan oikeutettua vihaani kun puhun epäoikeudenmukaisuuksista, joihin ihmiskunnan kaatopaikkojen asukkaat on tuomittu (Tomperi, 2001.)

Uusliberalismin oloissa on vaikea varsinaisesti ketään kasvattaa ja yhteiskunnan mittakaavassa siihen ei edes pyritä. Kasvatusjärjestelmäämme ohjaavan opetusministeriön toimintasuunnitelmassa kasvatus on jo sananakin poistettu ja puhutaan koulutuksesta. Kasvatusta opetusministeriön tehtäväkuvauksessa ei yksinkertaisesti ole – ainoastaan koulutus. Valtioneuvoston koulutuspolitiikassa selonteossa eduskunnalle korostetaan ”työelämälähtöistä oppimista tukevien pedagogisten ja organisatoristen järjestämismallien jatkuvaa kehittämistä”. Tämä lähtökohta on myös Matti

Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelmassa, jossa ei edes mainita sanaa kasvatusta kuten ei koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassakaan. Kun talouden yläpuolella ei ole mitään, niin kasvatustalouttamme on muuttunut taloutta palvelemaksi koulutusjärjestelmäksi eli Pestalozzin sanoin: ihminen jää räätäliksi, suutariksi, veitsenteroittajaksi tai ruhtinaaksi. Pestalozzin ja Ahola-Valon peräänkuuluttamaa kasvatusta ihmisyyteen ei ole.

Ahola-Valolle tämä tilanne oli luonnollisesti kauhistus. Tämän hän totesi, kun opetushallituksen laajennettu johtokunta tuli 19.08.1994 tapaamaan Ahola-Valoa.

Koulu ja kasvatustiede eivät saa olla yhteiskunnan orpoja. Niiden pitää johtaa maailmaa.....Uskon, että minä en esiinny apinaparven edessä ja että te viette tuleville sukupolville työni tulokset eteenpäin.

Koulu ja kasvatustiede on kaikkein suurin tehtävä maailmassa. Siitä riippuvat kaikki muut tieteet. Te ette usko kuinka minä tätä hetkeä teidän edessänne arvostan, sillä minä toivorikkaana teiltä odotan lähtölaukausta ihmisen paremmaksi tulemiselle. Koulu ei ole vain sitä varten, että osaa lukea ja laskea. Se on sitä varten, että kehittyy täysipainoisempi ihminen kuin on tähän asti. (Suvanto 1994, 88-89.)

Pääjohtaja Vilho Hirven johtama opetushallituksen johtokunta (siis apinaparvi) kuunteli kiltisti Ahola-Valon saarnaa. Ahola-Valo puhui hyvin suoraan ja mielipiteitään peittelemättä.

Mielipiteitään ei peittele myöskään amerikkalainen kasvatustieteen professori Peter McLaren, joka piti Tampereen yliopistossa 20.11.2007 luennon aiheesta ”Paulo Freire, kriittinen pedagogiikka ja uusliberalismin terrori”. Peter McLarenin mielestä uusliberalismi terrorisoi ihmistä ja on terrorijärjestelmä. Tämän mielipiteen Ahola-Valo varmaan olisi jakanut Peter McLarenin kanssa, jos olisi tuntenut sanan uusliberalismi. Itsekkydestä ja ahneiden paheesta ponnistavan uusliberalismin terrorisoidessa koko ympäristöä, niin moraalisubjektiksi kasvaminen on hyvin vaikeaa. Uusliberalismin terrorin ja Nikolai II tsaristisen terrorin oloissa on sama yhteiskunnan paheiden ja lapsen puhtaan sielun ristiriita. Kasvattajan tehtävä on suojata lapsia paheilta ja rakentaa uutta elämää lapsuudesta käsin. Tämä oli Ahola-Valon näkemys läpi elämän.

Minulla on voimakas usko tulevaisuuden kukoistukseen ja onnelliseen elämään, vaikka se toteutuu vasta kaukaisessa tulevaisuudessa. Vain se pakottaa olemaan uskollinen suurelle tehtävälle suojella ihmiskunta paheilta ja rakentaa lasten puhtaista sieluista onnellinen elämä. (KP 14.10.1909.)

Minkäänlainen yhteiskunnallinen mullistus ei tässä tilanteessa ei auta – ei tsaristiseen eikä uusliberalistiseenkaan terroriin. Ihmisen sisälle pesiäntyneeseen aynesairauteen on vain yksi lääke:

kasvatus. Tähän vakaumukseen Ahola-Valo tuli jo vuonna 1910, vaikka tuolloin Alin lähipiiri jo valmistautui Venäjän suureen sosialistiseen vallankumoukseen.

Pappa puhuu minulle usein vallankumouksen tarpeellisuudesta. Mutta minun aivoissani alkaa kyteä ajatus, että se ei auta, jos valta vaihtuu keisarilta pois ja valtaan tulevat työläiset. Eiväthän työläiset, eivätkä ketkään, ole oppineet elämään ilman aivosairauksia. Peruskysymyshän on maailman ihmisten pelastaminen väärältä elämältä, jota sairastavat kaikki riippumatta siitä, mihin säätyyn tai yhteiskuntaluokkaan kukin kuuluu. Tämä aivosairaus ei ole tullut yks-kaks jonkin lyhyen ajan sisällä, vaan se on monta vuotta tuhatta vanha. Perinnöllistä epidemiaa.

Nykyisin vallankumoukselliset aatteet pääasiallisesti tuijottavat kapitalismiin, että se on syyllinen kurjuuteen ja suuriin kärsimyksiin. Mutta ei kukaan ole ajatellut ihmisen kasvattamista niin, ettei pahoja esimerkkejä anneta jo pienille lapsille, joitten on pakko imeä aivoihinsa tyhmä itsekkyyks: omista –omista tavaraa, omista rahaa – kaikkea niin paljon, ettei mikään riitä. Ja vaikka kuinka paljon omistaisi sellainen turmeltunut, niin ei siitä mitään hyötyä olisi sen takia, että hän on muutenkin kuin ahnesairas. Tämä sen takia, ettei kukaan ole saanut valistusopetusta siitä, miten pitää elää. Aivojen kehittymistä vailla oleva ei tietenkään osaa rikkauksiaan käyttää hyvyteen, vaan ahneuteen aina sen mukaan, kuinka vajaa kehittyneet hänen aivonsa ovat. Järjen kehittyminen terveeseen suuntaan on ainoa tie ihmiskunnan pelastamiseksi, eikä turha taistelu aineen omistamisesta. (KP 30.11.1910.)

Ahola-Valo näki pitkän elämänsä aikana monenlaisia historiallisia muutoksia ja tiesi, että se mikä vaikuttaa pysyvältä onkin vain yksi vaihe historian kulussa. Niin on uusliberalismikin. Maailmanpolitiikan professori Heikki Patomäki kirjoittaa: ”Keskipitkällä aikavälillä (puoli vuosisataa) on selvää, että uusliberalistisen aikakauden päättymiselle ei ole vaihtoehtoa. Kyse ei ole siitä, tuleeko muutos, vaan miten ja milloin se tulee? Uusliberalismi on vain maailmanhistorian yksi pieni onneton välivaihe.”(Patomäki 2007, 268.)

Ahola-Valon hyve-eettinen itekasvatusajattelu halusi poistaa ahnesairauden 1900-luvun alussa. Ja nyt 2000 –luvun alussa voidaan todeta että hänen hyve-eettinen itekasvatusajattelunsa on lähes kokonaan unohdettu. Näin toimii uusliberalistinen maailma, jonka yksi tärkeimmistä saavutuksista on historian unohtaminen.

Ahola-Valon ajatus yhteisön vaurastumisen perustumista paheille, ei ole mikään uusi ajatus. Jyrki Hilpelän (Hilpelä 2003, 138) mukaan filosofi de Mandeville (1670-1733) totesi jo ennen kapitalismin syntyä, että yhteisön vaurastumisen perustan muodostavat paheet, hyveet johtavat

köyhtymiseen ja että yhteisön todelliset aineelliseen kukoistukseen johtavat käyttövoimat ovat aggressiivisuus, ahneus, kilpailunhalu, kateus ja turhamaisuus.

Kuitenkaan kasvatuksen tavoite ei voi olla ainoastaan bruttokansantuotteen kasvattaminen, ei ainakaan Ahola-Valon mielestä. Kasvatukseen kuuluu toivon näkökulma, utopia paremmasta. Jos se puuttuu, kasvatusta ei enää ole, vaan jäljellä on vain suutareita, räätäleitä, veitsenteroittajia ja ruhtinaita tuottava koulutusjärjestelmä, joka trimmaa uusliberalistisen tuotantojärjestelmän entistä parempaan tulokuntoon. Näin ympärillämme on tapahtunut. Juha Suoranta kysyy mikä on kasvatuksen rooli maailmassa.

Voidaanko kasvatuksen kohdalla puhua tänään sivistyksellisestä ja intellektuaalisesta voimasta, joka sykkii yhteiskunnallisille kysymyksille, vai onko sekin kadonnut jälkimodernin yhteiskunnan jättämään pölyyn kuten muutkin suuret liikkeet? Toistaen: onko kasvatuksen mahdollista toimia tien näyttäjänä joihinkin sellaisiin kulttuurisiin muutoksiin, jotka ovat totta vasta potentiaalisesti? (Suoranta 2000, 79.)

Kun Suoranta hienovaraisesti kysyy, niin Ahola-Valo vaatii. Hänen ajatusten mukaan kasvatuksella ei ole muuta mahdollisuutta kuin hylätä postmodernin filosofian siunaama uusliberalistinen paheisiin perustuva maailmanjärjestys ja rakentaa uusi. Parempaan maailmaan on Ahola-Valon mukaan vain yksi tie: kasvatus ja kasvatustiede.

5. KASVATUSTIETEEN TÄYDENTÄMINEN

5.1 Suomalaisen kasvatustieteen musta aukko

Kun Aleksanteri Ahola-Valo kirjoitti 27.6.1997 kirjelmänsä Oulun yliopiston professoreille ja esitti kasvatustieteen täydentämistä, niin tällä hänen esityksellään on pitkä jo lapsuudesta lähtevä historiansa. Käsitteensä kasvatustieteen vajavaisuudesta Ahola-Valo omaksui jo lapsena. Yksityisopettajansa LyMin kanssa hän julisti:

”Maailman alhaisen tilanteen voittamiseksi tarvitaan paljon aikaa ja jaloa työtä. On luotava täydellinen kasvatustiede”.(KP 14.12.1908.)

Tähän Ali ja LyM siis yhteisesti päätyivät jo puolen vuoden kuluttua siitä kun lasten oma koulu oli aloittanut toimintansa. He asettivat päämääräkseen täydellisen kasvatustieteen luomisen, jonka tarkoituksena oli maailman alhaisen tilanteen voittaminen. Kun Ahola-Valo kirjoitti kirjelmänsä 90 vuotta myöhemmin professoreille, niin maailman alhainen tila ei ollut lainkaan kohentunut. Takana oli lähes 100 vuotta elettyä elämää ja murhille ja väkivallalle omistettu 1900-luku. Kantaen valtavaa kokemusten taakkaa harteillaan hän halusi Oulun yliopiston professoreille ”henkeä salpaavalla ilolla” ilmoittaa, että hänen pitkäaikainen elämäntyönsä on tullut valmiiksi ja että hän on valmis luovuttamaan kehittämänsä kasvatustieteellisen itsekasvatusmenetelmän kasvatustieteen käyttöön. Hän oli ikään kuin valmis. Muutama kuukausi tämän jälkeen hän sitten menehtyi. Hän olisi ikään kuin 27.6.1997 halunnut sanoa kasvatustieteelle: olkaa hyvä, ottakaa käyttöön ja kohottakaa tämän avulla maailma nykyisestä alhaisesta tilanteesta korkeammalle tasolle. Minä poistun, mutta valmis tärkein elämäntyöni, ae-evohomologia, jää käyttöönnne.

Ae-evohomologia on itsekasvatusmenetelmä ja siis kohdentuu sellaiselle kasvatuksen osa-alueelle, joka on suomalaisessa kasvatustieteessä lähes täysin tutkimatonta. Lukuun ottamatta kahta tuoretta väitöskirjaa, itsekasvatus on ainoastaan vilahdellut kasvatustieteilijöiden kirjoituksissa. Viimeisimmän itsekasvatusta käsittelevän kirjan (Salomaa 1950) julkaisemisesta on jo kulunut yli puoli vuosisataa. Itsekasvatus ja sen menetelmät ovat olleet lähes täydellinen musta aukko

suomalaisessa kasvatustieteessä. Yhdenkään suomalaisen kasvatustieteen professorin viran opetusalueeseen ei kuulu itsekasvatusmenetelmät. Ja kun ei ole virkaa, ei ole professoria, ei oppilaita, eikä tutkimusta. Tämä on jotenkin hämmentävää, kun jo Snellmanin mukaan itsekasvatus on tärkein kasvatuksen muoto ja vain sen kautta yksilöstä voi tulla historian subjekti (Paakkola 2007,95). Tähän kasvatustieteen mustaan aukkoon sijoittuu Ahola-Valon kasvatustieteellinen elämäntyö. Kun suomalaisen kasvatustiedeyhteisön piiristä ei löydy itsekasvatusmenetelmien professoria, niin ei ole vaikeaa ymmärtää että Ahola-Valo monista yrityksistään huolimatta ei saanut kontaktia kasvatustieteilijöihin.

Kirsti Sivonen väitöskirjassaan *Itsekasvatus suomalaisena käsitteenä ja käytäntönä* (Sivonen 2006) sivuaa hieman itsekasvatuksen metodologiaa kirjoittaessaan itsekasvatuksesta prosessina, jolloin sillä on yhtymäkohtia sosiaalistumisen, emansipatorisen pedagogiikan ja uudistavan oppimisen prosessien kanssa. Myös hermeneuttinen kehä voidaan Sivosen mukaan ymmärtää itsekasvatukseksi (Sivonen 2006, 196-204.)

Esko Paakkola sen sijaan kirjoittaa omassa väitöskirjassaan *Itsekasvatus - pyrkimys kohti ihanteellista ja hyveellistä elämää. Länsimainen ja konfutselainen näkökulma* (Paakkola 2007) myös varsinaisen itsekasvatuksen metodeista (Paakkola, 2007, 146-165). Jo tutkimuksensa tiivistelmässä hän sanoo sen pääongelmana olevan, mitä itsekasvatuksella tarkoitetaan ja millaisia menetelmiä siinä esiintyy. Tutkimuksena loppuluvussa hän sanoo tehneensä tutkimuslöydöksen, jota ei ole aiemmin riittävästi tiedostettu ja toteaa, että varsinaisen itsekasvatuksen taustalla on oma käytännön itsekasvatusmetodiikkansa. Sitä ei ole aiemmin nostettu selkeästi esiin. (Paakkola 2007, 285.) Tämä pitää paikkaansa. Itsekasvatusmenetelmistä suomalaisessa kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa ei ole aiemmin sanottu juuri mitään. Paakkolan väitöskirjatyö on uusia uria aukova esitellessään myös itsekasvatuksen menetelmiä.

Ahola-Valon käsityksen mukaan kasvatuksen pohja on itsekasvatus. Ja jos tätä perustaa ei ole, niin koko kasvatus lepää höllyvällä alustalla – ja koko maailma. Näin hän koki tilanteen olevan ja sanoi, että ihmisyyden rakentaminen pitää alkaa aivan alusta uudestaan.

Kaikki, mikä koskee ihmistä, on uudelleen perustettava. Siksi on elämän rakentaminen aloitettava aivan alusta. (Ahola-Valo, i.a.)

Tämä elämän uudelleen rakentaminen on aloitettava omasta itsestä. Ihminen ei voi jäädä vain suutariksi, räätäliksi, veitsenteroittajaksi tai ruhtinaaksi, vaan ihmisen on itse omalla kasvatuksellaan nostettava henkiset arvot korkealle tasolle. Ihminen on myös oman itsensä tuote, kuten Pestalozzi asian ilmaiseen. Itseään kasvattavista ihmisistä syntyy uudenlainen yhteisö.

Ensin pitäisi luoda henkiset arvot niin korkealle tasolle, että joka yksilö pystyisi itseään ohjaamaan tieteellisin menetelmin ja välinein, niin että tämän seurauksena kasvatuksen tulokset vaikuttaisivat terveen yhteiskuntajärjestelmän luomiseen.(Ahola-Valo, i.a.)

Uuden elämän rakentamiseksi ja itsekasvatusmenetelmänsä tunnetuksi tekemiseksi ja käyttöönottamiseksi Ahola-Valo perusti vuonna 1983 yhdistyksen, jolle antoi nimeksi Elpo ry, elämäntapojen ja toiminnan ohjaamisen opinnollinen yhdistys. Oikeat elämäntavat ja toiminnan ohjaamisen voi oppia. Kaiken pohjana on, että yksittäinen ihminen omaksuu itsekasvatusmenetelmän, jonka avulla sitten ohjaa omaa toimintaansa ja omia elämäntapojaan. Se on uuden kasvatuksellisen elämän alku – ja uuden maailman alku. Helppoa tämä ei ole, sillä uudelle elämälle ei ole luotu tieteellistä perustaa.

On noudatettu itsekkään villiytyamisen vaistoja ulkonaisesti niitä korostaen ja nimitetty kaikkea tätä kulttuuriksi. On säädetty lakeja, jotka sortavat terveitä vaistoja ja estävät hyvyys-vapauden esilletuloa pitäen vapautenaan paheita. Kaiken tämän tuloksena on, että ihmiskunta on vailla kaikista tärkeintä pontta elämälle – tieteellisen perustan luomista ihmisyhdelle.(Ahola-Valo,i.a.).

Tieteellisen perustan luominen ihmisyydelle on kasvatustieteen tehtävä, tuon tieteistä tärkeimmän.

Ahola-Valo sanoi itse olevansa paitsi taiteilija, niin myös tiedemies. Mitä hän tarkoitti tällä luonnehdinnallaan itsestään? Tätä mielestäni valaisee, jos palauttaa mieleen miten Aristoteles lähes 2500 vuotta sitten käytti sanaa tiede. Aristoteleen mukaan tiedettä on kolmenlaista: teoreettista, käytännöllistä ja tuotannollista. Teoreettinen tiede saavuttaa päämääränsä sielun informoituneisuuden täydellistymisessä. Käytännöllisessä ja tuotannollisessa tieteessä taas tieto ja taito yhdistyvät, niillä aloilla pitää käytännölliseen harjoitteluun tulla uhrata paljon aikaa. Käytännöllisiä tieteitä olivat politiikan tiede ja sen alaisuuteen kuuluvat ihmisen toimintaa koskevat tieteet, joista Aristoteles tutki erityisesti etikkaa eli oppia hyvästä elämästä.(Knuutila 1981, 15-16.) Ahola-Valo oli tällainen Aristoteleen mukaisen jaon mukainen käytännöllistä tiedettä harjoittava tiedemies, jonka tutkimuskohde oli oma elämä ja tutkimustulos oli itsekasvatusmetodi, ae-evohomologia.

Itsekasvatusmetodinsa hän laajensi myös oman elinympäristönsä muokkaamiseen. Näin syntyi ”huoltokulttuuritiede”. Sen tarkoituksena oli siirtää kasvatuksellinen ajattelu kodin sisustukseen, huonekaluihin jne. Lasten kehitystä hän oli tutkinut 1930-luvun alussa toimiessaan Lasten ja äitien suojeluinstituutissa Moskovassa ja suunnitellensa eri ikäisille lapsille soveltuvia huonekaluja. Hän käyttikin itsestään nimitystä 1930-luvulla Suomessa huoltokulttuuriarkkitehti ja viimeisinä elinvuosinaan termiä terveen elämän insinööri. Näillä nimikkeillä hän yritti viestittää, että itsekasvatuksellinen suhtautuminen pitää levitä sisustusarkkitehtuuriin ja koko elämään. Jouduttuaan Suomessa talvisodan aikana vankilaan, hän selosti tätä itsekasvatusmenetelmää laajennusta näin:

Taideteollisuuden ja taiteeni ohella on mieliharrastuksenani ihmisen huoltokulttuuri- ja järjestelytiede (jos vain voi nimittää tieteksi, sillä tämä on vielä kovin hajallinen ja kehittymätön, vaikka olisi oleva yksi tärkeistä ihmiskunnan omistuksista). Tämä harrastukseni sai alkunsa luonnollisena taipumuksena, tuntiessani niin sanoen ”kouraan tuntuvasti” elämän epäjärjestykselliset puolet. Vuonna 1920 aloin laatia kotinjärjestyssysteemiä, tarkoituksena saata mallikoti terveen, raittiin ja hyväjärjesteisen kotielämän kokeilumalli, joka auttaisi hedelmällisemmin käyttää ja kehittää ihmisen kykyä ja toimeliaisuutta. Tämän harrastuksen avulla olen auttanut itseäni vaikeissa sietämättömissä oloissa suojellen kotiani ja elämän työtä. Säännöstelyni levon, työn, terveyden huollon ja kotini kehittymisen tarpeessa olin vähitellen pakoitettu oppimaan arkkitehtuurialaa ja uusien terveasiallisien interjörin tuloksia, että voisin käytännöllisesti toteuttaa ja soveltaa harrastukseni tulokset. Myöhemmin keskitin koko huomioni lastenhuollolle ja olen tehnyt sosiaaliministeriölle 16 mallia lasten huonekalututkimuksina. Meillä Suomessa on tehty paljon interjeerialalla, mutta tyylittelyn ja ulkolaista jäljentämisen varassa eniten, joka hajoittaa sen mahdollisuuden, että voitaisiin luoda kansallinen mutta samalla eheä tieteellinen huoltokulttuurinen terveen kodin arkkitehtuuri ja interjeeri. (Suonpää 2000, 35.)

Ahola-Valon itsekasvatusajattelu siis laajeni kodin arkkitehtuuriin, huonekaluihin jne. Tämänkaltainen kasvatuksellisen ajattelun laajenemien myös fyysisiin esineisiin on kasvatustieteelliselle tutkimukselle vierasta. Ahola-Valolle se oli luonnollinen tapa ajatella.

Itsekasvatusmenetelmät ovat suomalaisen kasvatustieteen musta aukko. Vasta sitten kun tuo musta aukko on täytetty, kasvatustiede voi Ahola-Valon ajatusten mukaan edetä edemmäs.

5.2. Mitä kasvatusta on Ahola-Valon mukaan?

Kasvatusta-käsitteen määrittely ei ole tyhjämpäiväinen asia, sillä kasvatusta määrittely vaikuttaa samalla kasvattajien ymmärrykseen omasta tehtävästään. Voidaan myös sanoa, että jokainen kasvattaja ikään kuin omalla työllään määrittely kasvatusta käsitteen oman näköisekseen -niin Ahola-Valokin.

Jyväskylän yliopistossa laaditussa *Kasvatustieteen käsitteistö*ssä on varsin väljä ja pitkä määrittely kasvatusta, jossa todetaan mm. että kasvatusta on yläkäsite ja että se on muuhun kulttuuriin sidoksissa ja sen piirteet määrittyvät kunkin yhteiskunnan rakenteen ja kehitystason mukaan. Kasvatustilofosofi Tapio Puolimatka pohtii kirjassaan *Kasvatusta ja filosofia* kasvatusta-käsitteen määrittelyä 40 sivua.

Aleksanteri Ahola-Valo kirjoitti kirjelmässään Oulun yliopiston professoreille 27.6.1997 kasvatusta näin:

Tähänastinen käsite kasvatusta on ollut rajoittuneena enemmän pinnallisiin tapojen opastukseen ja sille lisättyihin filosofisiin ajatuksiin, jotka osittain ovat ristiriidassa syvällisemmän ajattelun kanssa (Ahola-Valo 1997).

Millainen on sellainen kasvatusta-käsite, joka ei ole ristiriidassa Ahola-Valon tarkoittaman syvällisemmän ajattelun kanssa?

Kasvatusta määrittelyssä on etsittävä sitä mitä kasvatusta ydinalueeltaan on. J.A. Hollo määrittely kasvatusta ydinalueen näin: ” Kasvatusta auttaminen ja auttava kasvatusta – siinä on asian ydin”(Hollo 1952, 56). Ja kun Hollo vertaa kasvatusta talouden, politiikan, tieteen tai uskonnon maailmoihin, hän toteaa: ”Hyvin tärkeä kasvatusta maailman muista maailmoista erottava ominaisuus on se, ettei kasvatusta katsele eikä käsittele elämää ja sen ilmiöitä v a l l a n eikä vallitsemisen kannalta, vaan omaksuu, milloin se on uskollinen omalle olemukselleen, paljon vaatimattomamman p a l v e l e m i s e n aatteen johtolangakseen. (Mt. 39-40.)

Auttaminen ja palveleminen olivat myös Viiritsan lasten oman koulun perustamisen lähtöajatus. Ajatus koulusta syntyi kun kahdeksanvuotias Ali sääli naapurin perheväkivallan uhrina ollutta Lönkaa.

Toisen auttaminen on eettinen toiminto. Kasvatuksen ydin on Ahola-Valon toiminnassa ja Hollon luonnehdinnassa eettinen. Saman asian Paulo Freire sanoo näin:

Olen ehdottoman vakuuttunut kasvatustoiminnan eettisestä luonteesta, niin kauan kuin kasvatusta on erityislaatuista inhimillistä toimintaa. Kun totuus on se, että jokainen maa planeetallamme tulee entistä enemmän markkinoiden etiikan tukahduttamaksi, vaikuttaa siltä, että kaikki mitä ikinä teemmekin universaalia ihmisyyden etiikkaa edistääksemme, on kovin vähäistä verrattuna siihen mitä olisi tehtävä. Voimme pitää itseämme päätöstemme, etsintämme, valintakykymme subjekteina – eli historiallisina subjekteina, maailmaa muuttamaan kykenevinä ihmisinä, vain jos olemme eettisyyteen sidoksissa. Tässä mielessä on myös mahdollista irrottautua eettisyyden perustasta ja niinkin voidaan valita. Mutta se ei ole hyve, emmekä voi sitä hyväksyä. (Tomperi, 2001)

Ehkä voidaan sanoa, että Ahola-Valon ja Freiren käsityksen mukaan uusliberalistinen maailma ja sitä nöyrästi palveleva kasvatustiede ovat irronneet eettisyyden perustasta. Syvällisen ajattelun mukaan kasvatukseen kuuluu aina eettisyys.

Ahola-Valon (ja J.A.Hollon ja Paulo Freiren) kasvatuskäsitettä selkeyttää jos kasvatuskäsite jaetaan osiin samoin kuin Paakkola teki itsekasvatuskäsitteen suhteen. On ensinnäkin varsinaista kasvatusta ja sitten muita kasvatuksen alalajeja kuten koulutusta jne. Varsinaisen kasvatuksen käsitteeseen ei eettisyyden sidoksista vapautunut koulutus sisälly. Tämän mukaan kouluttaminen räätälikksi, suutariksi, veitsenteroittajaksi tai ruhtinaaksi ei ole varsinaista kasvatusta vaan jotain muuta. Ihmiseksi kasvaminen ja kasvattaminen on jotakin tärkeämpää.

Varsinainen kasvatusta on hyve-etiikkaan pohjautuvaa auttamista, hyveiden omaksumista. Näin Ahola-Valon kasvatusta-sana voitaneen määritellä. Ja tällöin tulee selväksi mitä Ahola-Valo tarkoitti sanoessaan 19.8.1994 opetushallituksen johtokunnalle, etteivät koulu ja kasvatusta saa olla yhteiskunnassa orpoja. Hän sanoi yksinkertaisen totuuden. Hyve-eettinen kasvatusta on orvon asemassa uusliberalistisessa maailmassamme. Kasvatusta ja aineellisuuden suhde on kääntynyt pääläelleen.

Olemme luoneet yhteiskuntajärjestelmiä, joissa edistämisen pääpanos kuuluu aineellisen runsauden ja pinnallisen muodollisuuden kehittämiseksi yhä tehostuvan tekniikan avulla. Näiden järjestelmien vallitessa ihmisen kasvattaminen on ollut pakko muokkautua aineellisuuden ja vallanpito-ominaisuuksien palvelijaksi, vaikka pitäisi olla päinvastoin.(Ahola-Valo, i.a.)

Sitaatti voidaan lukea niin, että Ahola-Valon ajatusten mukaista varsinaista kasvatusta ei juuri ole ja kasvatuksen muut vähemmän tärkeät osatekijät täyttävät koko kasvatus-sanan. Ahola-Valon tapa käyttää sanaa kasvatus voidaan määritellä mielestäni seuraavasti:

Kasvatus on hyve-eettistä auttamista kohti kasvatustavoitteita ymmärtäen kasvatuksen yhteyden yhteiskunnan poliittisiin rakenteisiin.

Tätä voidaan erotuksena muusta kasvatuksesta puhua varsinaisena kasvatuksena.

Varsinainen kasvatus on siis perusolemukseltaan hyveiden kehittämistä. Varsinaiselle kasvatukselle on myös periaatteessa otollinen maaperä modernin psykologian mukaan. Ahola-Valo sanoi olevansa paitsi äärimmäinen radikaali, myös äärimmäinen realisti. Hyveiden kehittämisen realistisuus on modernin psykologian mukaan selvää. Tampereen yliopiston psykologian professori Markku Ojanen kirjoittaa:

Modernissa psykologiassa todetaan, että hyveet eivät ole vain etäisiä ja erillään elämästä olevia abstraktioita, vaan kehitettäviä kasvatuksellisia ominaisuuksia:

Hyveille on ominaista hyvien tekojen toistuminen ja niiden johdonmukaisuus. Hyveellinen ihminen ei anna helposti periksi houkutuksille eikä toteuta hyveitä vain omaksi edukseen. Luonne kehittyy noudattamalla hyveitä eli toimimalla hyveellisesti. Hyveet ovat harjoittelun tulosta: niiden harjoittaminen johtaa luonteen kehittymiseen...Hyveissä on aina viisautta mukana., sillä viisaus varmistaa, että hyvettä toteutetaan oikealla tavalla olosuhteet huomioon ottaen. Aristoteles erotti luonnolliset ja hankitut hyveet. Pienet lapset ovat hyvin avuliaita. Mutta tämä vaihe ei jatku aikuisuuteen, ellei sitä tueta ja vaalita.... Hyveitä opitaan vain tekemällä hyviä tekoja aivan samalla tavalla kuin opetellaan mitä tahansa taitoa. Hyveiden oppiminen edellyttää ohjausta ja kannustusta sekä mahdollisuutta toimia hyveellisesti.(Ojanen, 2007, 104-107.)

Siis. ”Hyveiden oppiminen edellyttää ohjausta ja kannustusta sekä mahdollisuutta toimia hyveellisesti.” Tämä on varsinaista kasvatusta. Se oli Ahola-Valon lapsuudessa todellisuutta vaikka ympärillä oli tsaari Nikolai II:n ylläpitämä tsaristinen paheiden ylläpitojärjestelmä. Varsinainen

kasvatus eli hyve-etiikkaan pohjautuva auttaminen oli mahdollista silloin ja se on mahdollista tänään ja huomenna. Jokainen maailmaan syntyvä uusi lapsi on aina uusi mahdollisuus. Tämä on Ahola-Valon tapa käyttää sanaa **kasvatus**, joka oli hänelle pyhä sana (KP 23.8.1908), ja samalla hänen koko eliniän kestänyt saarnansa kanssaihmisilleen.

5.3 Kasvatuksen (ja kasvatustieteen) asema maailmassa

Aleksanteri Ahola-Valo oli radikaali kasvatustieteilijä, joka halusi mennä asioiden juuriin, perimmäisiin kysymyksiin. Tämä ei ole tavanomaista.

Harvoin kasvatuksessa kuitenkaan mennään juuriin. Elämää eletään epäkriittisesti niin sanotun luonnollisen asenteen mukaisesti. (Suoranta 2005, 11.)

Tämän saman asian Ahola-Valo totesi ae-evohomologian julisteellisessa esipuheessaan.

Me aikamme ihmiset elämme samoin kuin esivanhempammekin huolehtien pääasiallisesti toimeentulostamme, kasvatamme lapsiamme noudattaen perittyjä elämäntapoja edellisiltä sukupolvilta. Uskomme horjumatta tehneemme edistysaskelleita aina parempaa tavoittaen henkisen kehityksemme hyväksi, mutta surullinen totuus on, että olemme itsemme ja lastemme kasvattamisessa jääneet paljon vaille. (Ahola-Valo, i.a.)

Kun elämme epäkriittisesti luonnollisen asenteen mukaisesti, niin varsinaisen kasvatuksen ongelmia ei usein edes pohdita, emme havaitse että varsinaiseen kasvatukseen kuulu aina eettisyys ja sen mukana politiikka. Tälle alueelle sijoittuu radikaali kasvatus, joka on Suomessa vielä suhteellisen uusi kasvatustieteen ala (Suoranta 2005,10). Miten Ahola-Valo sijoittuu radikaalin kasvatuksen kenttään ja mikä on hänen käsityksensä kasvatuksen (ja kasvatustieteen) asemasta maailmassa ?

Radikaalilla kasvatustieteellä on monia erilaisia suuntauksia, mutta kaksi tärkeintä ovat kulttuurinen suuntaus ja kriittinen suuntaus. Kulttuurista suuntausta edustaa Henry Giroux, joka on keskittänyt mielenkiintonsa siihen, miten joukkoviestimet ja erilaiset mediateknologiat muokkaavat

aikalaistietoisuutta.(Suoranta 2005, 87.) Tämänkaltainen aikalaistietoisuuden analysointi on mielestäni perustavampien kasvatuksellisten kysymysten esivaihe. Ahola-Valon kysymykset ovat syvempiä.

Radikaalin kasvatustieteen kriittistä suuntausta edustava Peter McLaren menee syvemmälle yhteiskunnan sisälle. Selkeästi marxilaisuudesta ponnistava Peter MacLaren haluaa terävöittää radikaalin kasvatuksen sisältöä ja tavoitteita nimittämällä projektiaan kriittiseksi vallankumoukselliseksi pedagogiikaksi marxilaisen humanismin hengessä. Hänelle taistelu pääomaa vastaan on pääasia. Taloudellinen pääoma ei toimi vain tuolla jossain, vaan kasvattajat ovat McLarenin mukaan osa pääoman ketjua ja ajavat sen etuja, mikäli eivät osaa punnita toimintaansa ideologiakriittisesti.(Suoranta 2005, 21,110.)

McLarenin ajatuksissa on jotakin samaa kuin mitä oli Ahola-Valon isän Pekka Aholan ajatuksissa. Pekka Ahola ajoi vallankumouksen asiaa samaan aikaan kun Ali-poika vieroksui isänsä ajatuksia ja tarjosi yhteiskunnallisiin ongelmiin ratkaisuksi kasvatusta. Kasvatustieteen professori McLarenin ajatukset tuntuvat lähentelevän poliittisen agitaattorin ajatuksia ja kasvatustieteen ajatukset tuntuvat jäävän taka-alalle. Ainakaan McLaren ei käytä sanaa kasvatus Ahola-Valon tarkoittamassa mielessä.

.Ahola-Valo sanoi itse olevansa äärimmäinen radikaali, mutta tarkoittaa sillä eri asiaa kun McLaren, joka kiinnittää huomionsa yhteiskuntaelämän taloudelliseen perustaan, riistoon ja luokkataisteluun (Suoranta 2005, 112-113). Kumpaakin voi kuitenkin luonnehtia kriittisen ja taistelevan humanismin edustajaksi.

Kriittisessä ja taistelevassa humanismissa ei luoteta kapitalistisen talousjärjestyksen ja kuluttamiselle perustuvan elämäntavan kestävyYTEEN (Suoranta 2005, 118).

Taistelun etulinja on kuitenkin McLarenilla ja Ahola-Valolla eri. McLarenilla se on yhteiskuntarakenne ja Ahola-Valolla ihmisen sisäisyys. Eroista huolimatta molempien mielestä uusliberalistinen maailmanjärjestys on historiallisesti muovautunut ja tulee myös aikaa myöten korvautumaan toisenlaisella järjestyksellä.

Giroux ja McLaren analysoivat ihmisen riippuvuutta yhteiskunnasta. Rousseuan mukaan riippuvuus keinotekoisesta yhteiskunnasta synnyttää paheet.

On kahdenlaista riippuvuutta, nimittäin olojen aiheuttamaa, eli luonnosta johtuvaa ja ihmisen aiheuttamaa, eli yhteiskunnasta johtuvaa. Riippuvaisuus oloista, se kun ei koske siveelliseen luonteeseen, ei vahingoita vapautta eikä synnytä paheita; riippuvai-

suus ihmisistä ollen järjestystä ja suhtaa vailla, synnyttää kaikki paheet, ja sen vaikutuksesta isäntä ja palvelija molemminpuolisesti turmeltuvat... Pysyttäkää lasta yksinomaan riippuvaisuudessa oloista; täten sen kasvatuksessa tulette seuranneeksi luonnon järjestystä. (Rousseau 1933/1762, 114.)

Radikaalissa kasvatuksessa ei juurikaan puhuta yhteiskuntajärjestyksen synnyttämistä paheista ja yhteiskunnan turmeltuneisuudesta. Rousseua ja Ahola-Valo puhuivat ja olivat kumpikin oman aikansa turmeltuneisuuden ankaria kriitikoita – radikaaleja kasvattajia.

Radikaalissa kasvatuksessa ei myöskään puhuta paljoa yksilön sisäisyydestä. *Radikaali kasvatus* – kirjan alkusanoissa Juha Suoranta kirjoittaa:

Radikaalille kasvatukselle on ensiarvoista poliittinen ja yhteiskunnallinen osallistuminen sekä tavoitteiden etsiminen pikemminkin henkilökohtaisen alueen ulkopuolelta kuin sisäpuolelta (Suoranta 2005, 12).

Tätä mielipidettä Ahola-Valo ei jaa. Ensiarvoista on Ahola-Valon ajatusmaailmassa ihminen itse ja sen jälkeen vasta seuraa poliittinen ja yhteiskunnallinen osallistuminen ja henkilökohtaisen alueen ulkopuolelle etenevät tavoitteet. Henkilökohtainen ja yhteiskunnallinen nivoutuvat saumattomasti toisiinsa.

Paremmiin kuin *Radikaali kasvatus*-kirjan alkusanat soveltuu Ahola-Valon ajatusmaailmaan Juha Suorannan kirjan viimeisen luvun toteamus:

Toiminta radikaalin kasvatuksen arvoperustan suuntaisesti - sitä samalla pohtien ja kehittäen - on vaikeaa, ellei kasvattaja tunne itseään, tiedosta elämänsä merkitystä ja ymmärrä omaa paikkaansa maailmassa. Radikaalin kasvattajan keskeinen vaatimus onkin elinikäinen itsekasvatus.(mt. 226.)

Nostettuaan radikaalin kasvattajan keskeiseksi vaatimukseksi itsekasvatuksen, Suoranta listaa hyvän radikaalin kasvattajan tunnusmerkkejä:

Radikaali kasvattaja

- .-katsoo itseään, toisia ja maailmaa suoraan muttei luovu toivomasta
- tunnistaa erilaiset hyvää ja oikeudenmukaista elämää rajoittavat epäkohdat, muttei tyydy alistumaan vaan näkee muutoksen mahdollisuudet
- osaa sopeutua erilaisiin olosuhteisiin ja tilanteisiin mutta säilyttää määrätietoisuutensa.
- on mielenlujutta sanoa ”ei” silloinkin, kun maailma halusi kuulla ”kyllä”
- ottaa toiset ihmiset huomioon ja kyseenalaistaa asioita

-etsii ja löytää uusia näkökulmia asioihin ja hänellä on kyky ajatella vanhat asiat uusiksi. Tässä tulee esiin radikaalin kasvattajan itsenäisyys ja hänen toimintansa riippumattomuus auktoriteeteista ja julkisuuden suosiosta. (mt. 226-227.)

Tunnettuaani Ahola-Valon voin sanoa, että kaikki nämä tunnusmerkit sopivat täydellisesti Ahola-Valoon. Hän oli näiden tunnusmerkkien mukainen radikaalin kasvattajan mallikappale. Suorannan radikaalin kasvattajan tunnusmerkkien listaan haluaisin lisätä vielä Pestalozzia ja Ahola-Valoa mukailleen yhden tunnusmerkin. Radikaali kasvattaja

- ilmentää hyveen siveellistä voimaa.

Listattuaan kasvattajan tunnusmerkit, Suoranta kirjoittaa:

Sen ohella, että kasvattaja suuntautuu pohtimaan ja tiedostamaan yhteiskunnallista todellisuutta, hänen on tärkeä pohtia omankin toimintansa perusteita ja seurauksia. (Mt. 227)

Tämä on myös Ahola-Valon itsekasvatuksen lähtökohta ja tähän todellisuuden kohtaan hän tarjoaa itsekasvatusmenelmänsä, ae-evohomologiaansa ja hyve-eettistä itsekasvatustaan, josta lähtien maailma voi rakentua uudelleen.

J.A. Hollon mukaan (Hollo 1952, 39) kasvatuksen maailma sijaitsee tavallaan toisessa, syvemmissä tasossa kuin politiikan, talouden, taiteen, tieteen ja uskonnon elämänkehät. Se on autonominen elämänkehä suhteessa muihin elämänkehiin. Tätä kasvatuksen suhteellista autonomista asemaa suhteessa muihin elämänilmiöihin ei yleensä tajuta.

Juuri tässä on sokea piste, joka yhdistää niin päättäjiä, virkamiehiä kuin kasvatusajattelusta vieraantuneita valtavirran kasvatustieteilijöitä, puhumattakaan ns. terveeseen järkeen uskovista kansalaisista. (Värri 2007, 70.)

Ahola-Valolle tämä kasvatuksen suhteellinen autonomia oli aina itsestäänselvyys. Tähän autonomiaan Ahola-Valo perusti kasvatusajattelunsa ja siihen perustuen hän sanoi, että kasvatusta on oma päämääränsä ja kasvatustiede on maailman tärkein tiede, sillä siitä riippuu koko elämän kehitys. Kasvatustieteen tehtävänä on luoda tieteellinen perusta ihmisyydelle turmeltuneessa maailmassamme, joka on välineellistännyt kasvatuksen palvelemaan sille vieraita päämääriä kuten oman aikamme uusliberalismin ahneutta.

Ahola-Valolla oli kasvatuksellinen maailmankatsomus, jonka mukaan kasvatusta on oma tarkoituksensa. Tämä on yhtä harvinaista nyt kuin J.A. Hollonkin aikoina. Hollo kirjoitti:

Kasvattajat eivät ole ainakaan toistaiseksi esittäneet minkäänlaisia autonomian vaatimuksia, eivät ole vaatineet, että kasvatustyötä pidettäisiin omana tarkoituksenaan, vaan ovat nurkumatta tyytyneet luovuttamaan sen pelkäksi välineeksi toisille, korkeampina pidetyille elämänsuunnille. (Hollo 1952, 13.)

Kasvatuksellisen maailmankatsomuksensa pohjalta Ahola-Valo julisti:

Kasvatustieteen alkuunpääsy, sellaisena kun sen pitäisi olla, alkaa vasta seuraavalla vuosisadalla. Tämä vuosisata on uhrattu murhille ja väkivallalle. Kaikilla humanistisilla tieteenaloilla tyydytään korvikkeisiin, koska riittävää syventymistä ei ole tapahtunut.

Kasvatustiede pitää pystyä yhdistämään kaikkien muiden ihmiskuntaa palvelevien tieteenalojen kanssa. Silloin voidaan saavuttaa suuria ja hyviä tuloksia ja ihmiskunnan muuttuminen parempaan alkaa. Mutta nykyisellään ihmiskunta ja kasvatustiede tallustelevat paikallaan ja luulevat, että näin se pitää ollakin. Kasvatustieteessä pitää olla mukana kaikki mukaansa tempaava aatteellinen voima.

Lääketiede on hyvin tärkeä. Se on vuosisadasta toiseen mennyt suurin harppauksin eteenpäin. Mutta kasvatustiede on vielä aivan nuori. Se on vielä alkamaton. (Suvanto 73-74.)

6. KASVATUKSEN TÄRKEIN TEHTÄVÄ

Ymmärrysretkelläni kasvatustieteellisten tekstien äärellä törmäsin Veli-Matti Värriin artikkeliin **Kasvatusfilosofian tärkein tehtävä** (Filosofinen aikakauslehti Niin ja Näin nro 1/1997) ja havahduin. Heureka ! Tässähän se on sanottu – juuri tätä Ahola-Valo tavoitteli. Artikkelin on eräänlainen synteesi siitä mitä Ahola-Valo ajatteli, vaikka Veli-Matti Värriä tuskin oli Ahola-Valo mielessään artikkelia kirjoittaessaan. Veli-Matti Värri sanoo asiat käyttäen nykyaikaisia termejä ja hienotunteisemmin kuin Ahola-Valo, joka puhuu suoraan ja kiertelemättä. Mutta asia ja sanoma on sama.

Veli-Matti Värri sijoittaa artikkelinsa ensimmäiseksi lauseeksi totuuden: ”Kasvatuksen tärkein tehtävä on ihmisen sivistäminen moraaliseksi”. Kasvatuksen tehtävänä ei siis ole tuottaa suutareita, räätäleitä, veitsenteroittajia eikä ruhtinaita, vaan moraaliseksi. Kasvatusfilosofian on Värriin mukaan ”suunnattava kriittinen katse liberaalin subjektin ideaan, joka on valistuksen projektin suurenmoinen saavutus, mutta samalla mitä ilmeisimmin aikamme ongelmien ydin”. Värri jatkaa:

Kasvatusfilosofian tärkein tehtävä on - olemassa oleva kasvatustiede ylittäen – sivistysprojektin ja moraaliseksi subjektin kriittinen uudelleen tulkinta (Värri 2007,72).

Juuri tätä Ahola-Valo tavoitteli - uudenlaisen moraaliseksi subjektin luomista ja sen mukaista uudenlaista kulttuuria. Tehtävä ei ole pieni. Se on valtava sekä Ahola-Valolle kuin koko kasvatusfilosofialle ja kasvatustieteelle.

Onko tämä kasvatuksen tärkein tehtävä enää edes mahdollinen nykyisessä uusliberalistisessa maailmassamme? Jyrki Hilpelä epäilee tätä.

Voiko nyky-yhteiskunnassa kasvaa moraalisubjektiksi ? Olosuhteet ovat erittäin epäsuotuisat. Moraalisubjektiksi kasvaakseen lapsi ja nuori tarvitsisi ympäristöstä eristetyin suoja-alueen.(Hilpelä 2003, 141.)

Tätä samaa epäilee myös Veli-Matti Väri artikkelissaan.

Kun talouselämä on korotettu uskonnon, isänmaan ja moraalisen auktoriteetin rooliin, kasvatuksen uhkana on tulla redusoiduksi pelkäksi talouden välineeksi. Tästä on vastaanantamattomana esimerkkinä yrittäjyyskasvatus, joka on ahdettu peruskouluihin (vaihtoehtoisesti jopa päiväkoteihin) ja opettajankoulutukseen uusliberalistisena kansalaiskasvatuksen muotona.

Kansanopetuksen keskiössä ei ole enää yksilön ja yhteiskunnan suhde, vaan yksilön ja talouden suhde: yhteistä moraalialia tulkitaan markkinoiden näkökulmasta, ja kansalaiskasvatus on muuttumassa kilpailukykyisten yksilöiden valmentamiseksi.(Väri 2007, 71.)

Yrittäjyyskasvatus tuottaa ihmisiä, jotka pyrkivät menestymään taloudellisessa kilpailussa ja joiden rooli on hankkia itselleen mahdollisimman paljon rahaa (ahneuden pahe). Yrittäjyyskasvatuksen tavoite on paheiden lisääminen maailmassa. Paheiden maailman luonne näkyy esim. viestissä, jonka TeliaSoneran toimitusjohtaja Lars Nyberg lähetti 8.2.2008 koko konsernin työntekijöille:

Hyvät työtoverit !

TeliaSoneran on panostettava tulevaisuuteen. Haluan meidän rakentavan yhtiön – yhtiön, joka jatkaa taistelua ja voittaa kilpailijansa.

Sitä varten meidän on saavutettava kustannussäästöjä. Kustannuksemme eivät saa olla kilpailijoidemme kustannuksia korkeammat, jos haluamme turvata tulevaisuutta varten tekemämme panostukset.

Tämä vaikuttaa arviolta noin 2 900 työntekijään tulevien kahden vuoden aikana. Tämä on kova viesti –erityisesti, koska tiedän monien teistä tehneen enemmän töitä kuin koskaan.

Haluan sanoa tämän kiertelemättä: te teette hyvää työtä – mutta meidän on fokuoitava entistä tarkemmin (Nyberg 2008).

Tämä koko konsernin työntekijöille lähetetty viesti toi kymmeneen tuhansiin koteihin konkreettiseksi sen mitä uusliberalismin vapaudella todella tarkoitetaan. TeliaSoneran toimitusjohtaja on olosuhteiden uhri. Liberaalin moraalisubjektin omaksunut maailma toimii siten, ettei toimitusjohtajalla ole muuta mahdollisuutta.

Jyrki Hilpelä sitoo uusliberalismin vapauden sanoman kasvatukseen.

Käytännössä vapaus merkitsee armotonta kilpailua, jossa lähtötasosta riippumatta on vain yksi sarja. Yhteiskunnassa, jota luonnehtii kilpailu ja oman edun ajaminen, korostuu kylmyys ennennäkemättömällä tavalla. Kun jokaisella on kylliksi tekemistä pysyäksensä pinnalla, ei hukkuvia auta kukaan. Tätä ilmentää hyytävällä tavalla uusliberalistisen omavastaisuuden korostus. Kilpailun, hyväksikäytön, omistuksen ja voiton yhteiskunnan hallitseva tunne on viha. Kaikki kärsivät rakkauden vajeesta.... Lapset kasvavat moraalisubjekteiksi oloissa, joita leimaa kylmyys, viha ja epävarmuus. Miten vanhemmat jaksavat rakastaa lapsiaan, jos itse elävät pääsääntöisesti rakkaudettomuudessa? (Hilpelä 2003, 140.)

Kun tätä Hilpelän luomaa kuvaa moraalisubjektiksi kasvamisen olosuhteista vertaa Ahola-Valon lapsuuden lapsiyhteisöön, niin ei voi kuin kysyä mihin ihmispsykologia on kehittymässä? Ahola-Valo oli itse pessimistinen, vaikka pitikin toivoa yllä. Uusliberalistinen maailmamme tuottaa yhä pinnallisempia elämänmalleja ja vakavampi suhtautuminen elämään ja kasvatukseen tulee harvinaiseksi. Yrittäjyyskasvatuksen ideologian Veli-Matti Värri ilmaisee artikkelissaan näin:

Samaan aikaan kun lapsemme ovat yhä röyhkeämmän kaupallisen manipuloinnin kohteina, yrittäjyyskasvatuksen ideologia alleviivaa aikamme vulgaarimateriaalista eetosta, joka on täysin vailla syvempää pedagogis-eettistä katsomuksellisuutta (Värri 2007,71-72).

Hyveet ja hyveisiin kasvattaminen eivät ole suosiossa.

Ajan henki ei suosi niiden ominaisuuksien kehittämistä, jotka ovat ensisijaisia ja välttämättömiä moraalisten ominaisuuksien kehittymisessä. Joustavuus, laskelmoivuus ja muutosalttius ovat markkinavoimien katsannossa hyödyllisempiä kuin ehkä muutosvastarintaa aiheuttavat moraaliset luonteenhyveet. (mt. 72.)

Ahola-Valon ajatusten mukainen hyveisiin kasvattaminen ja sen mukainen toivon näkökulma on nykyisessä kasvatustieteessä kaukana.

Myöntyessään soveltavaksi tieteeksi ja kadotettuaan siteensä sekä kasvatustieteen ajatteluun että omaan historiaansa kasvatustieteestä on tullut yhä selkeämmin instrumentaalinen metoditiede, joka on alkanut julistaa hyödyllisyyttään leimautumalla työelämäorientoituneeksi tieteeksi.(mt. 72.)

Ahola-Valon ajatusten mukaan tämä on tietenkin kauhistus. Kasvatustieteen, jonka pitäisi johtaa maailmaa kohti ihmisyyttä, on alistanut itse itsensä ahneuden paheen palvelukseen. Kasvatustieteelle, joka alistuu tähän, Ahola-Valon ajatusten mukainen kasvatus on kuollut. Ahola-Valolle kasvatus ei voi olla vain taloudellisen toiminnan välikappale, vaan paljon merkittävämpää. Sen tulee viitata uuden elämänmuodon mahdollisuuteen. Uusliberalistisessa maailmassa taloudessa ei ole itsensä ulkopuolella olevaa ideaa. Talous on oma päämääränsä, vaikka kasvatuksen pitäisi edellyttää kasvatustavoitetta joka ylittää talouden.

Sekä yksilön kasvaminen kohti ”omia mittojaan”, individualisaatio, että yhteiskunnan demokraattinen kehittäminen edellyttävät kasvatukselta luovaa aspektia, transendentin ideaa, joka viittaa uuden elämänmuodon mahdollisuuteen.(mt. 71.)

Mitään tällaista uuden elämänmuodon etsimiseen viittaavaa ei kasvatusilmastossamme ole, vaikka ympärillämme vellovan luonnonkatastrofin uhka myös pakottaa meidät uuden elämänmuodon omaksumiseen - niin Värin kuin Ahola-Valonkin mielestä.

Edessämme on ekologinen sivistysprojekti - halun hillitsemisen ja oikeuksien kohtuullistamisen aika... Miten luoda sisäsyntyisiä pidäkkeitä tuhoavalle kulutushegemonismille?(mt.73.)

Tämä viittaa suoraan itsekasvatukseen ja sen itsekuriin. Sisäsyntyisiä pidäkkeitä emme voi luoda itseemme ilman itsekasvatusta. Itsekasvatus on samalla kietoutunut yhteiskuntaan.

Maailman muuttamiseksi ei pelkkä ymmärtäminen riitä, vaan sen lisäksi on pyrittävä tietoisesti vaikuttamaan kasvatuksen yhteiskunnallisen arvonäkökulman muotoutumiseen. Kyseessä on siis myös poliittinen projekti. Tässä tehtävässä on välttämättä kyse ns. vastahegemonisesta toiminnasta. (mt. 73.)

Tällaista vastahegemonista toimintaa oli koko Ahola-Valon elämä niin tsaarin Venäjällä, Stalinin neuvostoliitossa kuin uusliberalismin Suomessa.

Emme voi oikeuksiamme kohtuullistaa ja huolehtia luonnon ekologiasta, elleemme ensin itse huolehdi omasta ekologiastamme ja siirrä historian muistojen joukkoon uusliberalistista yhteiskuntaamme, joka perustuu ahneuteen ja yllyttää ihmistä ahneuteen. Ainoa vaihtoehtomme on olla radikaaleja itsekasvattajia – ja toimia yhteiskunnan eturintamassa. Tämä on Ahola-Valon kasvatuserittelyä.

Kun Ahola-Valo sanoo, että tärkein kasvatuspäämäärämme on ihmisyyden ja hyvyys, niin se ei ole kaukana siitä miten Veli-Matti Väri asian ilmaisee.

Kriittinen arvotajunta, jossa on sijansa kohtuullisuudelle, lempeydelle ja vastuulliselle luontosuhteelle, on tärkein kasvatuspäämäärämme.(mt. 73.)

Tämän saman asian voi sanoa myös toisin ja samalla koko Ahola-Valon kasvatustajattelu voi mielestäni kiteyttää yhteen lauseeseen: **Meidän on itse kasvatettava itsestämme uudenlainen moraalisubjekti.**

Lähdin tutkielman alussa liikkeelle ymmärrysmatkalleni Ahola-Valon taideteoksesta *Kristus ja yltyvä maailman pahe*. Ahola-Valon kasvatustajattelu tiivistän vielä teoksen sanomaan.

Maailman tärkein asia on kasvatus.

Kasvatuksen tärkein asia on moraalisubjektin muodostaminen.

Moraalisubjektin muodostumista tulee hallita Kristuksen (hyvyyden, rakkauden) kaikkialle ulottuvat kädet. Maailmaa hallitsevien paheiden valta ei ole ikuista, vaan katoavaista.

7. POHDINTAA

7.1 Yhteenvetoa ja arviointia

Kysymys, johon lähdin tutkielmani alussa vastaamaan, oli hyvin yleinen: Mitä Aleksanteri Ahola-Valo kasvatuksesta ajatteli? Täsmennettyäni kysymyksiäni ja löydettyäni tutkimusmenetelmän, systemaattisen tekstianalyysin, pystyin rajaamaan tutkimuskohteeni Ahola-Valon kasvatusajattelulle oleellisiin käsitteisiin. Edellä tekemäni käsitelmäärittelyt avaavat mielestäni melko hyvin Ahola-Valon kasvatusajattelun kokonaisuutta ja osoittavat, että tutkimusmenetelmäni on ollut tutkielmani sovelias.

Tutkimukseni kohteena olivat aivan kasvatuksen peruskäsitteet: kasvatusta, itsekasvatusta, hyvä ja paha. Annettuni niille Ahola-Valon käsityksen mukaisen määrittelyn, päädyin vielä uuteen käsitteeseen: moraalisubjektiin, jonka luominen on kasvatuksen tärkein tehtävä (Värri 2007,71). Elämme maailmassa, joka on muokannut liberaalin moraalisubjektin, joka ajaa omaa etuaan. Liberaalin moraalisubjektin omaksuneen yksilön edut ovat satunnaisia sikäli, etteivät ne määräydy mistään rationaalisesta moraalista käsin, vaan halujen, vaistojen kautta – sen mukaan, mitä yksilö kulloinkin sattuu pitämään etujensa mukaisena (Saari 2005, 77). Tämänkaltaisen liberaalin moraalisubjektin oikeutuksen ja luonnollisuuden Ahola-Valo kiistää ja haluaa rakentaa uuden. Tämä oli Ahola-Valon elinikäisen kasvatuksellisen projektin tarkoitus.

Tutkielmani keskittyi käsitteisiin. Ne ovat tärkeitä, koska käsitteet jäsentävät maailmaa ja mahdollistavat kommunikaation. Jos käsitteet eivät ole eksakteja ja erottelukykyisiä, niin tieteellinen ja myös muu kommunikaatio on vaikeaa. Tästä on hyvä esimerkki kasvatuksen käsite.

Aina ei suinkaan ole selvää mitä tarkoitetaan kun käytetään sanaa kasvatus. Helsingin Sanomissa oli 28.1.2008 prof. Juha Suorannan ja dos. Tere Vadenin yhteisartikkeli internetissä toimivasta vapaasta Wikiopistosta. He kirjoittivat:

Wikiopiston pohjalta voidaan virittää keskustelua kasvatuksesta ja koulutuksesta ihmiskunnan tärkeimpänä tehtävänä. (Suoranta & Vaden 2008).

Kirjoittavat varmaan tietävät mitä tarkoittavat kasvatuksella ihmiskunnan tärkeimpänä tehtävänä, mutta onko lukijoilla se selvää? Onko lukijoilla ja kirjoittajilla sama ymmärrys kasvatus-käsitteen sisällöstä? Jos artikkelin lukijana on yrityskasvattaja, niin hän varmaan ymmärtää lauseen siten että kasvatuksen tärkein tehtävä on edistää taloudellista hyvinvointia maapallolla vahvistamalla liberaalin moraalisubjektin kykyjä ja taitoja, jotta yksilö menestyisi markkinoilla. Radikaali kasvattaja puolestaan kritisoi liberaalin moraalisubjektin aikaansaannoksia ja rakentaa, jos on johdonmukainen eikä tyydy vain kritisoidaan, toisenlaista moraalisubjektia. Pyrkimykset ovat siis täysin vastakkaiset. Tämän rajun vastakohtan Ahola-Valo avaa silmiemme eteen sumeilematta ja suoraan haastaen kannanottoon. Tämän Ahola-Valon haastavuuden olen mielestäni kyennyt tuomaan tutkielmassani esiin.

Tutkielmani kohdistuminen peruskäsitteisiin on mielestäni tärkeää, varsinkin kun Ahola-Valon kasvatustieteen ajattelua ei ole tutkittu juuri lainkaan. Hanna Haltia toteaa vuonna 2003 kasvatustieteellisen pro gradu tutkielmansa tiivistelmässä:

Ahola-Valon elämää ja ajatuksia on tutkittu varsin vähän. Tämän tutkielman tarkoituksena on aloittaa Ahola-Valon kasvatustieteen tutkiminen ja olla mukana estämässä Ahola-Valon lopullista marginalisoitumista. (Haltia 2003).

Tutkielmansa johtopäätöksenä Haltia toteaa hänen tutkielmansa tärkeän johtopäätöksen olevan, että Ahola-Valo kuuluu varteenotettavana tekijänä suomalaisen sosiaalipedagogiikan traditioon (Haltia 2003, 66). Tässä tutkielmassa katson osoittaneeni, että Ahola-Valo kuuluu varteenotettavana tekijänä myös niiden pedagogien joukkoon, joiden toiminta-alue on itsekasvatus, kriittinen pedagogiikka tai eettinen kasvatus. Ei häntä myöskään voi unohtaa, kun keskustellaan lapsikeskeisestä pedagogiikasta.

7.2 Jatkotutkimusehdotuksia

Ahola-Valon marginalisoitumista Hanna Haltian tutkimus ei ole kyennyt estämään – tuskin tämäkään. Osoitus Ahola-Valon asemasta on, ettei häntä lainkaan mainita Sivosen ja Paakkolan itsekasvatusta käsitelleissä väitöskirjoissa. He eivät ilmeisesti lainkaan tienneet Ahola-Valosta ja hänen itsekasvatusmenetelmästä. Ahola-Valoa ei yksinkertaisesti ole kasvatustieteilijöiden tietoisuudessa, vaikka opettajien ammattilehti on lukijajääneystyksessä valinnut hänet kaikkien aikojen koulumestariksi (Opettaja-lehti 19/2006) ja vaikka hän on ilmeisesti ainoa suomalainen kasvatusajattelija, josta on tehty elokuva (Kaija Juurikkalan elokuva Valo).

Ahola-Valo on kasvatustieteilijöille tuntematon ja hän on vaarassa jäädä täysin kasvatustieteellisen maailman ulkopuolelle. Tämän lisäksi on suuri vaara, että hänen koko elämäntyönsä pirstoutuu käsittämättömiksi palasiksi. Näin voi tapahtua jos yksikään yhteiskunnan rahoittama kulttuurilaitos ei ota hänen jäämistönsä haltuunsa. Nyt koko jäämistö on pienen Ahola-Valon itsensä perustaman säätiön hallussa. Miten yhteiskunnan kulttuurilaitokset suhtautuvat jäämistöön, riippuu pitkälti siitä onko jäämistöllä tutkimuksellista mielenkiintoa. Ahola-Valon persoona oli hyvin hämmentävä, samoin hänen jäämistönsä. Jäämistön avaaminen edellyttää tieteellistä tutkimusta.

Olen mielestäni tällä tutkielmallani kyennyt tuottamaan kartan, jonka pohjalta kasvatustieteellinen jatkotutkimus voisi suunnistaa. Minulla on periaatteessa ollut paljon aikaa tämän tutkielman laatimiseen, mutta kuitenkin olosuhteiden pakosta jouduin kirjoittamaan tutkielman varsin nopeasti. Toivon, että muut jatkavat aiheen tutkimista. Jatkotutkimukselle olisi myös erinomainen tuki parhaillaan etenevästä taidekasvatukseen alaan kuuluvasta väitöskirjatyöstä (tekijänä Jouni Kiiskinen), joka keskittyy ae-evohomologiaan. Tuleva väitöskirja on varmaan ensimmäinen itsekasvatusmenetelmään keskittyvä suomalainen väitöskirja.

Ahola-Valo antoi kuolinvuoteellaan tehtävän: ”Huolehtikaa siitä, että ihmisen edistystiede on asiallisesti alulla Ruotsi-Suomessa, kun vietetään syntymäni 100 vuotisjuhlaa”(Ahola-Valo 1998,7).

Saman toiveen hän sanoi muutama kuukausi aiemmin häntä tapaamaan tullee Oulun yliopiston kasvatustieteen professoreille todettuaan että hänen pitkäaikainen elämäntyönsä on tullut valmiiksi ja että nyt ”voimme alkaa käynnistämään”. Käynnistäminen ei ole vielä alkanut. Ehkä edellytykset tämmöiseen käynnistämiseen syntyvät sitten kun parhaillaan meneillään oleva väitöskirjatyö osoittaa, mikä oikein on ae-evohomologia (ihmisen edistystiede). Sen jälkeen kasvatustieteilijöille avautuu upea paikka tehdä empiiristä tutkimusta aivan kasvatuksen ytimessä, kasvattajille omasta persoonastaan ja lapsien ohjaamisesta hyve-eettiseen itsekasvatukseen. Tämä on aihe, jonka myös Hanna Haltia omassa pro gradu -tutkielmassaan sijoitti ensimmäiseksi jatkotutkimuksen aiheeksi.(Haltia 2003, 69). Kun ae-evohomologiasta on syntynyt väitöskirja, niin toivoisin että kasvatustieteelliset tiedekunnat ottaisivat sen tutkintovaatimuksiinsa ja siten avaisivat tietä uudelle kasvatustieteelliselle tutkimuskohteelle, itsekasvatusmenetelmille.

Jo ennen kuin edellä luonnostelemani empiirinen kasvatustieteellinen tutkimus on realistista, tarjoaa Ahola-Valon jäämistö monenlaisia mahdollisuuksia teoreettisempaan tutkimukseen. Kaikki tässä tutkielmassani käsittelemäni teemat kaipaavat syventämistä ja monet teemat odottavat lisätutkimusta – erityisesti hyve-etiikka kasvatuksessa.

Mielenkiintoinen tutkimuskohde on ihmisen fyysisen ympäristön kasvatuksellisuus. Tätä Ahola-Valo tavoitteli oloklttuurillaan. Tämänkaltainen kasvatustieteellinen tutkimus on kasvatustieteen perinteelle niin vierasta, että onnistuakseen se edellyttää laajempaa tutkimusryhmää, jossa olisi mukana myös arkkitehtuurin tuntijoita. Tutkimuksen tuloksena voisi parhaassa tapauksessa tulla yksi hänen haaveensa toteutus – tulevaisuuden kodin rakentaminen ihan konkreettisesti.

Listaan tähän lisäksi joitakin helpommin toteutettavia kasvatustieteellisiä tutkimuskohteita:

- Ahola-Valo kriittisenä pedagogina. Miten Ahola-Valon ja Paolo Freiren, jotka elivät saman 1900-luvun historian eri paikoissa toisistaan mitään tietämättä, kasvatusajatukset poikkeavat toisistaan ja mitä heillä on yhteistä?
- Miten suomalainen opettaja ymmärtää työnsä yhteiskunnalliset ja poliittiset yhteydet? Tämänkaltainen kysymys syntyy aiemmin luonnostelemastani Ahola-Valon kasvatusmääritelmästä.
- Mikä on toivon näkökulma Ahola-Valon kasvatusajattelussa?
- Mikä on ihmisyyden (itse)kasvatustavoitteena?
- Mitä on Ahola-Valon kasvattava taide?
- Ahola-Valon elämäntavat ja kasvatus
- Ihmisen laatu kasvatustavoitteena?
- Koulupojan päiväkirja tutkimuskohteena ja sen käytön mahdollisuudet kouluopetuksessa
- Hyve-etiikka Ahola-Valolla ja tämän päivän kouluopetuksessa

- Miten hyvyyttä voidaan opettaa?

Tutkimuskohteita, jotka rinnastavat Ahola-Valon ja jonkin ulkopuolisen ilmiön esim. tämän päivän koulussa, olisi runsaasti. Ahola-Valon kautta on mahdollista tulla paremmin ”kasvatuksellisesti näkeväksi” monen tämän päivän koulumaailman ilmiön suhteen. On totta se, mitä Hanna Haltia sanoo oman tutkielmansa viimeisessä lauseessa: ”Aiheita jatkotutkimukseksi pelkästään kasvatustieteessä riittäisi vaikka kuinka paljon” (Haltia 2003, 69).

Ahola-Valo on tärkeä kasvatusajattelija myös siksi, että hän sanoo ajatuksensa niin suoraan ja kiertelemättä. Hän ei käytä akateemisen maailman puhetapaa, vaan täräyttää mielipiteensä suoraan silmille. Ahola-Valo haastaa ajattelemaan. Hän nostaa esiin aivan kasvatuksen keskeisiä kysymyksiä, jotka usein akateemisessa (ja muussakin) keskustelussa jätetään syrjään. En voi kuin toivoa, että akateeminen maailma tutkisi Ahola-Valoa ja keskustelisi Ahola-Valosta. Hän ei ole henkilö, joka ansaitsee ikuisen unohduksen.

LÄHDELUETTELO

ARKISTOLÄHTEET:

Ahola-Valo, A. i.a.(päiväämätön, ehkä 1970-luku). Maailman paheiden ja tarpeettomuuksien kasvot. AE-EVOHOMOLOGIA. Johdanto Julisteellinen osa edistystieteelle. Valola-säätiön arkisto. Hämeenlinna

Ahola-Valo, A. 1997 Lasten ja nuorten omatoimisuus-valmentaminen kasvatustieteen täydentämiselle. Valola-säätiön arkisto, Hämeenlinna

Valve A. 1991. Aleksanteri Ahola-Valo –taiteilija ja kasvatustieteen filosofi Valoviesti 91-lehti. Valola-säätiön arkisto, Hämeenlinna.

KUVALLISET LÄHTEET

Ahola-Valo A. 1986 Kristus ja yltyvä maailman pahe. Guassi.

PAINETUT ALKUPERÄISLÄHTEET:

Ahola-Valo, A. 1995 Koulupojan päiväkirja 1 30.8.1907-26.8.1908, 2.painos. Venäjänkieliset osuudet suomentanut A.Ahola-Valo. Hämeenlinna:Elpo ry

Ahola-Valo A. 1990 Koulupojan päiväkirja 2. 26.8.1908 – 31.7.1909. Venäjänkieliset osuudet suomentanut A. Ahola-Valo Hämeenlinna:Elpo ry

Ahola-Valo A. 1992 Koulupojan päiväkirja 3. 1.8.1909 - 31.12.1910. Venäjänkieliset osuudet suomentanut A. Ahola-Valo ja A. Valve. Hämeenlinna:Elpo ry

Ahola-Valo A. 1998 Koulupojan päiväkirja 4. 1.1.1911 - 31.12.1911. Venäjänkieliset osuudet suomentanut Maini Lehtinen. Hämeenlinna:Elpo ry

Ahola-Valo, A.1997/1914 Aikuiset ja lapset kasvatuksen pyörteissä, 5-osainen valistushistoriallinen näytelmä. Suom. A. Ahola-Valo. Hämeenlinna:Elpo ry

TUTKIMUSKIRJALLISUUS:

Comte-Sponville A.2001.Pieni kirja suurista hyveistä. Helsinki: Basam Books Oy.

Haltia, H. 2003. Elämän mittainen lapsuus. Lapsuus elämän pituisena projektina Aleksanteri Ahola-Valon kasvatusajattelussa. Pro Gradu –tutkielma. Turun yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta.

Hilpelä, J. 2003. Voiko nyky-yhteiskunnassa kasvaa moraalisubjektiksi? Aikuiskasvatus 2/2003, 133-141.

Hannula A. 2000. Tiedostaminen ja muutos Paulo Freiren ajattelussa. Systemaattinen analyysi Sorrettujen pedagogiikasta. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 167.

Hirsjärvi, S.1990. Kasvatustieteen käsitteistö. 2.painos. Helsinki: Otava.

Hollo, J. 1952. Kasvatuksen maailma. 2.painos. Porvoo: WSOY.

Huhmarniemi,R. 2001. Dialogi ja ihmiseksi kasvun ajatus transmodernin maailmankuvan ilmentäjinä. Teoksessa R. Huhmarniemi & S. Skinnari & J. Tähtinen (toim.) Platonista transmodernismiin. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura, 471-500.

Huttunen, R & Kakkori, L. 2007 Aristoteles ja pedagoginen etiikka. Filosofinen aikakauslehti Niin & Näin 1/2007, 87- 94.

Itkonen, R. 2007 J.E.Salomaa ja kansallinen kasvatus. Teoksessa J. Tähtinen & S. Skinnari (toim.) Kasvatus- ja koulukysymys Suomessa vuosisatojen saatossa. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura, 497-517.

Jussila, J.,Montonen, K. & Nurmi, K.E. 1989. Systemaattinen analyysi kasvatustieteiden tutkimusmenetelmänä. Teoksessa Gröhn, T. ja Jussila, J. (toim.) Laadullisia lähestymistapoja koulutuksen tutkimuksessa. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia N:o123.

Knuuttila, S.1981. Johdanto. Teoksessa Aristoteles Nikomakhoksen etiikka. Juva: Gaudeamus, 7-29.

Natorp, P. 1926. Johann Heinrich Pestalozzi. Hänen elämänvaiheensa ja elämäntyönsä. Suom.J.Hollo. Porvoo:WSOY

- Nyberg.L.2008. Helsingin Sanomat <<http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Toimitusjohtaja+Nybergin+viesti+ty%C3%B6ntekij%C3%B6ille+intranetiss%C3%A4/1135233905673>> Luettu 8.3.2008
- Ollila, M-R.1997. Moraalin tuolla puolen. Juva: WSOY.
- Paakkola, E. 2007. Itsekasvatus – pyrkimys kohti ihanteellista ja hyveellistä elämää. Länsimaisen ja konfutselainen näkökulma. Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 122 Joensuun yliopisto.
- Patomäki, H. 2007. Uusliberalismi Suomessa. Lyhyt historia ja tulevaisuuden vaihtoehdot. Helsinki:WSOY
- Pirtola, E. 1998. Elämä taideteoksena. Teoksessa Aleksanteri Ahola-Valo. Helsingin kaupungin taidemuseon julkaisuja, n:o 56, 9-24.
- Puolimatka, T.1999. Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. Tampere: Kirjayhtymä Oy.
- Räsänen, P. 2007. Uusliberalismi ja lupaus vapaudesta. Filosofinen aikakausilehti. Niin ja näin nro 4/2007. 98-107.
- Rousseau, J. 1933/ 1762. Emile eli kasvatuksesta. Suom. J.Hahl. Porvoo: WSOY .
- Saari, A. 2005. Kasvatustiede tiedon ja vallan kentässä. Elektroninen aineisto. Kokeellisen kasvatustieteen muodostuminen Suomessa foucaultilaisen kriittisen historian tutkimuksen valossa. <<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00603.pdf>> Luettu 1.3.2008
- Salomaa.J.E. 1950 Tie ihmisyyteen, Kansalaisen itsekasvatuksen perusteita. Porvoo: WSOY.
- Siljander P.2002. Systemaattinen johdatus kasvatustieteeseen. Helsinki:Otava
- Sivonen K.2006. Itsekasvatus suomalaisena käsitteenä ja käytäntönä, Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 117. Joensuun yliopisto.
- Sevänen E. 2008. Kaupallisuus vie seksuaalisuudelta syvän inhimillisen merkityksen. Helsingin Sanomat 7.3. 2008. Vieraskynä, A 2.
- Solasaari U. 2003. Rakkaus ja arvot kasvattavat persoonan – Max Schelerin kasvatusfilosofia. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia n:o187.
- Suonpää V.2000. Kohti valoa ja järjestystä. Aleksanteri Ahola-Valon 1930- ja 1940-lukujen rationaalinen ajattelu ja tulevaisuuden ihminen. Hämeenlinna: Elpo ry.
- Suoranta J. 2000. Kasvatuksellisesti näkeväksi. Sivistyksellinen kasvatusajattelu tässä ajassa. Tampere:Tampereen yliopistopaino Oy.
- Suoranta J.& Vaden T. 2008. Internetin avoin Wikiopisto haastaa kansalliset korkeakoulut. Helsingin Sanomat 28.1.2008. Vieraskynä, A 2.
- Suoranta J. 2005. Radikaali kasvatus. Kohti kasvatuksen poliittista sosiologiaa. Helsinki: Gaudeamus.

- Suvanto R. 1994. Aleksanteri Ahola-Valo ja viisas rakkaus. Hämeenlinna: Elpo ry
- Suvanto R. 1996. Tie arvoelämään. Pois virheitten ajasta. Aleksanteri Ahola-Valo kasvattajana. Hämeenlinna: Elpo ry.
- Tolstoi L. 1909. Kristillinen oppi. Arvid Järnefeltin julkaisuja n:o 9. Helsinki: Vihtori Kosonen Osakeyhtiö.
- Tomperi T. 2001. Paulo Freire ja kriittinen pedagogiikka. Filosofinen niin ja näin aikakauslehti nro 2/2001. < http://www.netn.fi/201/netn_201_tomp2.html > .Luettu 1.3.2008
- Uurtimo Y. 1998. Hyvän elämän perusta. Tampere: Tampere University Press
- Vesterinen E. 2008. Vallankumouksellinen taidekirjasto. Aleksanteri Ahola-Valon venäläinen kokoelma tutkijoiden ulottuvilla. Bibliophilos 1/2008 36-42.
- Wright G. 1974. Ajatus ja julistus. Suom. J.Aro. 2.painos Porvoo:WSOY
- Värrä V-M. 2007. Kasvatusfilosofian tärkein tehtävä. Filosofinen aikakauslehti Niin ja näin nro 1/2007, 70-73
- Värrä V-M. 2002. Kasvatus ja ”ajan henki” –Tulkintoja psykokaapitalismin armottomuudesta. Aikuiskasvatus 2/2002, 92-104.

LIITE 1

LASTEN JA NUORTEN OMATOIMISUUS - VALMENTAMINEN
KASVATUSTIETEEN TÄYDENTÄMISELLE

MERKITSEE SIIRTYMISTÄ TOIMINTA-TIETOJEN AIKAKAUDELLE SIIRTYMISEN ALKUA, JONKA SEURAUKSENA VAHVISTUU ELÄMÄNARVÖJEN AITOMMIN YMMÄRTÄMINEN JA SITÄ MUKAA KANSAKUNNAN YLEISKUNTO NOUSEE NOPEAMMIN YHÄ KORKEAMMALLE TEHOTASOLLE KAIKILLA ALOILLA.

Henkeä pidättäväsillä ilolla ilmoitan, että pitkäaikainen elämäntyö on näinä viimeisinä vuosina päässyt sille asteelle, että voimme käynnistämään.

Käynnistämistä tulee helpottamaan TÄMÄN UUDEN TIETEEN LOOGILLINEN RAKENNE PERUSTELTUNA ARVOJÄRJESTYKSEEN, IHMISYYDEN ASTEETTAISELLE KEHITTYMISELLE.

Tämän tieteen pikakäyttönimenä on koodi AE ollut tieteen sisällön systematisoinnin aikana ja toivoisin sitä edelleenkin käytettävän siitä syystä mikä selviää opintokaudella välttämättömäksi. AE-EDISTYSTIETEEN nimellä olen puheissani, selostuksissa ja kirjoituksissani maininnut. Nimi-nimenä, mutta tarkoitus on ratkaisevaa missä määrin tullaan käyttämään, todeuttamaan kunakin aikakautena.

Tämä työ on suuren rajattoman globaalin käsitteen alkuvaihe ihmiskunnan jatkuvuudelle ja sitä tullaan tutkien ja kokeillen edelleen jatkuvasti kehittämään.

Ei ole ollenkaan aikomukseni yksin niittää kunniaa vain nimelleni. Olen tehnyt sen mikä olisi pitänyt tehdä jo ennen, kuin vääräänkehitys maailmassamme ehti päästä tuottamaan korvaamattomia onnellisuuden rikkomisia kauhujen äärimmäisyyteen asti. Työni alullepanon aiheutti ei mikään

ylin virka-valta vaan yksinomaan SYITTEN JA SEURAUKSIEN LAKI. Satuin syntymään aikaan jolloin kauhujenteon mestaruus sattui olemaan huipputasolla yhdessä despoottisuus sen ajan kehitysmaassa, ja että saatoin huomata sen mitä merkitykseltään oli se kahunäytelmä sinä sunnuntaina 9 päivä v. 1905, ja siinä kaikki, että otin velvoitukseni aikaa toimiman ja opiskelemaan luodakseni keinoja joilla voisi vastustaa kaikkija erimuotoisia paheita. Sekä tietysti, mikä tärkeintä, että löytää historialliselle kululle se oikea tie kohti ihmisyyden täydellisyyttä.

Osaltani olen sen löytänyt ja olen valmis opastamaan uskollisena edelläkävijänä. Tulkaa mukaan, sillä aktiivisuuteni olen tarvinnut menetelmää, jonka tulokset ovat nähtävissä toimintani aloilta, joista asiantuntevat ovat tyytyväisiä, vaikka itse sitten en ole, sillä perusteellisesti tiedän, että AE-n käynnistyksen aikana monet muut kyvykkäät voivat enemmän saavuttaa AE-n avulla, kun heille tulee aikaa käyttöönsä enemmän mitä oli minulla hajottaessani toimintaani niin monille aloille.

MIKSI IHMISKUNTA TULEVAISUUDESSA TULEE TARVITSEMAAN AE-EDISTYSTIEDETTÄ?

Ja mikä ero on tähänastisella järjestelmällä ja AE –toimintamuotojen ohjaamisella. Sekä miksi muuttuu entiset- ja aikamme kasvatuskäsitteet?

Helpompi on käsitellä nykyaikaisia vanhoja, säilyneitä talousongelmia totuttujen vallanpito-käsitteiden pohjalta. Tämä siitä syystä, että valtion johtokoneistolla on ollut ja uskotaan että talouspolitiikan ja maan puolustuksen tehostamisen on oltava etualalla. Että kaikki muu saa olla toisella tilalla. Olkoon niin, kunnes tilanne alkaisi muuttumaan väärään-kehityksen kaudesta – täysin evolutisuuden kaudeksi??

Kaiken pitää tapahtua omalla ajallaan.... Niin myös siirtyminen tieteellisesti perusteltuun välttämättömään - sanoisinko IHMISMAAILMAN SAIRAUDESTA PELASTUMISEEN. Tämä edessämme oleva historiallinen prosessi tulee olemaan sitä mukaa pitkä, kuinka ripeästi tullaan käyttämään AE-menetelmää tai muita samansuuntaisia menetelmiä. Mutta jos näitä menetelmiä alkaisivat häiritsemään mystillisyydessään tai perustelemattomien otaksuminen ”filosofiset aatteet”. niin siirtymiskausi terveeseen maailmaan huomattavasti pitenee. Että näin ei tapahtuisi, on tehtävä VIISAAN RAKKAUDEN ESTEITÄ. Näitä ja monenlaisia esteitä tarvitaan rikollisuuden ja kaiken tarpeettomuuden poistamiseksi. Tässä huomautan kuinka suuri teho on pilakuvien ja huumorikirjallisuuden mukaantulolla AE-menetelmälle ja niille muille yksimielisyyteen johtaville teille sairaan maailman muuttamiselle – terveeksi. NÄMÄ AVÄSTYKSET NÄIN ALKUUN OLKOOT VASTAUKSENA TUOLLE YLÄOTSIKOLLE TÄLLÄ SIVULLA. KYSYMYSELLE MIKSI TARVITTAAN AE-EDISTYSTIEDETTÄ VOI JOKAINEN AE- asiasta kiinnostunut lukea kirjallisuudestani alkaen KOULUPOJAN PÄIVÄKIRJAT, TIE ARVOELÄMÄÄN koonnut Risto Suvanto ja julkaistavat oppikirjat MAAILMAN TULEVAISUUDESTA.

MIKÄ ERO ON TÄHÄNASTISELLA ELÄMÄN JÄRJESTELMÄLLÄ ja AE-toimintamuotojen ohjaamisella? TÄLLE VASTAUKSENA ON SANOTTAVA, että ”oli ennen Onni-Manni. Onnimannista matikka, matikasta patikka...” loru kuin loru, mutta MITTAAMATON JA LOPPUMATTOMALTA TUNTUVA TUHANSIA VUOSIA KESTÄNYT LORU ON MAKSANUT IHMISKUNNALLE TOLKUTTOMUUDELLAAN JA TYLSÄLLÄ VÄKIVALTAISUUDELLAAN RAJATTOMAN LUVUN TUSKALLISTA EPÄTARPEELLISUUTTA ja sen petevaippana kaikkien kauhujen lisäksi on käydetty kaikenlaisia koronaamioita, jotka hämäävät ihmiset älyn, sielunpuhtauden hajalleen, että paheet hyväksyttäisi jatkuvasti. Tämä on se todellisuus ja tälle vastakohtana näin aluksi on AE-TIEDE

IHMISYYDESTÄ, mikä kannattaa jokaisen tutustua ja nuorten omatoimisuuden kautta perusteellisesti omaksumalla käynnistää.

Tähänastinen käsite kasvatuksesta on ollut rajoittuneena enemmän pinnallisiin tapojen opastukseen ja sille lisättyihin filosofisiin ajatuksiin, jotka osittain ovat ristiriitassa syvällisemmän ajattelun kanssa. AE-menetelmä poikkeaa kasvatuksen kannalta muista kasvatusta vaativista sidos, että moraalisuus muodostuu ei kehottelujen avulla vaan toiminta-tietojen omaksumisen avulla, alkaen yksilön, perheyksikön, koko yhteiskunnan elämäntapojen ja tietoaktiivisuuden yhtäläisellä valistuksella ja valmentamisella, että joka yksilö voi kykyjensä mukaan johtaa AE-kouluutuksen avulla vastuullisesti valtakunnan tai kansakunnan asioita. Millä sen todistan? **TODISTUS ON SELVÄ SEN TAKIA, ETTÄ OHJAAMISVÄLINEET RAKENNELTAAAN OVAT SAMAT KAIKILLA PISTEILLÄ ALKAEN OMATOIMI-LAPSESTA VALTAKUNNAN – YHTEISKUNNAN – KANSAKUNNAN KAIKILLA TASOILLA.** Tämä rakenne vakiointina on suuri keksintö AE-EVOHOMOLOGIASSA TAI EDISTYSTIETEESSÄ. Sen löytämiseen tarvitsin moni vuosikymmeniä. Joten pidän tämän löydön ratkaisevana tekijänä koko AE:n tarpeellisuudelle.

Elkäämme viivytelkö enää ! Toivoisin, että vielä eläessäni saisin todeta tämän vakiokeksinnön tehokkuuden. Sen avulla saamme elää ja kokea ihmiskunnan korkeimpana hyvyyden käydäntöä jo siirtymäkautena tulevaan ihannemaailmaan, jolloin ihmisilyn voimanäytteet kokonaan pääsevät täyteen kukoistukseensa. Olen ollut kovin jännittyneenä jo monia vuosia Suomessa oloni aikana kaikesta tästä selvästä todellisuuteen johtavasta tehtävästä. Sillä olemme olleet virheelliseen maailmaan sidotut. Nyt kun pitkän tutkimuskauden tulokset opitaan ymmärtämään, niin meillä suomalaisilla on kunnia olla johtamassa ja auttamassa muita kärsiviä planeetallamme. Minusta tuntuu vakuutetusti se, että joitten aurinkokuntien planeettojen asukkailla on ollut samanlaisia löytyjä historiansa kehityskulussa tai ainakin lähellä samantapaisia, jos ajatellaan evoluution kehityksiä ulkopuolella aurinkokuntaamme.

Tämän raporttini olen kirjoittanut tänä yönä tässä lyhennetyssä muodossa ensi kerran kun monipuolinen toimintani tähän asti on ollut herkeytymätöntä rientoa tarvittaville aloille esiintymiselle, että ajanvähyys ja kuulijakunnan rajoitteet esiintymiselleni ovat vieneet kaiken aikani. Ei ole aivan hyvä olla monikykyinen, jos pitäisi keskittyä johonkin yhteen tehtävään keskittyneemmin. Mutta tosiasia on se, että **PÄÄTEHTÄVÄKSI AE ON VAATINUT MONIPUOLISUUTTA, MONIEN ALOJEN TUNTEMUSTA,** sekä opiskelujen uskollisuutta.

Tietysti olen esiintyessäni puhujana usein selittänyt AE työstäni, mutta en koskaan ole aiemmin kirjoittanut, enkä puhunut näin lyhennetyssä muodossa selväpiirteisesti, kun nyt. Onhan kiire, sillä huomenna, noin 9 tunnin kuluttua tulevat luokseni ensirikkaat tietorikkaat kasvatusalalta ja ei yksitellen vain yhdessä 3. Joten tarvitaan ajatusten ja saavutusten sisältöä yhdessä käsitellä ja ehkä tehdä päätöksiä yhteistoiminnalle etuskunnassa sijaitsevan **TULEVAISUUDEN VALIOKUNNAN KANSSA,** jonne on jo ELPO ry lähettänyt kirjeen koskien toimintaani. Olisi kovin suotava tehdä aloite kansakuntaamme yhteistoiminnalle.

Hämeenlinnassa 27.06.97

A. Ahola-Valo

LIITE 2



Kristus ja yltyvä maailman pahe, 1986. Guassi 182,5x85,5 cm..

